

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus

2021

Rakennushistoriaselvitys

Turku

ARK — BYROO

Tilaja: Jatke Oy

Tilajan edustaja: hankekehitysjohtaja Jari Seppälä

/

Konsultti: Arkkitehtitoimisto Ark-byroo oy,

Työpajankatu 10 A 49, 00580 Helsinki,

info@arkbyroo.fi, www.arkbyroo.fi, +358 50 574 8710

/

Työryhmä:

Mirjami Vihma, projektin johtaja, arkkitehti SAFA

Noora Laak, arkkitehti SAFA

Mattias Nyman, arkkitehti yo

Marianna Heikinheimo, TKT, arkkitehti SAFA

Valokuvaus Mirjami Vihma/Sami Heikinheimo

/

Etukannen kuva: Kuntoutustutkimuskeskuksen pääsisäänkäynti valmistumisen aikoihin.

Kansaneläkelaitoksen arkisto, kuvaaja tuntematon.

/

Suoritusajankohta: elokuu–marraskuu 2021

Työ on luovutettu 25.11.2021.

/

ISBN:

978-952-7417-49-2 (PDF)

978-952-7417-53-9 (painettu)

/

© Arkkitehtitoimisto Ark-byroo oy

Asiasanat: Kansaneläkelaitos, kuntoutustutkimuskeskus, kuntoutuslaitokset, lastenkodit, arkkitehtuuri, 1970-luku, 1930-luku, Luolavuori, Turku, Aarne Ehojoki, Maj-Lis Rosenbröijer, Eskil Hindersson, Gustaf Petrelius

Sisällys

1. JOHDANTO	2
1.1 Kohde ja tehtävä	2
1.2 Perustiedot	4
2. PETRELIUKSEN LASTENKOTI	6
2.1 Lastenkodin tausta ja toiminta	6
2.2 Lastenkotirakennus Gustafsborg	9
3. KUNTOUTUSTUTKIMUSKESKUS RAKENNETAAN	14
3.1 Kansaneläkelaitos perustaa kuntoutustutkimuskeskuksen	14
3.2 Arkkitehti Aarne Ehojoki	17
3.3 Maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer	18
3.4 Tutkimuskeskuksen suunnitelma	19
4. MYÖHEMMÄT VAIHEET	32
4.1 Toiminta	32
4.2 Rakennusten muutosvaiheet	34
5. NYKYTILA	36
5.1 Kuntoutustutkimuskeskuksen sisätilat	36
5.2 Kuntoutustutkimuskeskuksen ulkotilat	59
5.3 Gustafsborgin nykytila	68
6. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	75
LÄHTEET	76
LIITE: RAKENNUSLUVAT	77
LIITE: RAKENNUSLUPAPIIRUSTUKSET	81

1. Johdanto

1.1 Kohde ja tehtävä

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus sijaitsee Turun Luolavuoren kaupunginosassa noin kaksi kilometriä Turun keskustasta kaakkoon. Tutkimuskeskuksen päärakennus valmistui kahdessa vaiheessa 1972 ja 1981. Keskus perustettiin Kansaneläkelaitoksen lakisääteiseksi velvollisuudeksi muodostuneen kuntoutustoiminnan järjestämiseksi, ja sen tehtävät jakautuivat kuntoutuksen asiakastyöhön, tutkimustiedon tuottamiseen sekä alan koulutukseen ja viestintään. Samalla tontilla sijaitsee vuonna 1933 valmistunut, alueella toimineeseen G. A. Petreliuksen lastenkotiin kuulunut Gustafsborg-rakennus, joka päärakennuksen valmistuessa peruskorjattiin kuntoutustutkimuskeskuksen käyttöön. Kuntoutustutkimuskeskus toimi paikalla alkuperäisessä muodossaan vuoteen 1992 saakka, jolloin sen toiminta organisaatiouudistuksen myötä jakautui eri yksiköihin. Tämän jälkeen kuntoutustoiminnasta rakennuksessa on vastannut Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksen palveluyksikkö, 2000-luvun alkuvuosina Kelan sisäinen yhtiö Petrea ja myöhemmin Petrea Säätiö vuoteen 2016 saakka. Sitten rakennus on ollut mm. Turun vammaispalvelujen käytössä. Kiinteistö on Kansaneläkelaitoksen omistuksessa.

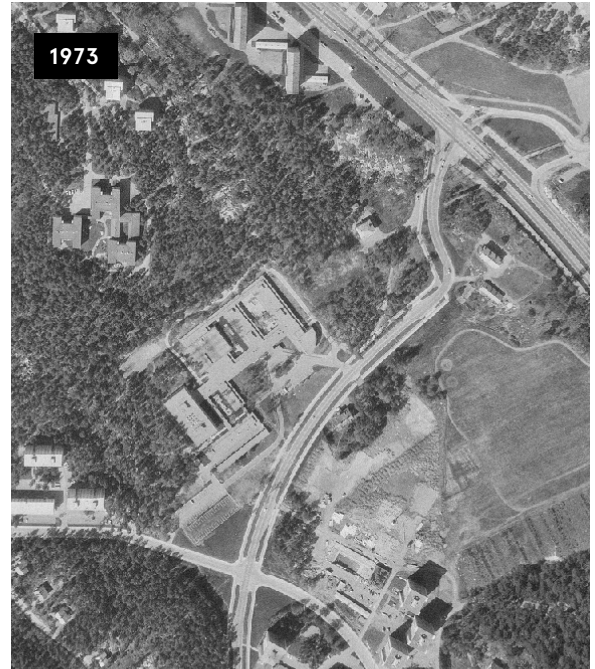
Kuntoutustutkimuskeskuksen tontti rajautuu pohjoisessa metsäiseen Honkamäenpuistoon, lännessä Takamaanpuistoon ja siellä sijaitsevaan muinaisjäännealueeseen sekä etelässä ja idässä Peltolantiehen, jolta on käynti tutkimuskeskukseen. Tutkimuskeskuksen ensimmäisen vaiheen ja myöhemmän laajennuksen suunnitteli turkulainen arkkitehti Aarne Ehojoki, ja sen laajan piha-alueen suunnittelusta vastasi puutarha-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer. Gustafsborgin lastenkotirakennuksen suunnitteli J. Eskil Hindersson. Toinen säilyneistä lastenkodin rakennuksista jää Peltolantien itäpuolelle.

Selvitys on laadittu alueella vireillä olevan kaava-hankkeen tausta-aineistoksi. Tontille suunnitellaan asuinrakentamista, ja Turun kaupungin kaavoitusohjelmassa alue on merkitty kaavoitettavaksi vuonna 2024. Tontin pohjoispuolella sijaitsevalla Luolavuoren ja Mäntyrinteen vanhainkotien tontilla valmistellaan

samaan tapaan asemakaavamuutosta, jossa tontin käyttötarkoitukseksi muuttuisi asuinrakentaminen.

Tämä rakennushistoriaselvitys kohdistuu kuntoutustutkimuskeskuksen tontilla ja käytössä olleisiin rakennuksiin. Gustafsborgin aiempaan käyttöön liittyvän Petreliuksen lastenkodin historiaa käsitellään selvityksessä lyhyesti. Työhön on sisältynyt arkisto- ja kirjallisuustutkimusta, kenttätyötä ja eri lähteistä peräisin olevan tiedon yhdistämistä ja analysointia. Merkittävimpiä arkistolähteitä olivat Kansaneläkelaitoksen arkisto ja Turun kaupunginarkisto. Valokuvien osalta tärkein lähde oli Kansaneläkelaitoksen arkisto Helsingissä. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta, ja tekstissä on käytetty alaviitteitä. Alueella suoritettiin lokakuussa 2021 katselmus, jonka muistiinpanot on kirjattu raporttiin rakennuskohtaisesti. Rakennukset ja piha-alueet on myös dokumentoitu valokuvaamalla. Valokuvien ottopaikat on merkitty pohjakaavioihin.

Selvityksen ensimmäisessä luvussa esitellään kohteen perustiedot. Toinen luku käsittelee selvitysalueen historiaa Petreliuksen lastenkodin käytössä ja sisältää Gustafsborgin lastenkotirakennuksen kuvauksen. Kolmas luku esittelee hankkeen selvityksen kannalta oleelliset osapuolet: rakennuttaja Kansaneläkelaitoksen ja sen kuntoutustoiminnan syntyvaiheet sekä arkkitehti Aarne Ehojoen ja puutarhasuunnittelija Maj-Lis Rosenbröijerin. Kolmas luku sisältää lisäksi kuntoutustutkimuskeskuksen alkuperäisten arkkitehtisuunnitelman ja puutarhasuunnitelman esittelyn. Neljäs luku käsittelee rakennusten muutosvaiheita valmistumisen jälkeen sekä Kansaneläkelaitoksen ja muiden käyttäjien toimintaa rakennuksissa käyttöönotosta nykypäivään. Rakennuksissa tehdyt oleelliset muutokset esitetään kaavioin. Viidennessä luvussa esitellään rakennuksen nykytila tilaryhmäkohtaisesti kuvailemalla ja valokuvien avulla. Kuudes luku on yhteenveto selvityksestä johtopäätöksineen.

↑ Ilmakuvasarja esittää entisen kuntoutustutkimuskeskuksen tontin ja sen lähialueen kehittymisen 1950-luvun lopulta nykypäivään. 1970-luvun alussa Peltolantien katulinjaus jakaa Petreliuksen lastenkotialueen kadun molemmin puolin. Kuntoutustutkimuskeskuksen rakennusvaiheet sekä Petreliuksen lähiön rakentuminen näkyvät 1970-luvun ja 1980-luvun kuvissa. Turun karttapalvelu.

1.2 Perustiedot

KANSANELÄKELAITOKSEN KUNTOUTUSTUTKIMUSKESKUS

Muita nimityksiä: Kuntoutuskeskus Petrea

Rakennettu: kahdessa vaiheessa 1970–1972 ja 1979–1981

Rakennuttaja: Kansaneläkelaitos

Arkkitehti: Aarne Ehojoki

Osoite: Peltolantie 3

Kiinteistötunnus: 853-32-45-4

Kaupunginosa: Luolavuori

Kortteli: 45

Tontti: 4

Rakennustunnus: 1016412843, 1016412843

LAAJUUSTIETOJA

Kerrosala yhteensä: Kuntoutustutkimuskeskus

17 968 m², Gustafsborg 413 m²

Tontin koko: 58 166 m²

Kerroksia: 1–3

RAKENNUSVAIHEET

1972: 1. toteutusvaihe

- hallintosiipi A, johon sijoituivat myös opetustilat auditorioineen
- laboratorio- ja röntgenssiipi B
- lääkärin ja sosiaalityöntekijöiden siipi C
- uimahallin ja kuntoilutilat sisältävä siipi D
- toimintaterapiasiipi E
- asuntolasiipi F, johon sijoituivat myös erilliset ruokalat henkilökunnalle ja asiakkaille keittiöineen
- työkokeilun tilat G

1981: 2. toteutusvaihe

- Työkokeilun lisärakennus H
- Kirjastosiipi K
- Hallintosiipi L
- Muuntamo- ja autotallirakennus

KUNTOUTUSTUTKIMUSKESKUKSEN KÄYTTÖHISTORIA

1972–1992 Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus

1972–1974 Turun yliopiston lääketieteellinen tiedekunta

1992–2003 Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksen palveluyksikkö

1992–2004 Kansaneläkelaitoksen tutkimus- ja kehitysyksikkö

1992– Kelan etuuspalveluiden, IT-palveluiden, yhteisten palveluiden, tietopalveluiden, asiakaspalveluiden ja viestinnän tulosityksiköitä

2003–2016 Petrea Säätiön kuntoutuskeskus

2010– Kelan vammaisten tulkkauspalvelut

2019–2021 Turun kaupungin vammaispalvelut

2017– 2018 Turun Ensi- ja Turvakoti

2017– Arkea Petrelius -ravintola

GUSTAFSBORGIN KÄYTTÖHISTORIA

1932–1979 Petreliuksen lastenkoti

1979–2009 Kuntoutustutkimuskeskuksen henkilökunnan asuntolina ja asiakkaiden majoitustiloina

OMISTUS

Kuntoutustutkimuskeskus on valmistumisestaan lähtien ollut Kansaneläkelaitoksen omistuksessa. Gustafsborg on siirtynyt Petreliuksen lastenkotisäätiöltä Kansaneläkelaitoksen omistukseen vuonna 1979.

ASEMAKAAVAHISTORIA

Ensimmäinen tonttia koskeva asemakaava 7/1967 on vahvistettu 19.6.1968, ja sen laati Turun kaupungin asemakaava-arkkitehti Pekka Sivula. Alkuperäinen asemakaava on edelleen voimassa. Kortteli on merkitty kaavassa yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y).

Tontilla olevia rakennuksia ei ole suojeltu rakennussuojelulailla tai asemakaavassa. Gustafsborgin vanha lastenkotirakennus sisältyy tämän rakennushistoriaselvityksen tekohehkellä ehdotusvaiheessa olevan Turun yleiskaavan 2029 arvokkaiden rakennettujen ympäristöjen kohdelistaukseen.

1 Entinen Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus	4 Henrikinkirkko
2 Entinen lastenkotirakennus Gustafsborg	5 Petreliuksen lähiö
3 Entinen Petreliuksen lastenkodin käsityö- ja asuinrakennus, nykyinen lasten ja nuorten terapia- asema Sateenkaari	6 Mäntyrinteen vanhainkoti

↑ Ote ajantasaisesta Turun asemakaavakartasta. Turun karttapalvelu.

2. Petreliuksen lastenkoti

2.1 Lastenkodin tausta ja toiminta

Gustaf Albert Petrelius syntyi Porissa 1836 ja kuoli Turussa 1910.¹ Hän oli porilaisen kultasepän poika, joka saavutti merkittävän aseman Turun liike-elämässä. Petreliuksen liiketoimet painottuivat laivanvarustamiseen, kiinteistöihin ja teollisuuteen. Hän omisti yhdessä Fritz Arthur Juseliuksen kanssa Barkerin puuvillatehtaan, joka oli hänen tärkein yksittäinen omistuksensa. Lapseton Petrelius lahjoitti testamentissaan suurimman osan omaisuudestaan Turun kaupungille ja vähäisemmissä määrin yksilöityihin hyväntekeväisyyskohteisiin. Lahjoituksista jäljelle jääneen omaisuuden Petrelius määräsi perustettavalle Sitftelsen Johanna och G. A. Petrelius hem för värnlösa barn-säätiölle, jonka varoilla rakennettaisiin kivinen lastenkotitalo talusrakennuksineen viidellekymmenelle tai useammalle lapselle opettajineen ja avustajineen.²

Vuonna 1916 testamentin tarkoitusta toteuttamaan perustettiin lastenkodin rakentamiskomitea, jonka puheenjohtajistossa toimivat Turun liike-elämässä ja hyväntekeväisyyspiireissä niin ikään näkyvästi toiminut Magnus Dahlström ja varapuheenjohtajana tupakkatehtailija H. von Rettig. Testamentissa annetut säännöt määrittivät säätiön ruotsinkieliseksi, mutta komitea päätti tulkita asiaa niin, että kyseinen pykälä koskisi vain säätiön hallintokieltä ja myös suomenkielisille lapsille tarjottaisiin lastenkotipaikkoja ja opetusta heidän äidinkielellään. Päätöksestä riideltiin lopulta turkulaisten sanomalehtienkin sivuilla, kunnes sääntöjä päätettiin tulkita uudelleen niin, että suomenkielinen toiminta lastenkodissa olisi kuitenkin testamentin todellisen tarkoituksen vastaista.³ Lastenkodista tuli siis ruotsinkielinen.

Testamentissa esitettiin, että Turun kaupunki lahjoittaisi sopivan tontin lastenkodille, joten lastenkotikomitea lähestyi kaupunginvaltuustoa asiassa vuonna 1917. Kaupunginvaltuusto suhtautui ajatukseen myönteisesti ja esitti lastenkodin paikaksi Vastmäeltä

etelään sijaitsevia tiluspalstoja 23, 24, 25 ja 48. Alue oli ollut historiallisesti Turun kaupungin omistuksessa olleen palkkatilan aluetta.⁴ Luovutushetkellä alue kuului Sotalaisten tilaan (RN:o 1), joka oli osa Turun eteläistä takamaata.⁵ Alueen pinta-ala oli noin 30 hehtaaria, josta 13 hehtaaria oli viljelysmaata.⁶

Petreliuksen lastenkoti aloitti toimintansa vuonna 1920, jolloin valmistui pienten lasten koti Småhemmet. Alueelle rakennettiin 1920-luvun aikana lukuisia muita rakennuksia, kuten laitoksen johtajalle ja muulle henkilökunnalle asuinrakennus, jossa sijaitsivat myös lasten työhuoneet. Lisäksi alueelle valmistui navetta, vilja-aitta, leipomo ja muita talusrakennuksia. Lastenkodin paikkamäärä lisääntyi neljällätoista, kun lisärakennus Gustafsborg valmistui 1933. Rakennusten suunnitelmat piirsi kaupunginarkkitehti Eskil Hindersson. Suunnitelmissa oli myös kahden Gustafsborgia kooltaan vastaavan lisärakennuksen rakentaminen alueelle, mutta toteutus kaatui 1930-luvun lamaan.⁷

Petreliuksen lastenkodin valmistuminen ajoittuu Suomen sisällissotaa seuranneeseen lastenkotien rakentamisen kasvun aikaan. Kun vuonna 1917 Suomessa oli 17 lastenkotia, oli niitä 1920-luvun lopulla jo 200. Lastenkodit sijoitettiin enimmäkseen kaupungeja ympäröivälle maaseudulle, missä lapset saivat harjoitusta maatilan töissä.⁸

Vuonna 1959 Petreliuksen lastenkodin toiminta siirtyi säätiöltä Turun kaupungille, ja lastenkodin maat rakennuksineen palasivat kaupungin hallintaan. Lastenkotitoiminta jatkui aiempaa pienimuotoisempana Gustafsborgissa, kun muita alueen rakennuksia vaihe vaiheelta purettiin Luolavuoren lähiön rakentamisen edistyessä. Kokonaan lastenkodin toiminta lakkasi vuonna 1979, kun Kansaneläkelaitos osti Gustafsborgin.⁹

1 Turun Sanomat 2004.

2 Andersson 1935, 91; 96.

3 Andersson 1935, 97.

4 Kalpa 1989, 160.

5 Saarinen 2018, 4.

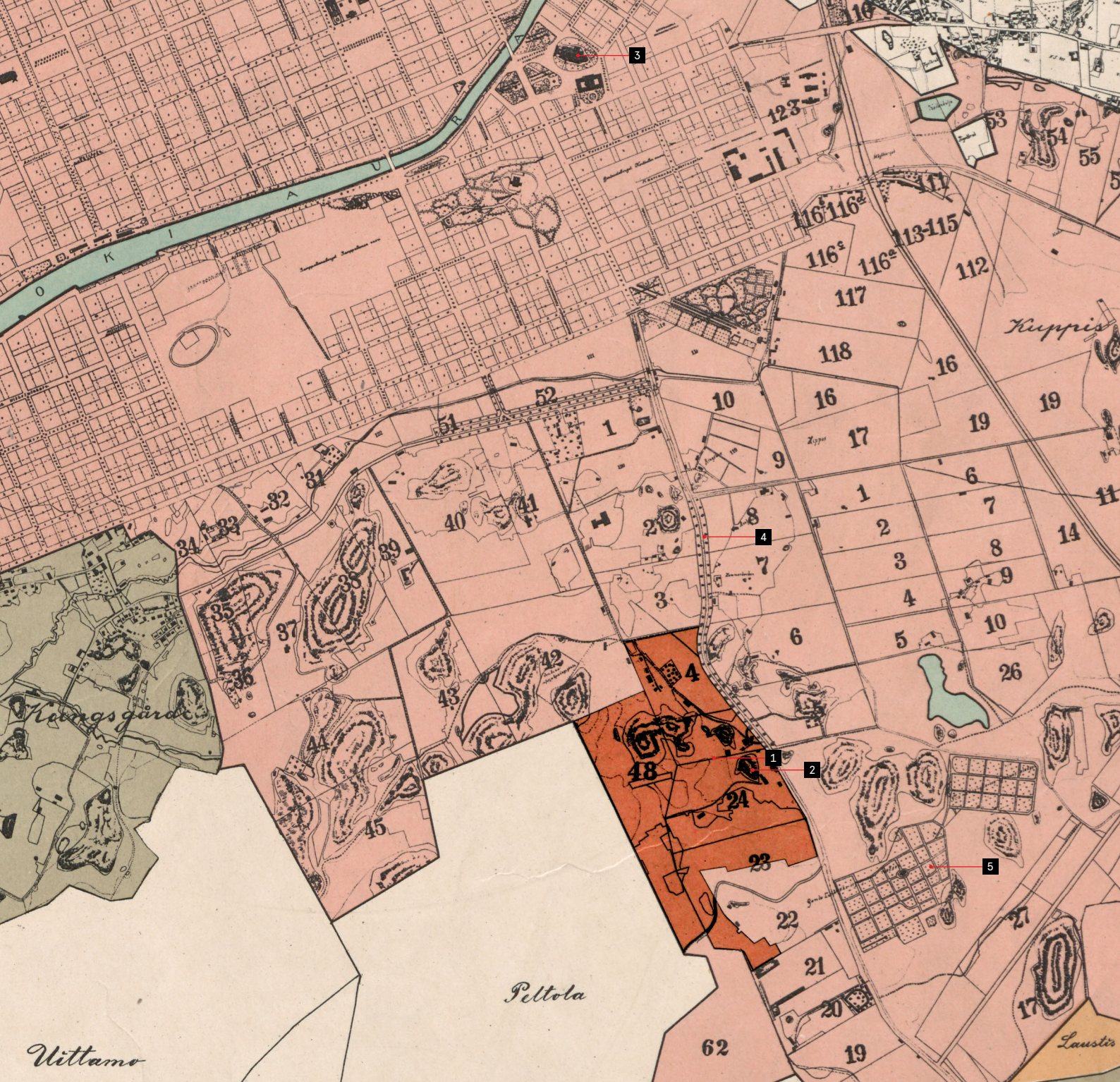
6 Andersson 1935, 98.

7 Andersson 1935, 109–110.

8 Uusitalo 1982, 195.

9 Turun museokeskus 2016, 2.

1 Gustafsborgin rakennuspaikka	4 Uudenmaantie
2 Lastenkodin henkilökunnan asuintalon rakennuspaikka	5 Turun hautausmaa
3 Turun tuomiokirkko	

↑ Ote Turun kaupungin kartasta vuodelta 1911, jossa erottuu kaupungin Eteläisen takamaan tiluspalstajako. Korostettu-
na lastenkodin käyttöön annetut tiluspalstat 23, 24, 48. Lisäksi korostettuna palsta 4, joka esiintyy myös rinnakkaisella
numerolla 25 (ks. uudistuskartta A105:69/36-37) ja todennäköisesti kuului lastenkodille luovutettuihin maihin. KA.

↑↑ Lastenkodin johtajan ja henkilökunnan asuinrakennus näkyy kauas mäen laelta. Talousrakennukset sijoittuvat mäen rinteille. Turun museokeskus.

↑ Gustafsborg vuonna 1935. Petreliusstiftelsen.

2.2 Lastenkotirakennus Gustafsborg

Gustafsborgin suunnittelija on kaupunginarkkitehti Eskil Hindersson, ja rakennuksen urakoi Arvi Ahden rakennusliike. Varsinaista rakennuslupapiirustusten sarjaa ei löydetty. Kappaleessa esitetyt piirustukset ovat Turun kaupunginarkiston kokoelmassa, ja niiden alkuperäinen mittakaava on 1:100. Kuvissa ei ole päiväyksiä tai signeerauksia. Oletettavasti kuvat ovat peräisin rakennuksen toteuttamisvaiheesta ja Eskil Hinderssonin laatimat. Niihin on lisätty rakennusmittoja ja luonnosteltu vapaalla kädellä pieniä muutoksia, mahdollisesti rakentamisvaiheessa. Kuvat vastaavat toteutusta melko tarkasti lukuun ottamatta takasisäänkäynnin päälle suunniteltua erillistä katosta.

Vuonna 1933 valmistunut rakennus on klassistinen. Sen kaksikerroksista päämassaa hallitsee korkea aumakatto, joka on katettu keraamisilla tiilillä. Räystäät ovat lyhyet. Pääjulkisivun sisäänkäynti on varustettu jyrkällä avoverannalla, joka korostaa rakennuksen symmetriaa. Verannan yläpuolella on yksinkertainen ulokeparveke. Takajulkisivulla vastaavanlainen parveke, joka samalla kattaa rakennuksen takaovea. Julkisivut ovat sileäksi rapatut ja väriltään vaalean keltaiset. Pelkistetyn rakennuksen koristeellisuus rajoittuu lähinnä räystään porrastuvaan muotoon sekä verannan pilareiden ja pilastereiden yksinkertaisesti muotoiltuihin kapiteeleihin ja balustradikaiteeseen.

Rakennuksen pääsisäänkäynti johti keskeisesti sijoitettuun eteishalliin, josta oli alun perin käynti oikealle ruokasaliin ja vasemmalle vastaavan kokoiseen saliin, jota oli luultavasti käytetty myös lastenkodin lasten makuusalina. Hallin perältä oli käynti rakennuksen keittiöön ja muihin aputiloihin. Kaksisyökyinen porras vei hallista toiseen kerrokseen, jossa oli aikanaan pääosa lasten majoitustiloista kolmeen huoneeseen jaettuna. Neljännelle nurkalle sijoituivat kylpyhuone ja muut kerroksen aputilat. Toisen kerroksen aulasta oli käynti verannan yläpuoliselle parvekkeelle ja porrasyhteys edelleen ullakolle. Aputiloista

oli käynti takajulkisivun parvekkeelle.

Rakennuksen kantavat seinät ovat tiilimuureja ja välipohjat valettu betonista. Välipohjatäytteenä käytettiin turvepehkuu ja painotäytteenä kuonaa tai hiekkaa, joka peitettiin puisilla lattialankuilla. Ulkoseinissä on yhden kiven sisämuurin ja puolen kiven ulkokuoren välissä kuonatäyteväli. Kattotuolit rakennettiin mäntypiiruista, ja vesikatteen alle lautapohjaan asennettiin asvalttihuopa. Sisä- ja ulkoportaat sekä veranta balustradeineen ja parvekkeet ovat betonirakenteisia. Rakennuksessa on kellari, jossa sijaitsi alun perin keskuslämmityskattila. Perusmuuri ja sokkeli on valettu säästöbetonista ja alapohjana on soralle valettu betonilaatta. Työselityksen mukaan salaojitus tehtiin poltetuilla saviputkilla.

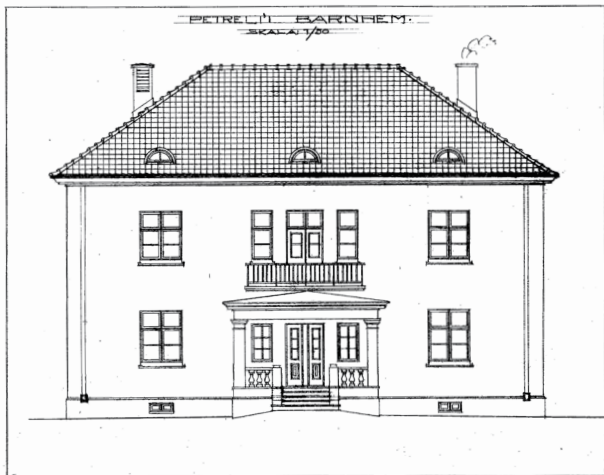
Rakennukseen asennettiin vesikiertoinen keskuslämmitys huoneradiaattorein. Rakennuksessa oli alun perin vesijohdot ja viemärit sekä sähkövalaistus. Painovoimaisen ilmanvaihdon raitisilma-aukot olivat ulkoseinillä ja poistoilmat kanavoitu keskusmuurin hormien kautta katolle.

MUUTOSVAIHEET

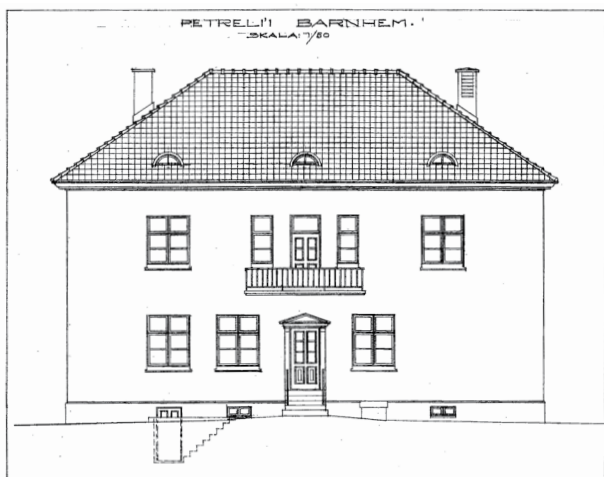
Rakennuksessa tehdyt oleelliset muutokset on tehty 1960-luvun alussa ja 1980-luvun taitteessa. 1960-luvulla rakennuksen etuovelta takaovelle avattiin suora kulutie rakennuksen läpi hormiseinää purkaen. Portaан ympärille rakennettiin seinät.

Rakennuksen nykytila on peräisin 1980-luvun alusta. Kansaneläkelaitos osti Gustafsborgin vuonna 1979 ja korjasi sen talonmiehen asunnoksi ja pitkäaikaisesta majoitusta vaativien asukkaiden majoitustiloiksi. Kellariin rakennettiin saunatilat. Työt suoritettiin kuntoutustutkimuskeskuksen toisen rakennusvaiheen yhteydessä. Lisäksi laajennusosan rakentamisen yhteydessä vuonna 1980 valmistui Ehojoen suunnittelema autotalli- ja muuntamorakennus Gustafsborgin pohjoispuolelle.

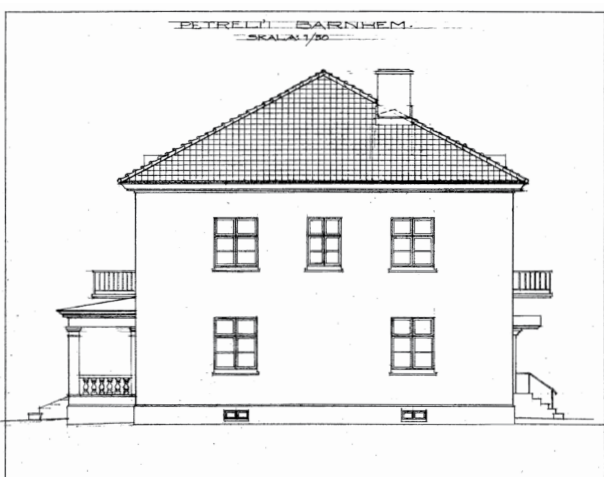
JULKISIVU KAAKKOON 1:250

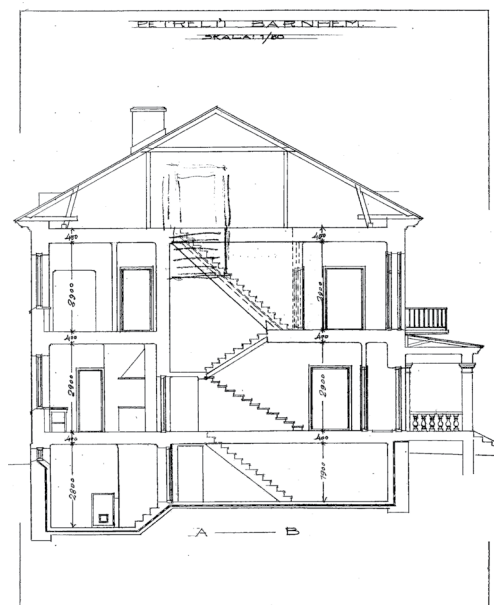
JULKISIVU LUOTEeseen 1:250

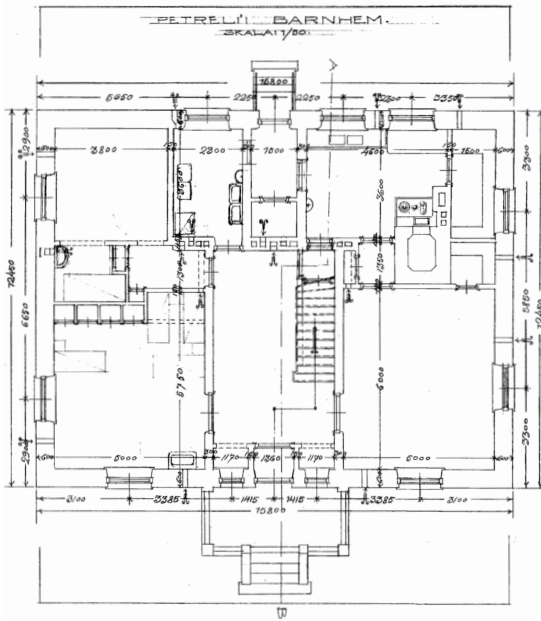
JULKISIVU KOILLISEEN 1:250

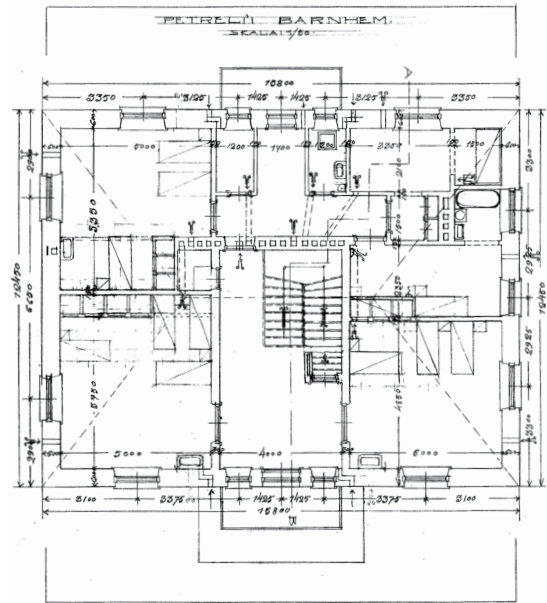
LEIKKAUS 1:250

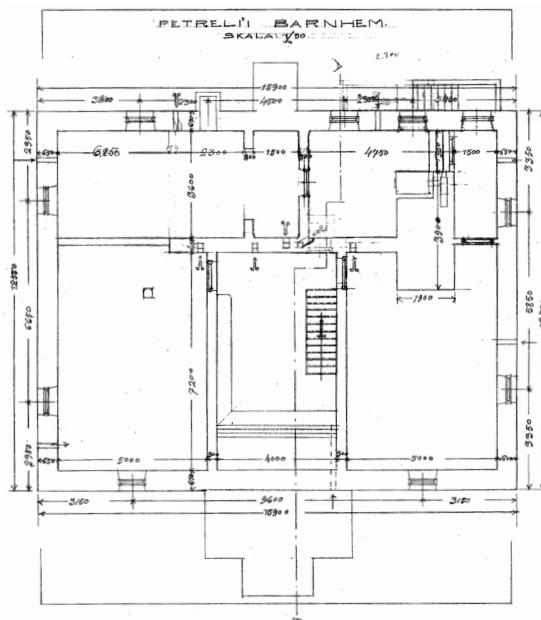
- ❗ Rakennusvalvonnan arkistoimat piirustukset rakentamisaikasta 1930-luvulta, Eskil Hindersson (ei signeerattu), TKA.

1. KERROS 1:250

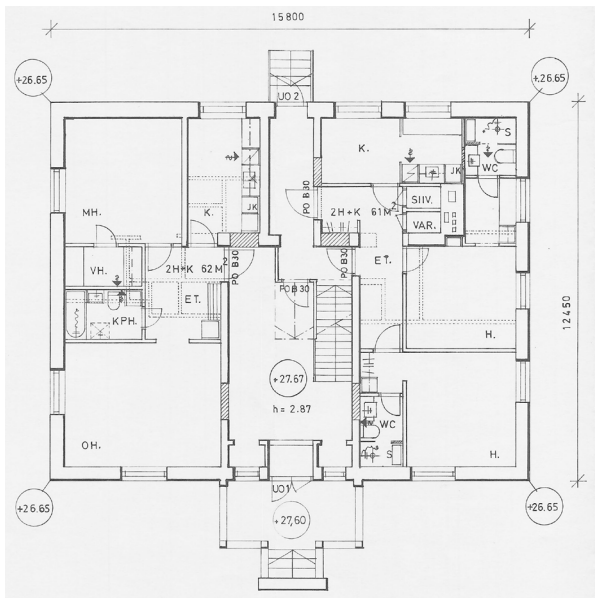
2. KERROS 1:250

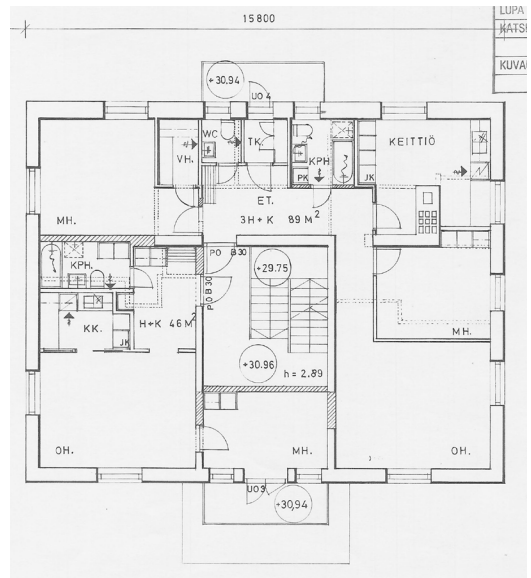
KELLARIKERROS 1:250

! Rakennusvalvonnan arkistoidut piirustukset rakentamisaikasta 1930-luvulta, Eskil Hindersson (ei signeerattu), TKA.

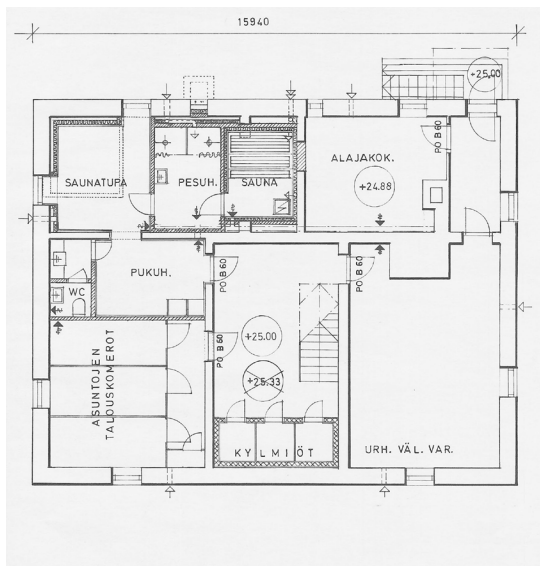

1. KERROS 1:250

2. KERROS 1:250

KELLARIKERROS 1:250

❗ Piirustukset peruskorjausvaiheen lupasarjasta 1978, Arkkitehtitoimisto Arne Ehojoki & kumpp. ky, TKA.

3. Kuntoutustutkimuskeskus rakennetaan

3.1 Kansaneläkelaitos perustaa kuntoutustutkimuskeskuksen

Kansaneläkelaitos perustettiin vuonna 1937 nimensä mukaisesti hallinnoimaan väestön kansaneläkevakuutuksia. Alkuperänsä eläkelaitos sai vuonna 1918 perustetusta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusrahastosta, joka siirrettiin laitosta perustettaessa sen hallintaan.¹⁵ Kansaneläkelaitoksen toiminta perustui alun perin veroluontoisten eläkemaksujen keräämiseen työnantajilta ja työntekijöiltä, mutta lakisääteisten vakuutusmaksujen ollessa jatkuvasti liian pieniä laitoksen toiminnan rahoittamiseen sen painopiste siirtyi jatkuvasti kohti julkisesti rahoitettua toimintaa. Vuoden 1957 uusi kansaneläkelaki muutti lopullisesti Kansaneläkelaitoksen roolin oman pääoman tuotoilla ja vakuutusmaksuilla toimivasta vakuutuslaitoksesta julkisin varoin ylläpidetyksi eläkelaitokseksi.¹⁶ Uudesta kansaneläkelaista voidaan sanoa alkaneen Kansaneläkelaitoksen kehitys keskeiseksi nopeasti rakentuvan hyvinvointivaltion tukipilariksi.

Kuntoutus tuli keskeiseksi osaksi Kansaneläkelaitoksen toimenkuvaa 1960-luvulla. Kansaneläkelaitoksen kuntoutustoiminnan perustaksi tuli vuoden 1963 sairausvakuutuslaki, jonka 60 § määräsi sairausvakuutusrahaston varoja käytettäväksi sairauksien ehkäisemistä ja vakuutettujen kuntouttamista edistävään toimintaan.¹⁷ Kansaneläkelaitoksen hallitus asetti vuonna 1964 kuntoutustoiminnan kehittämistoimikunnan vastaamaan kansaneläkevakuutuslain ja sairausvakuutuslain uusiin vaatimuksiin. Puheenjohtajaksi määrättiin johtaja Jaakko Pajula. Toimikunta luovutti vuonna 1966 mietintönsä, jossa kuntoutus määriteltiin "yksilöllisen kehitysprosessin hyväksi suoritetuiksi toimenpiteiksi, joiden avulla vajaakuntoinen henkilö saavuttaa mahdollisimman hyvän fyysisen toimintakyvyn, sosiaalisen kelpoisuuden ja henkilökohtaisen tyytyväisyyden".¹⁸ Tätä modernia kuntoutustoimintaa erotti varhaisemmista kuntoutuksen muodoista ennen

kaikkea monialaisuus: kuntoutuksessa hyödynnettäisiin sekä lääketieteellisiä, pedagogisia, psykologisia että sosiaalisia menetelmiä. Näihin liittyisi myös lyhytaikainen työkokeilu työpaikoissa. Mietintö sisälsi muiden toimenpide-ehdotusten ohella ensimmäisen kuntoutustutkimuskeskuksen perustamisesta tehdyn selvityksen. Tarkoituksena oli sekä kuntoutustutkimusten suorittaminen että kuntoutus. Keskusta käytettäisiin lisäksi lääkäreiden ja muun ammattihenkilökunnan kouluttamiseen, sillä opetus kuntoutusalalla oli vielä vähäistä.¹⁹

Toimikunnan mietinnön mukaan rakennettavaa keskusta voitaisiin käyttää pohjana muualle maahan tapahtuvien Kansaneläkelaitoksen kuntoutuskeskusten suunnittelussa. Suunnitelmasta kuitenkin luovuttiin, ja keskuksen nimi muuttui Lounais-Suomen kuntoutuskeskuksesta Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskukseksi.²⁰ Vaikkei laajamittaista Kelan kuntoutuskeskusten verkostoa toteutettukaan, tuli Kansaneläkelaitoksesta keskeinen tekijä itsenäisten kuntoutuspalveluja tuottavien säätiöiden hallinnossa, toiminnassa ja rahoituksessa. Tällaisia säätiöitä ovat esimerkiksi Kiipulasäätiö, reumasäätiö, invalidisäätiö ja kuntoutusmis- ja liikuntasäätiö Peurunka.²¹

Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus päätti vuonna 1968 perustaa Turkuun kuntoutustutkimuskeskuksen ja oikeutti hallituksen ryhtymään valmistelemaan hankkeen rakennuttamista. Useat Lounais-Suomen kunnat olivat halukkaita tarjoamaan maa-alueen keskuksen rakentamista varten. Päätös tehtiin Turun kaupungin tarjoaman Petreliuksen alueen tontin hyväksi, sillä sen katsottiin olevan sijainniltaan tarpeeksi kaupunkimainen ja silti riittävän suojaisa. Sijainti tarjosi lisäksi arvokkaan mahdollisuuden yhteistyöhön Turun yliopistollisen keskussairaalan ja Turun yliopiston kanssa. Kauppakirja 35 000 m² kokoisesta tontista allekirjoitettiin Turun kaupungin ja Kansaneläkelaitoksen

15 Salmela 1967, 29.

16 Häggman 1997, 83.

17 Sairausvakuutuslaki 1963/364 § 60.

18 Kallio 1995, 5.

19 Kallio 1995, 6–7.

20 Kallio 1995, 6.

21 Laihanen 1978.

välillä kesällä 1970.²² Kauppahinta oli 11 markkaa neliömetriltä kuitenkin siten, että maksua ei peritä niin kauan, kuin tontti säilyy kuntoutustutkimuskeskuksen käytössä. Kaupunki myönsi myös KKT:n mahdollista laajennusta varten osto-oikeuden samoilla ehdoilla korttelin toiseen n. 15 oom2 tonttiin, joka tuolloin oli vielä Petreliuksen lastenkodin käytössä.

Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus vahvisti vuonna 1969 keskuksen rakennusohjelman tulevan rakennussuunnittelun pohjaksi ja oikeutti hallituksen hankkimaan talon rakennuspiirustukset. Kuntouttamistoimikunnan mietinnön mukaan kuntoutuskeskus tuli rakentaa ottaen jo suunnitteluvaiheessa huomioon mahdollisuus laajentamiseen ja kehittämiseen.²³

Kuntoutustutkimuskeskuksen työ tulisi keskittymään neljään osa-alueeseen: asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn mittaamiseen, varsinaisiin kuntoutustutkimuksiin, kokeelliseen kuntoutukseen eri muodoissaan sekä kuntoutuksen piirissä työskentelevien henkilöiden opetukseen ja koulutukseen.²⁴ Hankkeen tavoitteena oli kansainvälisestäkin uudenaikainen ja korkeatasoinen kuntoutuslaitos, jota varten rakennustoimikunta teki kymmeniä opintomatkoja kotimaahan ja ulkomaisiin kuntoutustoiminnan rakennuskohteisiin. Keskuksen suunnittelun edistämiseksi

perustettiin rakennustoimikunta puheenjohtajanaan Kansaneläkelaitoksen pääjohtaja V. J. Sukselainen. Toimikunnan jäseniä olivat Kansaneläkelaitoksen johtajat Jaakko Pajula, Aku Sumu ja E. O. Tuominen, asianajaja Heikki Haapaniemi, arkkitehti Jukka Similä, diplomi-insinööri Lasse Juvonen, rakennusasiamies Veikko Lehtinen sekä kaupunginjohtaja Väinö J. Leino. Lisäksi perustettiin kuntoutustutkimuskeskuksen Veikko Lehtisen johtama rakennustyöryhmä, johon kuului mm. lääkärikuntaa. Pääsuunnittelijana toimi Arne Ehojoki, rakennesuunnittelijana Kalevi Narmala, LVI-suunnittelijana Åke Jokela sekä sähkösuunnittelijana Matti Leppä.²⁵

Kokonaisurakkasopimus allekirjoitettiin Rakennusliike Karme Oy:n kanssa joulukuussa 1970, ja työt saatiin käyntiin vuoden viimeisenä päivänä 1970. Urakan kokonaisarvo oli 13,4 miljoonaa markkaa. Rakennukset valmistuivat vuonna 1972 ja otettiin käyttöön vuoden loppuun mennessä.

Kuntoutustutkimuskeskuksen laajennuksen valmistelut alkoivat jo alkuperäisen rakennusohjelman

25 Kallio 1995, 11.

↓ Auditorion välipohjaa rakennettiin loppuvuonna 1971. Taustalla asennetaan asuntolasiiven nauhajulkisivua, ja uimahallin runkotyöt ovat käynnissä: jykkevien primääripalkkien päälle rakennetaan TT-laattarakenteista yläpohjaa.

22 Kallio 1995, 9.

23 Kallio 1995, 7.

24 Kallio 1995, 10.

toteuttamisen aikana. Lähes välittömästi ensimmäisen vaiheen valmistumisen jälkeen asetti Kansaneläkelaitoksen hallitus tutkimuskeskuksen laajennushaketta valmistelevan työryhmän. Laajennusosan tontti yhdistettiin ensimmäisessä vaiheessa rakennetun osan tonttiin 1979. 2. vaiheen harjannostajaisia vietettiin tammikuun 18. päivänä 1980, ja se otettiin käyttöön 1981.

↓ Työkokeilun laajennussiven H anturoiden valaminen käynnissä 8.5.1980. Taustalla asuntolasiipi F ja vanha työkokeilusiipi G. Kela, kuvaaja tuntematon.

↑ 2. rakennusvaiheen siivet K ja L harjannostajaispäivänä 18.1.1980. Kela, kuvaaja tuntematon.

3.2 Arkkitehti Aarne Ehojoki

Huugo Aarne Eliel Ehojoki (vuoteen 1936 Ehnqvist) syntyi 25. kesäkuuta 1913 Haapavedellä ja kuoli vuonna 1998 Iniössä. Ehojoki valmistui ylioppilaaksi Haapaveden yhteiskoulusta 1933, minkä jälkeen hän opiskeli vuoden ajan matematiikkaa Turun yliopistossa. Kesken jääneiden matematiikan opintojensa jälkeen Ehojoki palveli merivoimien koululaiva Suomen Joutsenella ja oli mukana Välimeren purjehduksella vuosina 1934–35.^{26 27}

Ehojoki suoritti arkkitehdin tutkinnon Teknillisessä korkeakoulussa. Opiskeluaikanaan hän teki opintomatkan Italiaan ja työskenteli Aarne Ervin toimistossa vuodesta 1939 valmistumiseensa 1947 saakka. Ehojoen opinnot taukosivat sotavuosiksi, kun hän osallistui talvisotaan merivoimissa ja jatkosotaan maavoimien koulutustehtävissä. Valmistuttuaan sotien jälkeen Ehojoki työllistyi toimistoarkkitehdiksi Turun kaupungille.²⁸ Vuonna 1950 hän yleni virassaan apulaiskaupunginarkkitehdin tehtävään, jossa hän työskenteli kaksi vuotta. Arkkitehtitoimisto Ehojoki & Kahra perustettiin Turussa 1952. Se toimi vuoteen 1956 asti, jolloin Ehojoki perusti oman toimistonsa Aarne Ehojoki ja kumppanit Ky:n niin ikään Turkuun.²⁹

Ehojoki oli tuottelias arkkitehti. Merkittäviä

Ehojoen toimiston töitä ovat vuonna 1972 valmistunut Finnairin entinen pääkonttori Helsingissä, Suomen Pankin Setelipaino Vantaalla sekä Suomen Pankin toimitalot Rovaniemellä, Mikkelissä ja Oulussa. Pää töitä Turussa ovat Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopiston rakennukset Fennicum ja Juslenia sekä Kansaneläkelaitoksen toimitalo ja kuntoutustutkimuskeskus. Ehojoki suunnitteli Kansaneläkelaitokselle lisäksi datakeskuksen Jyväskylään sekä toimitalot Seinäjoelle, Kuopioon ja Ouluun. Hän sijoittui liki kahdessakymmenessä arkkitehtikilpailussa.

Ehojoki oli Armas Puolimatkan luottoarkkitehti, ja hänen toimistossaan syntyi useita asuinalue suunnitelmia Puolimatkan rakennusliikkeelle. Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskuksen välittömässä läheisyydessä, Luolavuoren ja Peltolan kaupunginosien rajalla sijaitseva Petreliuksen lähiö on tyyppillinen esimerkki Ehojoen ja Puolimatkan yhteistyöstä.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskuksen lisäksi Ehojoki on suunnitellut kuntoutuskeskuksen Siilinjärvelle vuonna 1972 ja kuntoutuskeskus Peurungan laajennuksen Laukaalle. Ehojoelle myönnettiin professorin arvonimi vuonna 1978.³⁰

26 Leskelä ym. 1956, 105.

27 Helsingin Sanomat 1998.

28 Helsingin Sanomat 1998.

29 Ranta ym. 1965, 73.

30 Helsingin Sanomat 1998.

← Viistoilmakuussa vuodelta 1998 näkyy kuntoutustutkimuskeskuksen lisäksi Ehojoen samoihin aikoihin suunnittelema Petreliuksen lähiö Peltolantien toisella puolella. Taustalla oikealla on Henrikinkirkko ja vanhan Petreliuksen lastenkodin toinen säilynyt rakennus Gustafsborgin lisäksi. Kuva Turun kartta-palvelu.

3.3 Maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer

Enni Maj-Lis Rosenbröijer (o.s. Backman) syntyi Pyhtäällä 4.3.1926. Rosenbröijer valmistui ylioppilaaksi vuonna 1946 ja aloitti opintonsa Helsingin yliopiston maatalous- ja metsätieteiden laitoksella. Rosenbröijer jatkoi opintojaan Kööpenhaminassa Tanskan taideakatemiassa, jossa hän erikoistui puutarha-arkkitehtuuriin. Tanskan-vuosinaan hän myös työskenteli opintojensa ohella maisema-arkkitehtuurityötoimistossa. Rosenbröijer ei lopulta valmistunut sen enempää Helsingistä kuin Tanskan taideakademiatakaan, mutta perusti pian Suomeen palattuaan oman maisema-arkkitehtitoimistonsa vuonna 1957.

Rosenbröijerin ura alkoi toden teolla, kun hän voitti Helsingin kaupungin ja Helsingin puutarhayhdistyksen järjestämän näyttelyalueen suunnittelukilpailun: Leninipuisto Helsingin Alppilassa valmistui kilpailuvoiton tuloksena 1961–1962. Kilpailuvoiton jälkeen hän sai toimeksiannon Kultarannan puutarhan restauroinnista 1964–1966, jota seurasi lukuisia suuria hankkeita Suomen valtiolle. Rosenbröijer työskenteli monissa projekteissa arkkitehtien Raili ja Reima Pietilän kanssa, minkä yhteistyön tuloksena syntyivät muun muassa tasavallan presidentin virka-asunto Mäntyniemi ja

Suomen New Delhin suurlähetystö puutarhoineen.

Rosenbröijer suunnitteli runsaasti sairaanhoitoon ja hyvinvointiin liittyviä kohteita, joista merkittävimpiä ovat Espoon Jorvin ja Puolarmetsän sairaalat ja Oulun yliopistollinen keskussairaala. Lisäksi hän suunnitteli runsaasti hautausmaita ja kirkkorakennusten viheralueita, joista Turun hautausmaan pyhänristin kappeli on ehkäpä edustavin esimerkki. Yritystoimintansa ohella Rosenbröijer työskenteli myös Helsingin evankelisuterilaisten seurakuntien maisema-arkkitehtina vuosina 1983–1985. Tänä aikana syntynyt Honkanummen hautausmaan suunnitelma on hänen viimeisiä suuria töitään.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskuksen ohella Rosenbröijer teki yhteistyötä Aarne Ehojoen ja Kansaneläkelaitoksen kanssa myös Kelan Turun toimitalon suunnittelussa.^{31 32} Rakennus valmistui Eerikinkatu 26:een vuonna 1971. Myöhemmin, 1970–1980-lukujen vaihteessa Rosenbröijer ja Ehojoki tekivät yhteistyötä kuntoutumiskeskus Peurungan laajennuksen suunnittelussa. Muita Ehojoen kanssa toteutettuja hankkeita ovat ainakin Suomen pankin Oulun-toimitalo, joka rakennettiin vuosina 1972–1973.

Maj-Lis Rosenbröijer edisti maisema-arkkitehtuurin asemaa myös suunnittelutyön ulkopuolella. Hän työskenteli maisemasuunnittelun opettajana, puutarhanäyttelyarkkitehtina ja puutarhakilpailujen tuomarina³³ ja toimi myös Maisema-arkkitehtiliitossa. Hän julkaisi yhdessä Anna-Liisa Ahmavaaran kanssa kirjan Pihoja ja puutarhoja, joka lukeutuu suomalaisen puutarha-arkkitehtuurin perusteoksiin.

Rosenbröijer jäi sairaseläkkeelle Helsingin seurakuntien maisema-arkkitehdin virasta vuonna 1985. Omassa toimistossaan Rosenbröijer jatkoi kuitenkin suunnittelua 1990-luvun loppuun saakka.³⁴ Hän kuoli vuonna 2003 Espoossa.

← Maj-Lis Rosenbröijer kotitalonsa puutarhassa vuonna 1983. Keravan museo.

³¹ Helsingin Sanomat 1998.

³² Sorsa 2010, 46.

³³ Sorsa 2010, 4–5.

³⁴ Sorsa 2010, 16.

3.4 Tutkimuskeskuksen suunnitelma

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus koostuu alkuperäisen rakennusohjelman mukaisista rakennuksista A-G sekä laajennusosasta, johon kuuluvat rakennukset H-L. Laajennussuunnitelma sisälsi varauksen myös toiselle lisäsiivelle, jota ei toteutettu. Rakennuskokonaisuuden osiin on viitattu näillä kirjaintunnuksilla jo suunnitteluvaiheesta lähtien, ja niitä käytetään samassa muodossa läpi tämän selvityksen.

Kappaleessa on käytetty piirustusaineistona rakennuslupasarjan pääpiirustuksia, jotka on ensimmäisen toteutusvaiheen osalta laadittu 1970–1972 ja leimattu hyväksytyiksi Turun maistraatissa 10.4.1972 ja toisen toteutusvaiheen osalta laadittu 1978–1979 ja leimattu hyväksytyiksi pääosin 30.11.1978. Piirustukset ovat Arne Ehojoen signeeraamat.

ENSIMMÄINEN RAKENNUSVAIHE

Ensimmäisessä toteutusvaiheessa rakennettiin seuraavat rakennuksen osat:

- hallintosiipi A, johon sijoituivat myös opetustilat auditorioineen
- laboratorion ja röntgenin siipi B
- lääkärin ja sosiaalityöntekijöiden siipi C
- uimahallin ja kuntoilutilat sisältävä siipi D
- toimintaterapiasiipi E
- asuntolasiipi F, johon sijoituivat myös erilliset ruokalat henkilökunnalle ja asiakkaille keittiöineen
- työkokeilun tilat G

Asuntolasiipeä lukuun ottamatta keskuksen eri toimintojen sijoittamista samaan tasoon pidettiin käytötarkoituksen kannalta luontevimpana ratkaisuna³⁵. Suuri tontti hyödynnettiin jakamalla toiminnot tarkoituksenmukaisesti omiin siipiinsä, jolloin siipien väliin muodostui eri luonteisia sisäpihoja, ja luonnonmaise- ma ja valo saatiin tuotua sisätiloihin. Tontin rakentamiselta vapaaksi jäävää aluetta pidettiin toiminnan kannalta tärkeänä.³⁶

TOINEN RAKENNUSVAIHE

Toisessa toteutusvaiheessa rakennettiin seuraavat ra-

kennuksen osat:

- työkokeilun laajennusosa H
- kirjastosiipi K
- kolmikerroksinen hallintosiipi L, johon sisältyi myös juhlava aula ja kokoustila.

Hallintosiiven aula ja kokoussali ovat rakennuksen edustavimmat tilat, joiden sisustuksessa käytettiin runsaasti puuta, marmorialueita ja messinkiä. Aulan seinälle sijoitettiin lähes koko tilan pituinen tekstiilitaiteilija Pirkko Hammarbergin kuvakudos *Suomalainen metsä*, joka valmistui 1981.

MASSOITTELU JA JULKISIVUT

Rakennusosat ovat pitkiä ja matalia, ja nauhaikkunat korostavat rakennuksen horisontaalisuutta. Toiminnot on jaettu erillisiin rakennussiipiinsä, joita yhdistävät matalat käytäväosat. Pääsisäänkäyntiä on korostettu kookkaalla mutta matalalla katoksella. Muiden sisäänkäyntien käsittely on pientalomaisempi keveine, irrallisine katoksineen tai julkisivuun tehtyine syvennyksineen. Tasakattoinen rakennus on ilmeeltään yksiaineinen, ja sen kauttaaltaan peittävä klinkkerilaatoitus ulottuu maahan asti ilman näkyvää sokkeliä. Pääsisäänkäyntikatoksen lisäksi muusta rakennuksesta erottuu auditorio, jonka ulkomuoto seuraa amfiteatterin muotoon järjestettyä sisätilaa.

POHJARATKAISU

Rakennuksen peruspohjaratkaisuna on aikakauden toimistorakentamiselle tyypillinen kaksoiskäytävä, jossa reunoille sijoitetut työskentelytilat saavat runsaasti luonnonvaloa. Käytävien väliin jäävälle vyöhykkeelle on sijoitettu aputilat sekä tilat, joissa toiminta on väliaikaista tai ei vaadi luonnonvaloa. Rakennussiipiä yhdistää toisiinsa kapeammat käytäväosat, joiden toisella sivulla on huoneita ja toisella näkymä laajojen ikkunapintojen kautta sisäpihoille. Aulat ovat matalia ja avaria.

RAKENNERATKAISU

Tutkimuskeskuksen kantavat pystylinjat ovat betonisia elementtipilareita, ja holvit on toteutettu elementtirakenteisena palkki-laattajärjestelmänä. Yläpohjien kantava rakenne koostuu pilareilla lepäävien leukapalkkien päälle lasketuista TT-elementeistä, joiden päälle on rakennettu puurakenteinen vesikatto. TT-laatoilla saavutettiin pitkät jännevälit, joilla mahdollistettiin

35 Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus: rakennussuunnitelman esittely 1970, 4.

36 Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus: rakennussuunnitelman esittely 1970, 5.

sisätilojen muunneltavuus.

Porrashuoneiden seinät ovat betonia. Ulkoseinien rakenteena on kauttaaltaan 8 cm vahvuinen betoninen sisäkuori ja 5 cm vahvuinen betoninen julkisivuelementti, joiden välissä on mineraalivillaeriste. Julkisivuelementit on päällystetty vaalealla keraamisella laattalla. Ilmanvaihtokonehuoneiden ja laattapalkiston päällä kulkevien tekniikkakanavien ulkoseinät ovat vesikattonen tapaan puurakenteisia ja verhottu keraamipintaisella minerit-levyllä. Kevyet väliseinät ovat puolen kiven tiiliseiniä, jotka maalattiin.

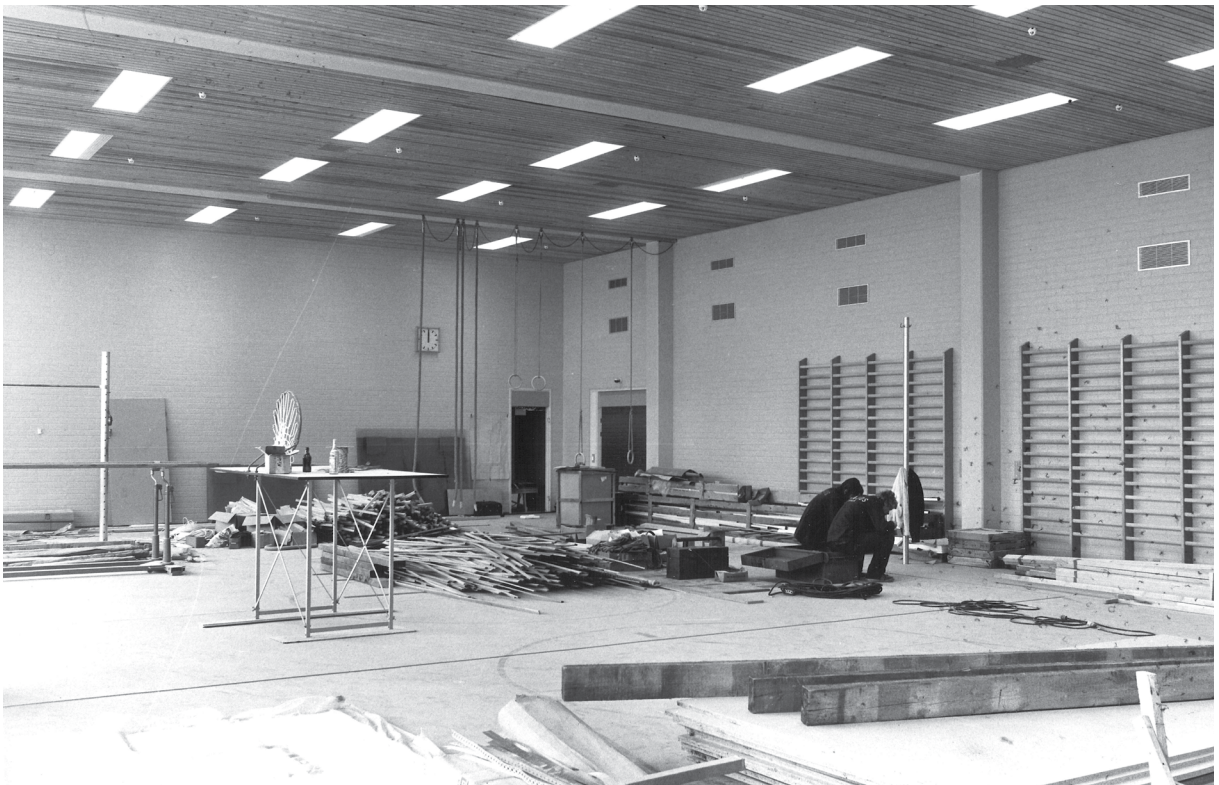
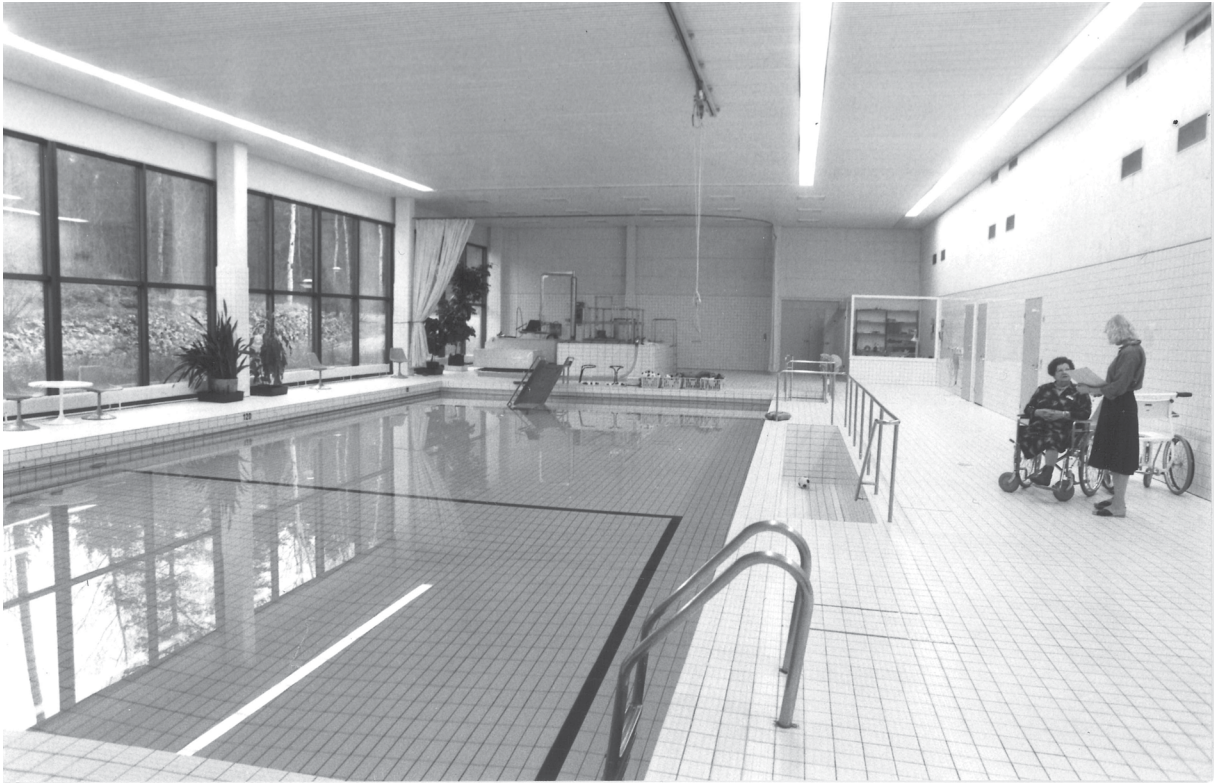
Alapohjat ovat maanvaraisia betonilaattoja, joissa pintalaatta on valettu 5 cm vahvuisen kevytmuovikerroksen päälle. Kellareissa pintalaatta on suoraan pohjalaatan päällä. Betonirakenteiset putkikanaalit on kuljetettu rakennusten alla. Auditorion katsomotasot ovat betonirakenteiset, ja ne on valettu kevytmuovin päälle. Uima-allasta ei ole varustettu alatilalla, vaan sen betoninen pohjalaatta lepää sorastuksella muun rakennuksen tapaan.

Laajennusosan rakenteet ovat saman tyyppisiä kuin ensimmäisessä rakennusvaiheessa. Yläpohjat ovat laattarakenteisia. Ulkoseinissä mineraalivillaeriste on kasvanut 10 cm:stä 14 cm paksuiseksi. Julkisivuelementti on niinkään hiukan alkuperäistä vahvempi. Sokkelissa on betoninen sisäkuori ja laattapintainen julkisivuelementti, joiden välissä on 12 cm vahvuinen mineraalivillaeriste ja tuuletusrako. Ensimmäisestä vaiheesta poiketen myös vesikatolla kulkevien tekniikkakanavien ja ilmanvaihtokonehuoneiden seinät ovat betonirakenteisia, laattapäällysteisiä ja muita ulkoseiniä vastaavia. Kellarien seinät ovat betonia, jonka ulkopinnassa on kosteuseristys ja 10 cm vahvuinen vaahtomuovieristyslevy. Ei-kantavat väliseinät ovat teräsrankarakenteisia.

Yläpohjat ovat tuulettumattomia, ja yleensä niiden rakenteena on betonilaatta, jonka päällä on kevytsoerieristys. Rakennussiipien välisillä yhdyskäytävillä yläpohjissa on paikallavalettu betonilaatta, jonka päällä on mineraalivillaeriste, vedeneristys ja suojakiveys. Osassa ilmanvaihtokonehuoneita kantavat rakenteet ontelolaattoja. Alapohjat ovat maanvaraisia, vaahtomuovin päälle valettuja betonilaattoja lukuun ottamatta K-osan kirjaston alapohjaa, joka on varustettu sorapohjaisella ryömintätilalla talotekniikan asennuksia varten. Täällä alapohjarakenteena on betonilaatta, jonka alapintaan on liimattu mineraalivillaeriste. Välipohjat ovat betonilaattarakenteisia.

TALOTEKNISET RATKAISUT
Rakennus varustettiin koneellisella ilmanvaihdolla ja vesikiertoisilla lämmityspattereilla. Talotekniikan pääreitit on alkuperäisen suunnitelman mukaan sijoitettu kautta rakennuksen vesikatolle, julkisivusta sisäänvedetylle talotekniikkaa varten rakennetulle ullakolle. Tekniikkaa kuljetettiin maanpinnan alapuolella rakennusosien alle sijoittuvissa putkikanaaleissa.

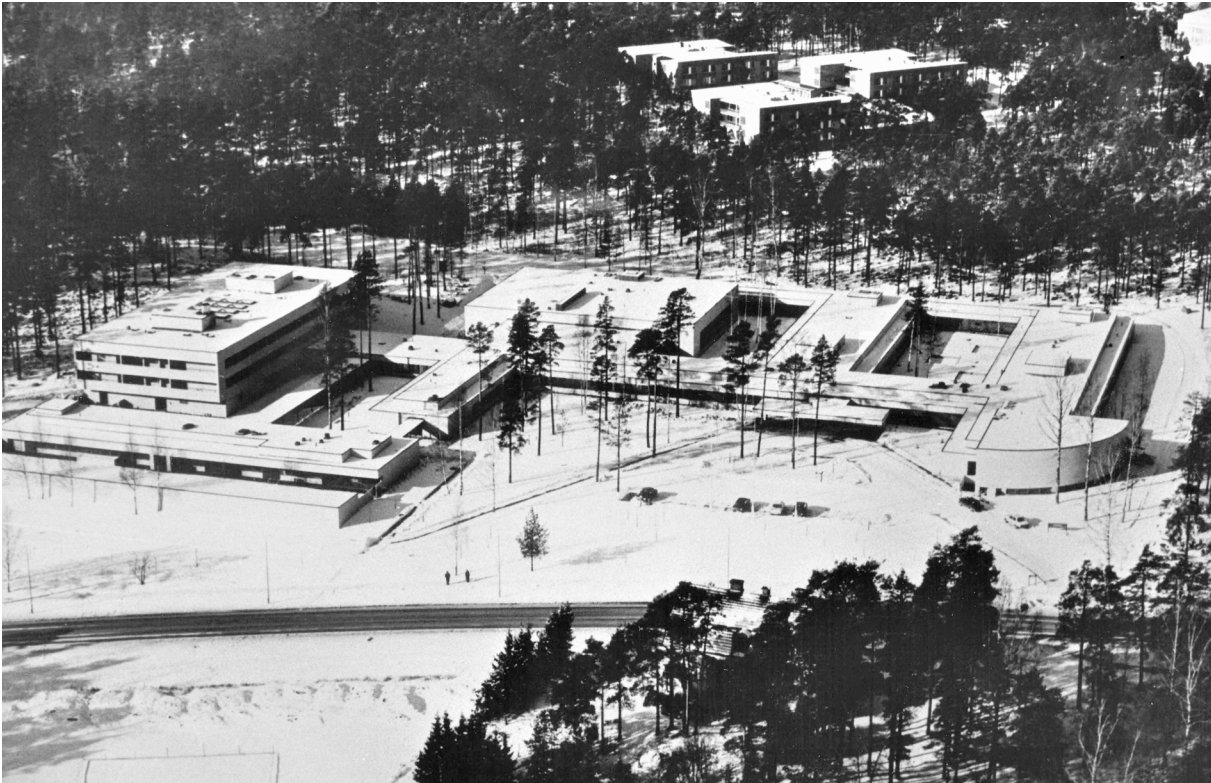

↑↑ Uimahalli (osa D) alkuperäisessä asussaan kuvattuna 6.11.1984. Kela, kuvaaja tuntematon.

↑ Liikuntasali (osa D) lähellä valmistumista. Kela, kuvaaja tuntematon.

← Ruokalan keittiötä (osa F) viimeistellään. Kela, kuvaaja tuntematon.

↑ Kuntoutustutkimuskeskuksen 1. toteutusvaihe ilmakuvasa 26.2.1976. Kela, kuvaaja tuntematon. Kuvassa edustalla on Peltolantie, taustalla Mäntyrinteen vanhainkodin rakennukset.

↓ Autoklinikkatoiminta oli osa kuntoutustutkimuskeskuksen palveluja. Autot on kuvattu pääsisäänkäynnin edessä istutuksista päätellen rakennuksen valmistumisen aikoihin. Kela, kuvaaja tuntematon.

← Kirjasto (osa K) rakennettiin toisessa toteutusvaiheessa. Kuva on otettu 6.11.1984. Kela, kuvaaja tuntematon.

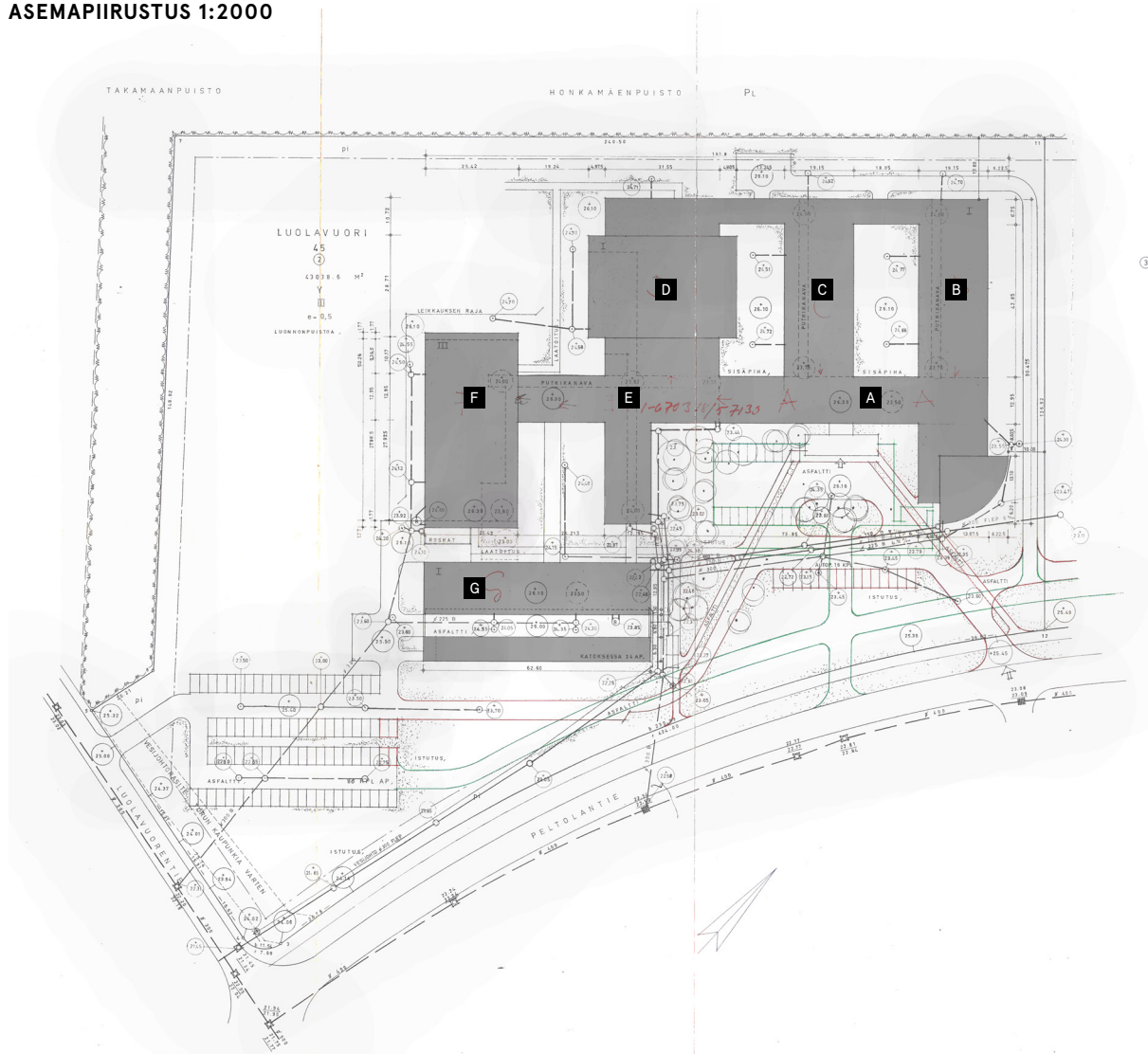
← Asuntolan korkea, ylävalaistu yhteistila (osa F) oli varustettu pelein ja viherkasvein asiakkaiden viihtymiseksi. Ajoittamaton kuva on 1970- tai 1980-luvulta. Jukka Jänis ky, Kela.

← Asuntolan viereinen sisäpiha kuvattuna 6.11.1984. Kela, kuvaaja tuntematon.

1. TOTEUTUSVAIHEEN PÄÄPIIRUSTUKSET

ASEMAPIIRUSTUS 1:2000

A Pääaula ja hallinto, luentosalit

B Laboratorio ja röntgen

C Lääkärit ja sosiaalityöntekijät

D Uimahalli ja kuntoilutilat, fyysikaalinen kuntoutus

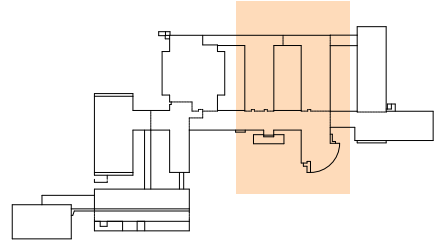
E Toimintaterapia

F Asuntola ja ruokala

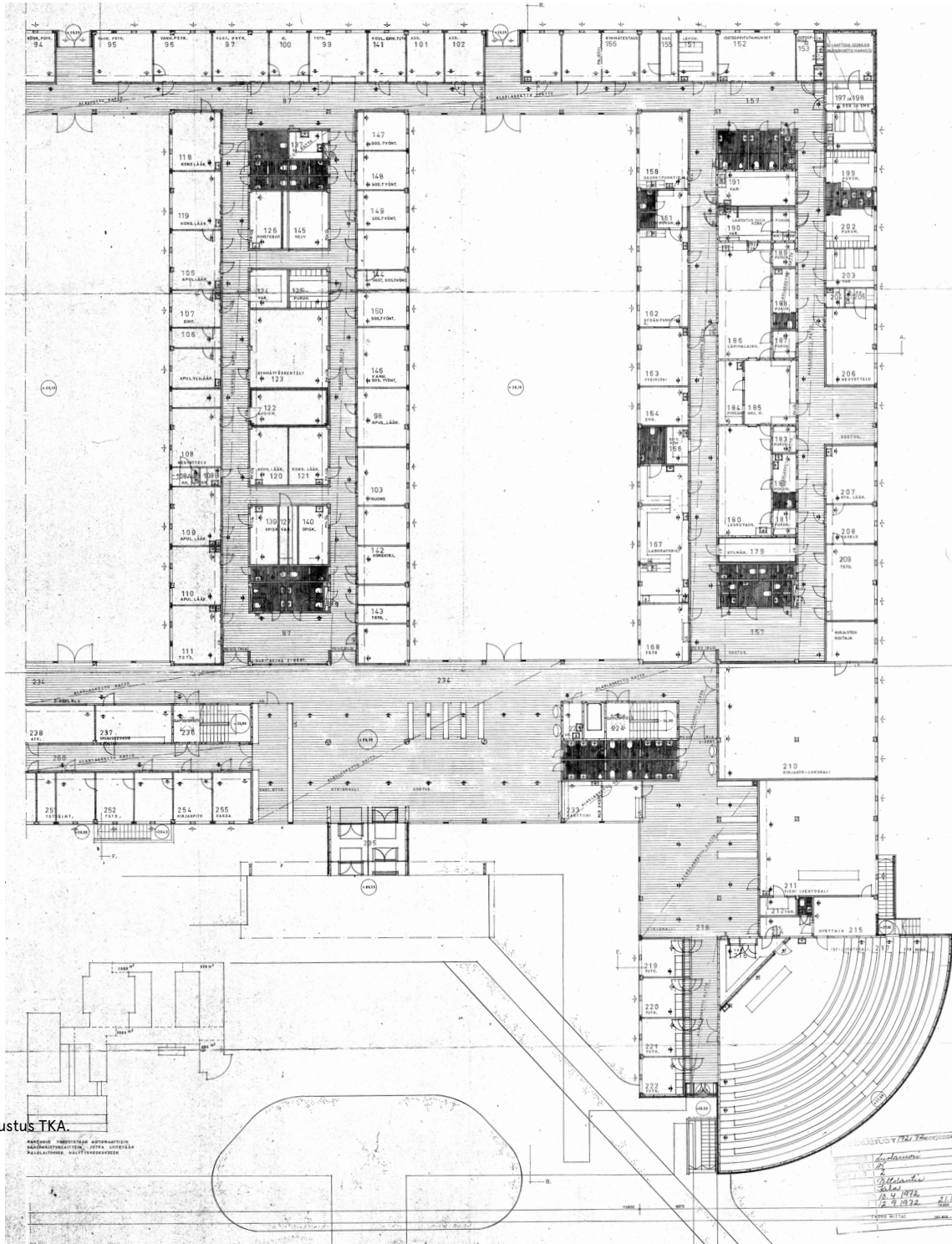
G Työkokeilu

! Piirustus TKA.

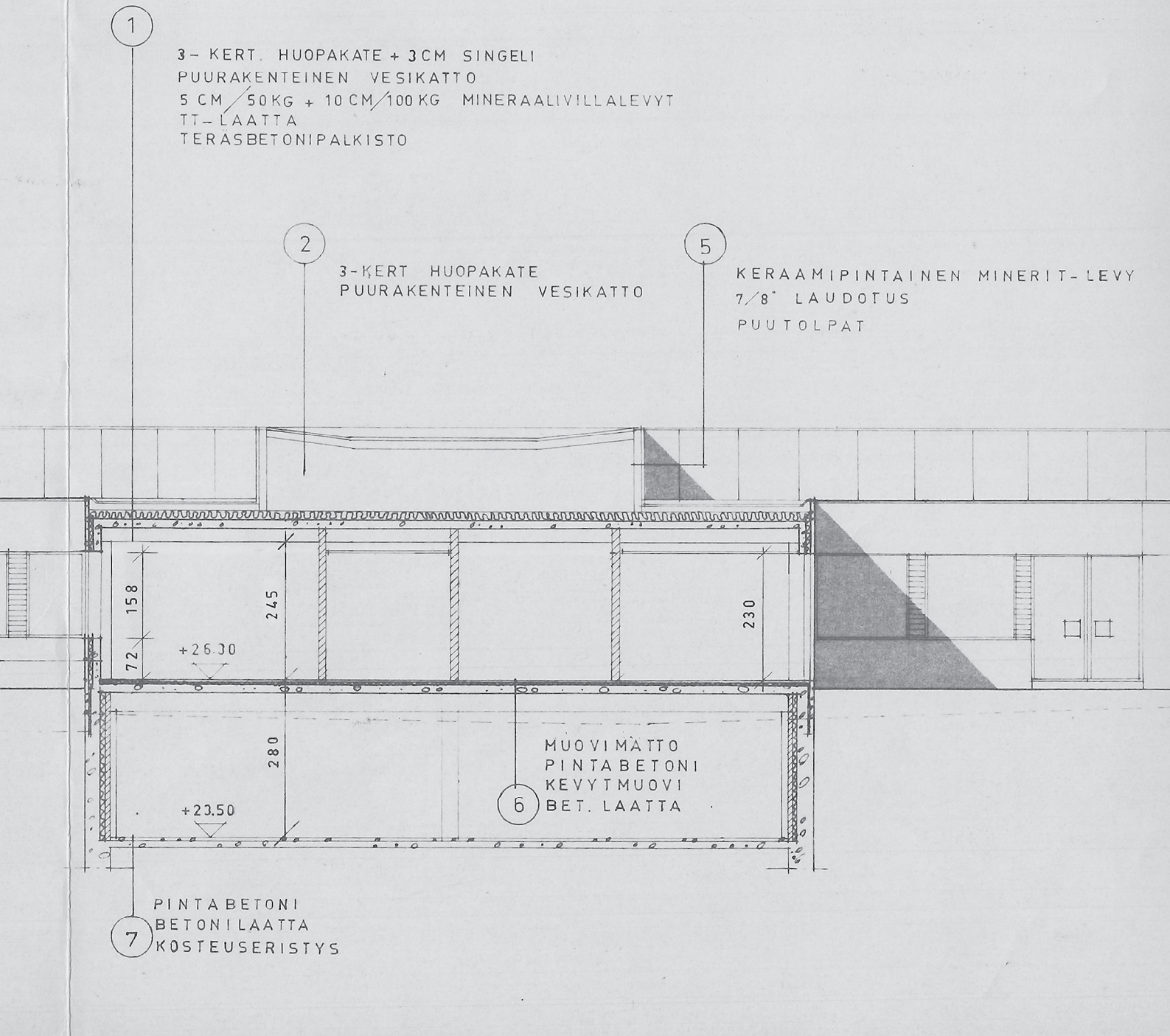
OSAT A, B JA C

1. KRS POHJAPIIRUSTUS, A-, B- JA C-OSAT 1:500

❶ Piiustus TKA.

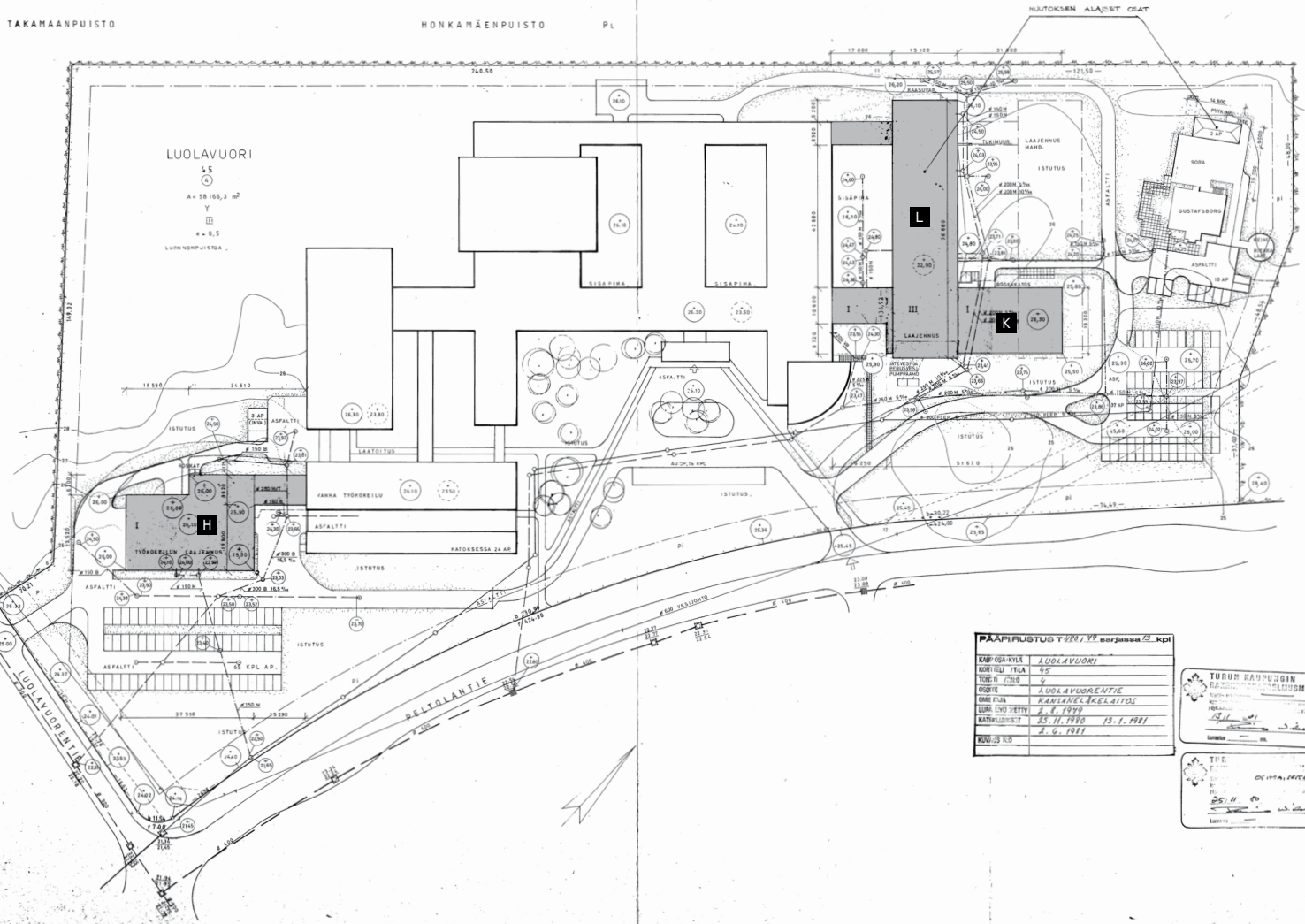

OTE LEIKKAUKSESTA G-G, TYYPILLISIÄ RAKENTEITA 1:100

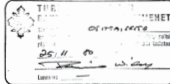
! Piirustus TKA.

2. TOTEUTUSVAIHEEN PÄÄPIIRUSTUKSET

ASEMAPIIRUSTUS 1:2000

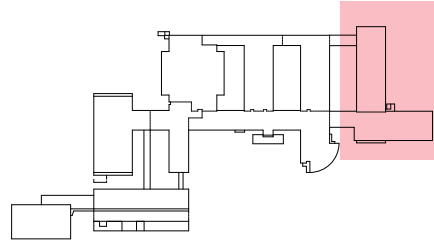

PÄÄPIIRUSTUS T 2207/22 sarjassa 23 kpl	
KANJONIKYLÄ	LUOLAVUORI
KORTTELI / KPL	4/5
TONTTI / TONTTI	4
OSIEN	LUOLAVUORIENTIE
OMIEN ERIÄ	KANJONIKYLÄN KANJONIKYLÄN
LUOVUTUS PÄIVÄ	2. 4. 1999
KÄYTTÖKÄSIKIRJA	25. 11. 1998 (3. 1. 1991)
KÄYTTÖKÄSIKIRJA	2. 6. 1991

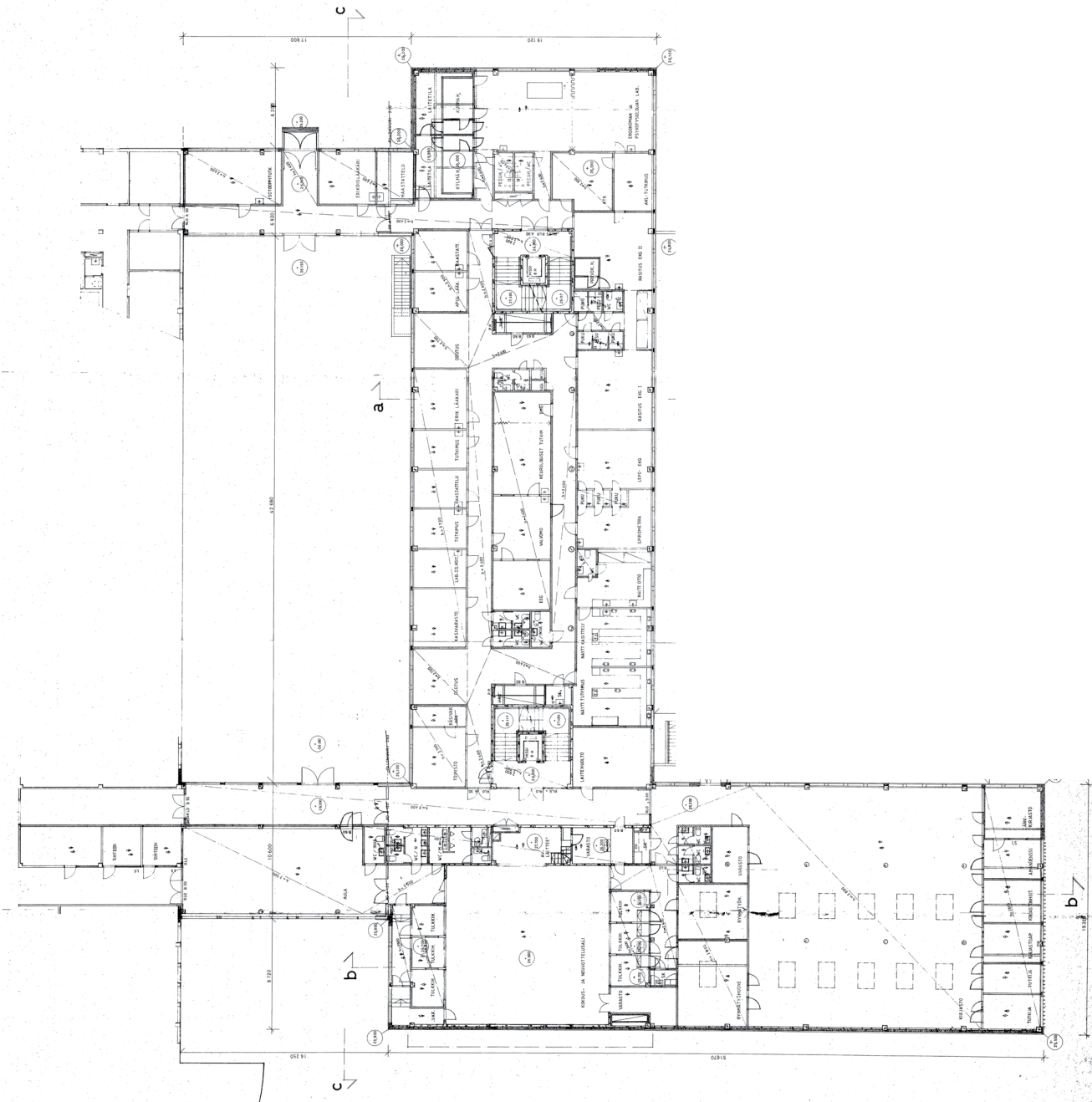
- H** Työkokeilun laajennus
- K** Kirjasto
- L** Hallinto- ja kokoustilat

1 Piirustus TKA.

POHJAPIIRUSTUS 1. KRS, K- JA L-OSAT 1:500

1 Piirustus TKA.

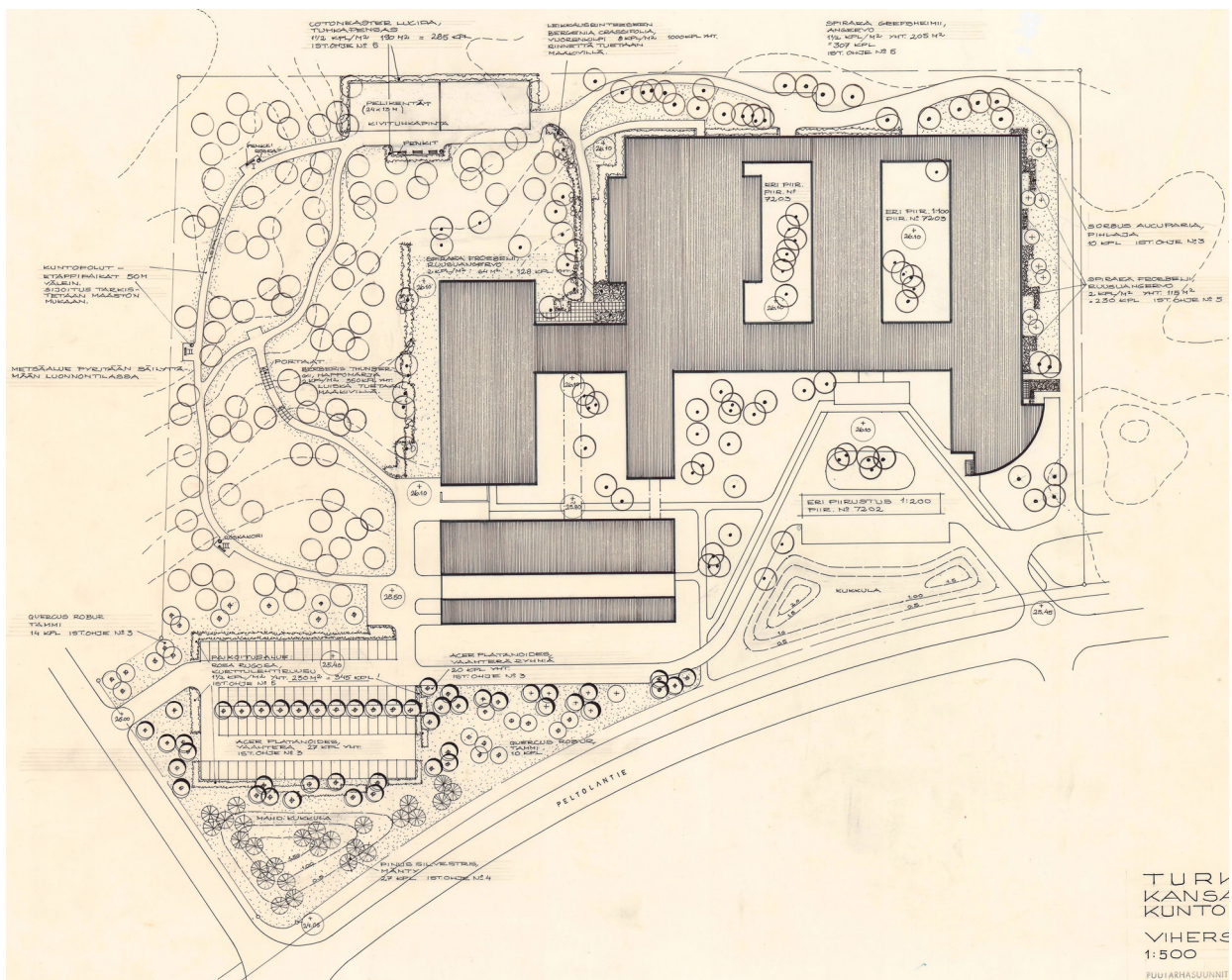

3.5 Puutarhasuunnitelma

Maj-Lis Rosenbröijerin laatima puutarhasuunnitelma toteutettiin päärakennuksen tapaan kahdessa vaiheessa. Suunnitelma kattaa laajan alueen rakennuksen tontista. Etenkin pääsisäänkäyntiin liittyvät alueet on suunniteltu muodollisemmin merkitsemään sisäänkäyntiä ja ohjaamaan kulkua kohti pääovea. Alueen reunoja kohti piha muuttuu vapaamuotoisemmaksi ja sulautuu ympäröivään metsään. Istutuksissa toistuvat muun muassa hortensiat, erilaiset angervot, marjakuuset ja ruusut, joiden lisäksi Rosenbröijer on käyttänyt runsaasti luonnonpuita, kuten pihlajaa ja koivua,

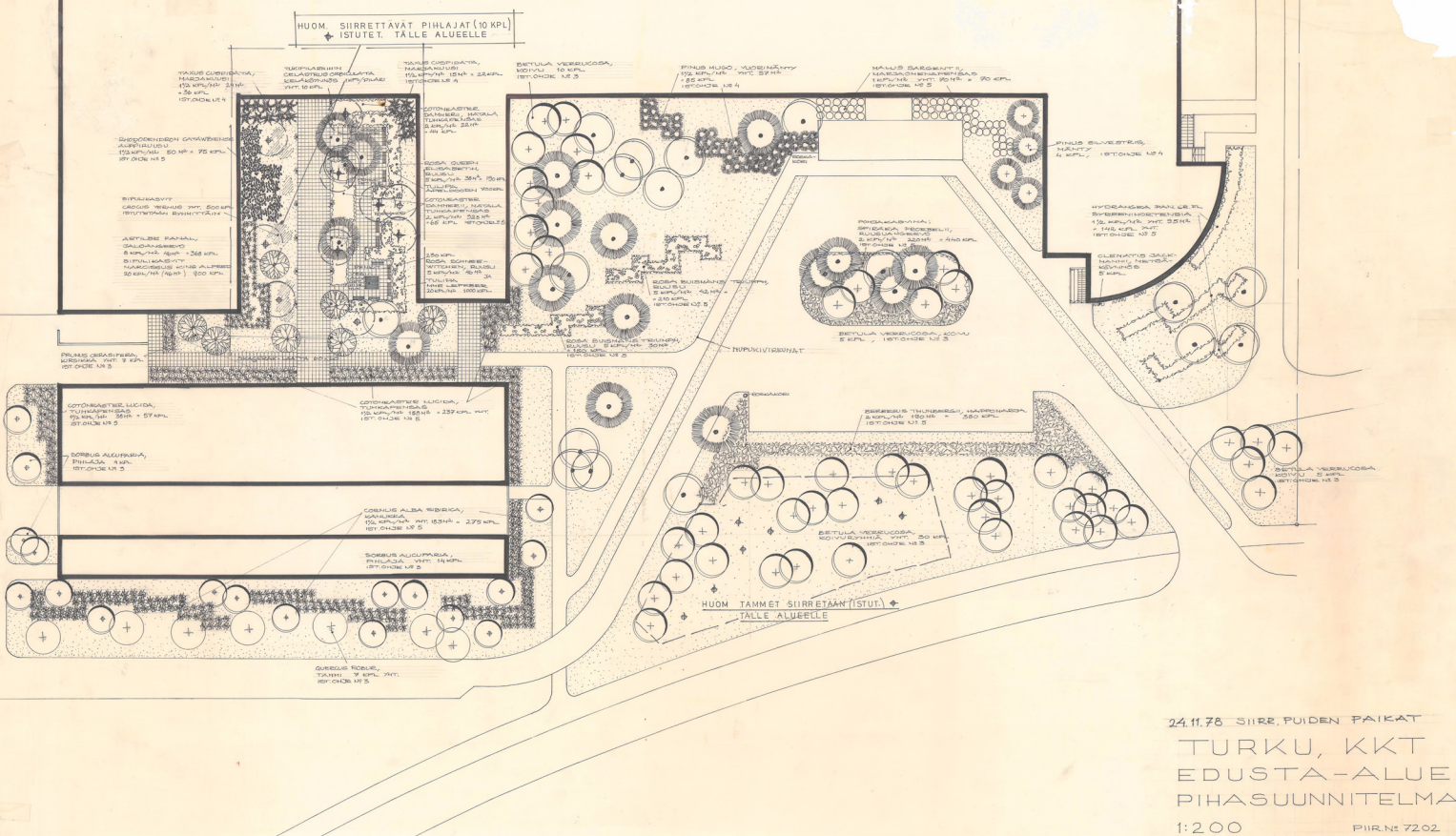
säästäten myös tontilla valmiiksi ollutta puustoa. Piha-alueita käytettiin osana kuntoutustoimintaa, ja sinne suunniteltiin kuntopolku ja pelikenttä.

Oleellinen osa suunnitelmaa ovat keskenään erilaiset sisäpihatilat, jotka tarjoavat rajattuja ulkonäkymiä rakennuksen eri sisäosista. Ulkotilojen ohella Rosenbröijerin suunnitelma ulottui myös rakennuksen sisäpuolelle eri tilojen huonekasvien yksityiskohtaisena määrittelynä ja istutusaltaiden sijoittelun suunnitteluna.

❗ Piirustus Maj-Lis Rosenbröijerin arkkitehti/MFA.

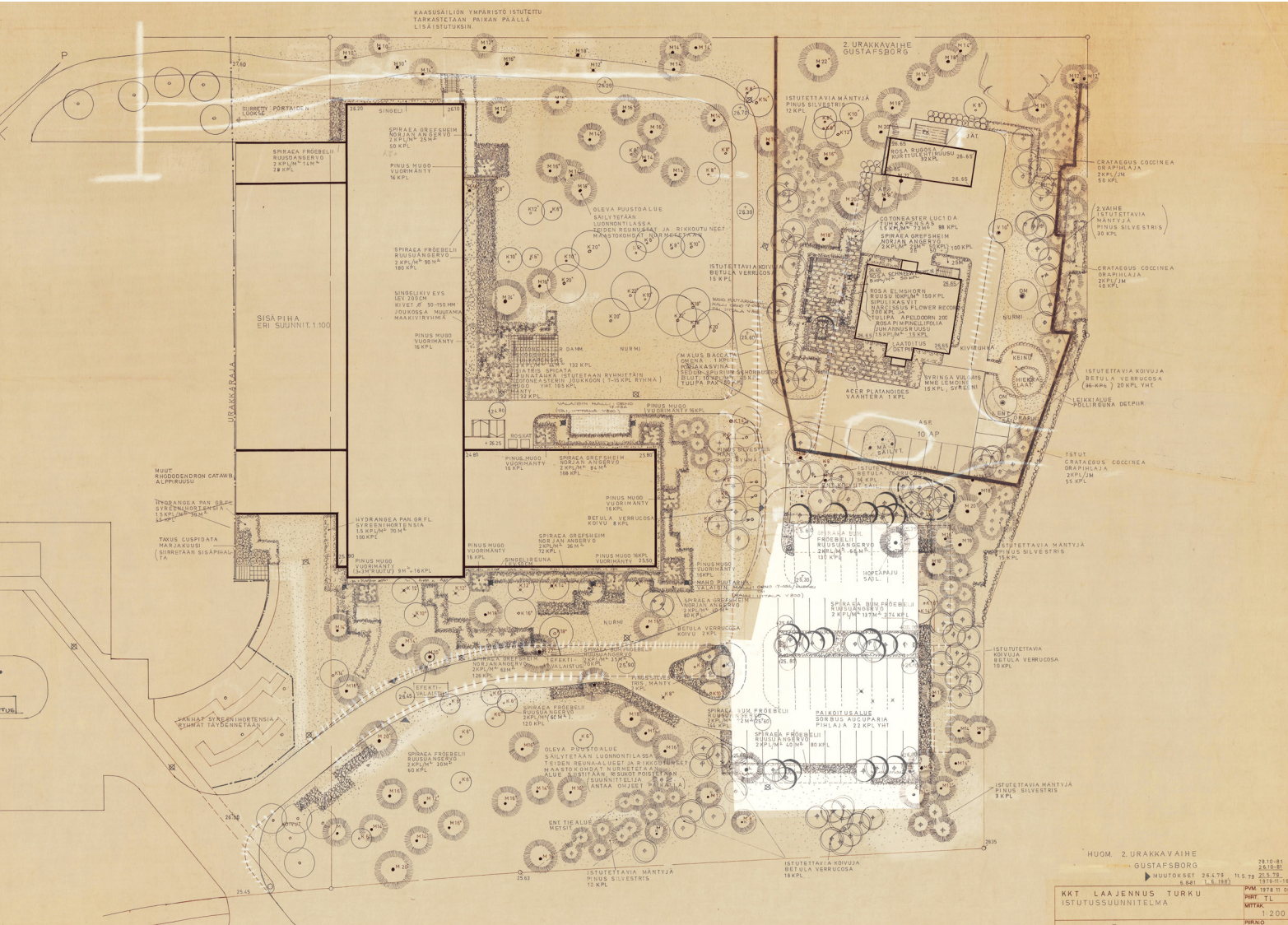
↑ Ensimmäisen toteutusvaiheen vihersuunnitelma.

24.11.76 SIIRRETTÄVIEN PAIKAT
 TURKU, KKT
 EDUSTA-ALUE
 PIHASUUNNITELMA
 1:200 P.IIR.NE 7202

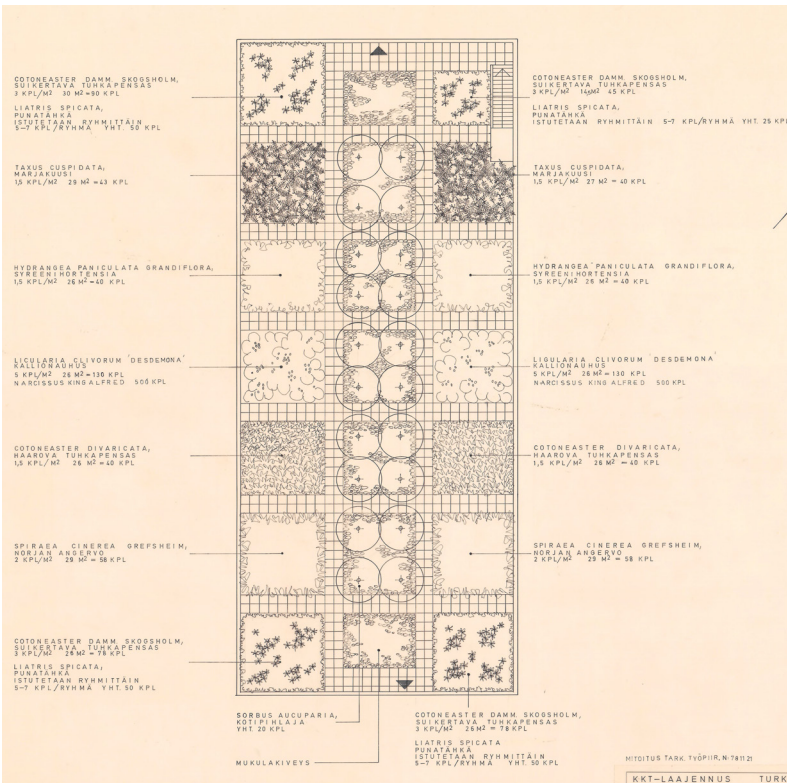
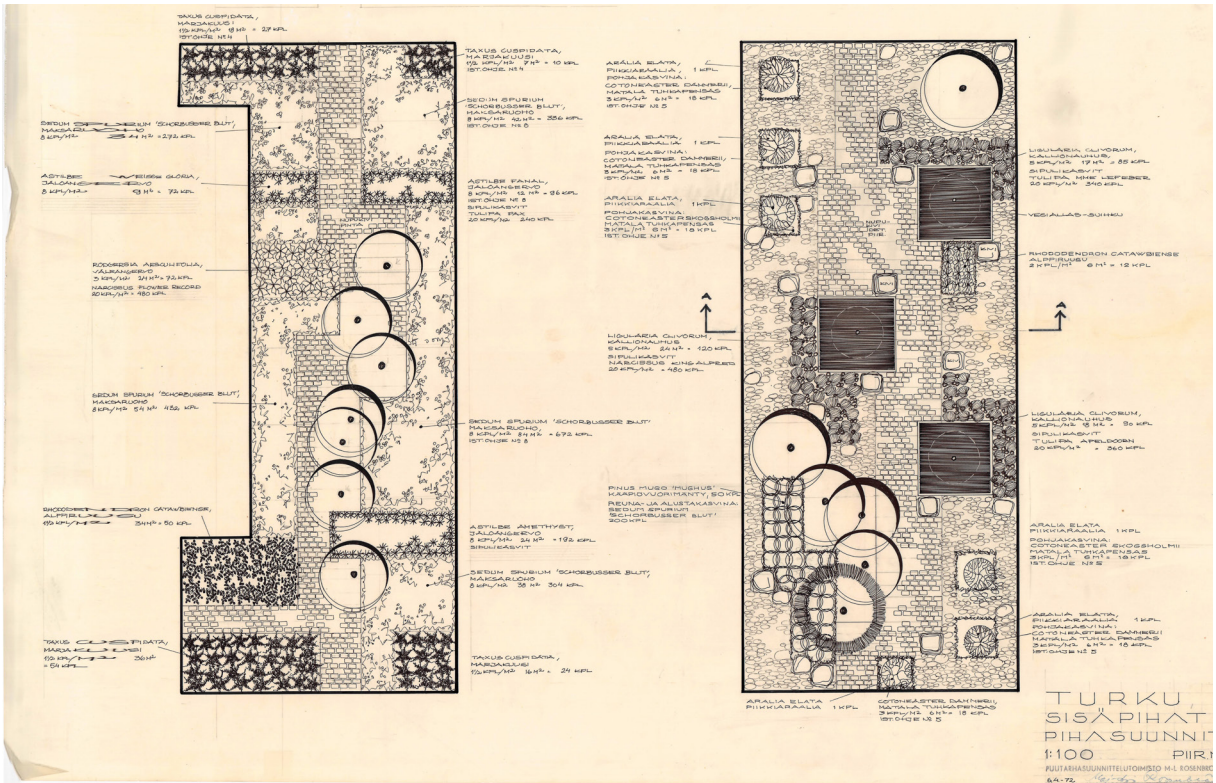
↑ Osasuunnitelma pääsisäänkäynnin pihajärjestelystä.

↓ Toisen rakennusvaiheen puutarhasuunnitelmaan sisältyi Gustafsborgin piha-alue ympäristöineen. Samalla rakennettiin Gustafsborgin yhteyteen autotallirakennus.

HUOM. 2 URAKKAVAIHE
 GUSTAFSBORG
 22.10.81
 26.10.81
 MUUTOKSET 26.10.81 115.79 21.53
 8.8.1981
 KKT LAAJENNUS TURKU
 ISTUTUSSUUNNITELMA
 PAKI 1976 11 08
 P.IIR. T.II
 MTKAK
 1:200
 P.IIR.NE 781115
 P.IIR.NE 781115

❗ Aukeaman piirustukset Maj-Lis Rosenbröjlerin arki-to/MFA.

↑ Osasuunnitelmat sisäpihojen istutuksista. Ylhäällä 1. toteutusvaiheen sisäpihat, alhaalla 2. toteutusvaiheeseen kuulunut kolmas sisäpiha.

4. Myöhemmät vaiheet

4.1 Toiminta

Kuntoutustutkimuskeskuksen työ keskittyi alun perin neljään osa-alueeseen: asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn mittaamiseen, varsinaisiin kuntoutustutkimuksiin, kokeelliseen kuntoutukseen ja kuntoutuksen piirissä työskentelevien henkilöiden opetukseen ja koulutukseen. Työkyvyn mittaamisosaston tehtävänä oli antaa lausunto asiakkaan edellytyksistä palata entiseen työhönsä tai kouluttautumismahdollisuuksista toiseen ammattiin, minkä perusteella kuntoutustutkimusosasto laati suunnitelman asiakkaan kuntouttamismahdollisuuksista. Kokeellisen kuntoutuksen osaston tehtävänä taas oli menetelmien kehittäminen ja entistä paremman tieteellisen pohjan luominen kuntoutustoiminnalle. Asiakkaiden tutkimukset suoritettiin monialaisissa tiimeissä, joihin kuului lääkäri, sosiaalityöntekijä ja psykologi.

Keskus teki alkuvuosinaan yhteistyötä Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kanssa, joka oli sitoutunut perustamaan kuntoutusopin laitoksen yhteistyötä tukemaan. Kansaneläkelaitos ja yliopisto sopivat lisäksi, että kuntoutustutkimuskeskuksen ylilääkäri voitaisiin nimetä laitokselle perustettavaa henkilökohtaista kuntoutusopin professuuria hoitamaan. Vastaavasti Kansaneläkelaitos sitoutui johtajanimityksessään valitsemaan henkilön, jonka ansiot olisivat professoritasoa: Keskuksen ensimmäiseksi ylilääkäriksi nimitettiin Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan sisätautiopin dosentti Veikko Kallio, josta tuli näin myös laitoksen ensimmäinen kuntoutusopin professori. Virallinen yhteistyö tiedekunnan kanssa loppui kuitenkin lyhyeen, kun Turun yliopiston valtiollistaminen vuonna 1974 johti sopimuksen raukeamiseen. Kuntoutuksen opetus Turun yliopistossa jatkui kuitenkin tämän jälkeenkin.

Kuntoutustutkimuskeskus teki yhteistyötä myös lähitöllä sijaitsevan Turun kaupunginsairaalan kanssa, jonka kanssa oli sovittu ainakin sairaalan laboratorien ja röntgenin käytöstä erikoistutkimuksissa korvausta vastaan.

Kansaneläkelaitoksen autoklinikan hallinto- ja laboratoriot toiminta muutti Helsingistä kuntoutustut-

kimuskeskuksen tiloihin vuoden 1975 aikana. Autoklinikan organisaatio siirtyi samalla kuntoutustutkimuskeskuksen alaisuuteen.⁴⁵ Autoklinikka teki liikkuvien tutkimusryhmiensä avulla joukkotutkimuksia ympäri Suomen keräämällä veri- ja muita näytteitä ja suorittamalla kyselyjä ja haastatteluja. Kerätyt aineistot toimitettiin analysoitavaksi kuntoutustutkimuslaitoksen tiloihin.

Vuonna 1976 valmistuneessa muistiossa todettiin keskuksen toiminnan asettuneen varsin lähelle vuoden 1966 mietintöä: tieteellinen tutkimustoiminta, kuntoutuspalveluiden tuottaminen asiakkaille ja koulutus- ja tiedotustoiminta olivat asettuneet toiminnan keskiöön. Laajennustöiden suunnittelu aloitettiin näiden tietojen pohjalta vuonna 1977 ja laajennuksen rakennukset valmistuivat vuosina 1980-1981.

Kuntoutustutkimuskeskus (KKT) teki toiminta-aikaan Kelasta Suomen merkittävimmän kuntoutuksen toimintamallien ja menetelmien kehittäjän ja tieteellisen asiantuntijanorganisaation. Kuntoutuksen kehitykseen osallistuivat KKT:ssa niin asiakaskontaktissa toimiva henkilökunta kuin tutkimushenkilöstökin yhdessä. Kansaneläkelaitoksessa tehtiin vuonna 1992 organisaatiouudistus, jossa vastuu kuntoutustutkimuskeskuksen asiakastoiminnasta siirrettiin kuntoutuksen palveluyksikölle, ja KKT:n tutkimustoiminta yhdistettiin sosiaaliturvan tutkimuslaitoksen kanssa Kansaneläkelaitoksen tutkimus- ja kehitysyksiköksi.⁴⁶ Kuntoutustutkimuskeskuksen toiminta siis lakkasi, ja keskuksen entiset toiminnot jatkoivat rakennuksessa nyt eri yksiköiden alaisuudessa. Uudistuksen yhteydessä taloon siirtyi myös Kansaneläkelaitoksen etuuspalveluiden, IT-palveluiden, yhteisten palveluiden, tietopalveluiden, asiakaspalveluiden ja viestinnän tuloyksikköjen toimintaa.

Vuoden 1992 suuren organisaatiouudistuksen jälkeen ja 2000-luvulle tultaessa entisen kuntoutustutkimuskeskuksen toiminnassa tapahtui paljon muutoksia:

⁴⁵ Aromaa ym. 2006, 40.

⁴⁶ Kallio 1995, 35.

Vuonna 2003 kuntoutuksen palveluyksikkö muutettiin Kelan sisäinen kuntoutusyhtiö Petreaksi⁴⁷, ja seuraavana vuonna lääketieteellinen tutkimus siirtyi Kansanterveyslaitokseen terveyden ja toimintakyvyn osastolle.⁴⁸ Sisäisestä kuntoutusyhtiöstä Petrea muutettiin säätiömuotoiseksi lailla vuonna 2007. Yhtiön omistamat kiinteistöt tutkimuskeskus mukaan lukien jäivät kuitenkin Kansaneläkelaitoksen omistukseen.⁴⁹ Petrea-säätiön toiminta loppui talossa vuonna 2016.

Selvityksen tekohetkellä Kansaneläkelaitoksen toiminta jatkuu talossa aiempaa pienimuotoisempana: Kuntoutustoiminnan säätiöittäminen ja talosta pois-

tumisen jälkeen talossa toimivat edelleen aiemmin luetellut muut tulosyksiköt. Lisäksi Kelan vammaisten tulkkauspalvelut ovat toimineet talossa vuodesta 2010 alkaen. Turun ensi- ja turvakoti oli tiloissa vuokralla vuosina 2017–2018. Lisäksi osa tiloista on vuokrattu ulos Turun kaupungille ja rakennuksessa lounasravintolaa pitävälle kaupungin omistamalle Arkea Oy:lle.⁵⁰

---

47 Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus 2003.

48 Aromaa ym. 2006, 104.

49 Laki Kansaneläkelaitoksen sisäinen kuntoutusyhtiö Petrean muuttamisesta säätiöksi 2006/898.

---

50 Turun Sanomat 9.12.2020.

4.2 Rakennusten muutosvaiheet

Kuntoutustutkimuskeskuksessa tehdyt muutostyöt ovat olleet pääosin huomaamattomia ja rakennusten kokonaispinta-alaan nähden pienehköjä. Tilamuutosten toteuttaminen harvaan pilariverkkoon ja pitkät jännevälit mahdollistavaan yläpohjarakenteeseen perustuvaan rakennuskokonaisuuteen on ollut luontevaa. Myös pääosin yksikerroksinen suunnitteluratkaisu on mahdollistanut tilojen muuntelua.

Välittömästi laajennusosan valmistuttua käynnistyi ensimmäisen vaiheen rakennusten saneerausohjelma, joka sisälsi vähäisiä tilojen käyttötarkoitusten muutoksia ja muita muutos- ja kunnostustöitä. Kiireellisin ja kallein näistä muutoksista oli auditorion alaisessa kellarissa sijainneen tietokonesalin jäähdytysjärjestelmän uusiminen vastaamaan tietokoneiden kasvaneita tehoja. Saneerauksessa vesikiertoinen jäähdytysjärjestelmä korvattiin tehokkaammalla ilmakiertoisella järjestelmällä. Toinen suuri menoerä oli isotooppitutkimushuoneen rakentaminen. Nämä saneeraustyöt urakoi rakennustoimisto H & P Louhi.

Asuntolasiipi F saneerattiin 1990-luvun alkupuolella. Asiakkaiden viihtyvyyttä parannettiin luopumalla jaetuista peseytymistiloista ja rakentamalla huonekohtaiset kylpyhuoneet. Lisäksi kahden kerroksen koruiseen seurustelutilaan rakennettiin parvi ja siivessä sijaitsevia toimistohuoneita muutettiin majoitushuoneiksi, joista osa suunniteltiin erityisesti liikuntaesteisille asiakkaille. Pohjoispäädyn toimistohuoneiden muutoksiin sisältyi myös julkisivumuutoksia, kun parvekkeita korvattiin lämpimällä huonetilalla. Myös muutokset väliseinissä johtivat joihinkin vähäisiin

julkisivumuutoksiin. Toimistohuoneiden muuttamista majoituskäyttöön jatkettiin edelleen 1990-luvun loppupuolella.

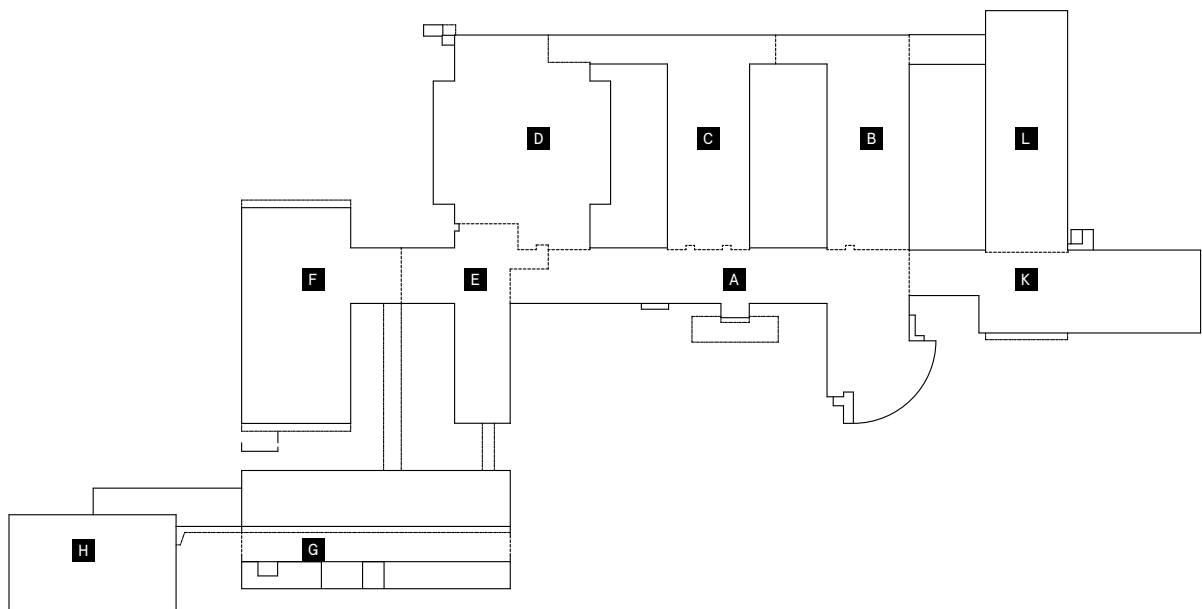
Uimahalli D-siivessä uusittiin 1990-luvun puolivälissä Sigge Arkkitehdit Oy:n suunnitelmien mukaan. Peruskorjauksessa uusittiin allashallin rakenteita ja pintoja ja rakennettiin sauna- ja pesutilat kokonaan uudelleen. Lisäksi D-siiven pohjoispäädyn tiloihin saneerattiin uusi kuntosali. Uimahallin muutostyöt seuraavat samaa linjaa monien aikakauden kuntoutuskeskuksissa toteutettujen laajennusten ja peruskorjausten kanssa, joissa rakennuksiin tuotiin kylpylämäisiä elementtejä alkuperäisen laitosarkkitehtuurin rinnalle. Uimahallin kasvojenkohotuksen yhteydessä uusittiin myös hallin teknisiä tiloja muun muassa rakentamalla uusi kloorivarasto. Uimahallin vesikattoa korotettiin myöhemmin 2000-luvun puolella, jotta yläpohjasta saataisiin tuulettuva. Alkuperäinen yläpohjarakenne purettiin betoniholviin asti ja rakennettiin uusien suunnitelmien mukaan.

Myöhemmistä muutoksista oleellimmat on tehty F- ja L-siivessä. 2000-luvun puolivälissä uusittiin F-siiven ruokalan keittiötilat. 2010-luvulle tultaessa röntgentutkimusten käytössä ollut L-siiven 1. kerros ja kirjasto muutettiin vammaisten tulkkauspalvelun käyttöön. Muutostöiden arkkitehtisuunnittelusta vastasi Vahtera Arkkitehdit Oy.

Muutokset on eritelty tarkemmin selvityksen liiteosassa, johon on kirjattu rakennuksiin liittyvät rakennus- ja muutosluvat kronologisessa järjestyksessä.

↑ Uimahalli uusittiin 1990-luvun puolivälissä Arkkitehtitoimisto Sigge Oy:n suunnitelmien mukaan.

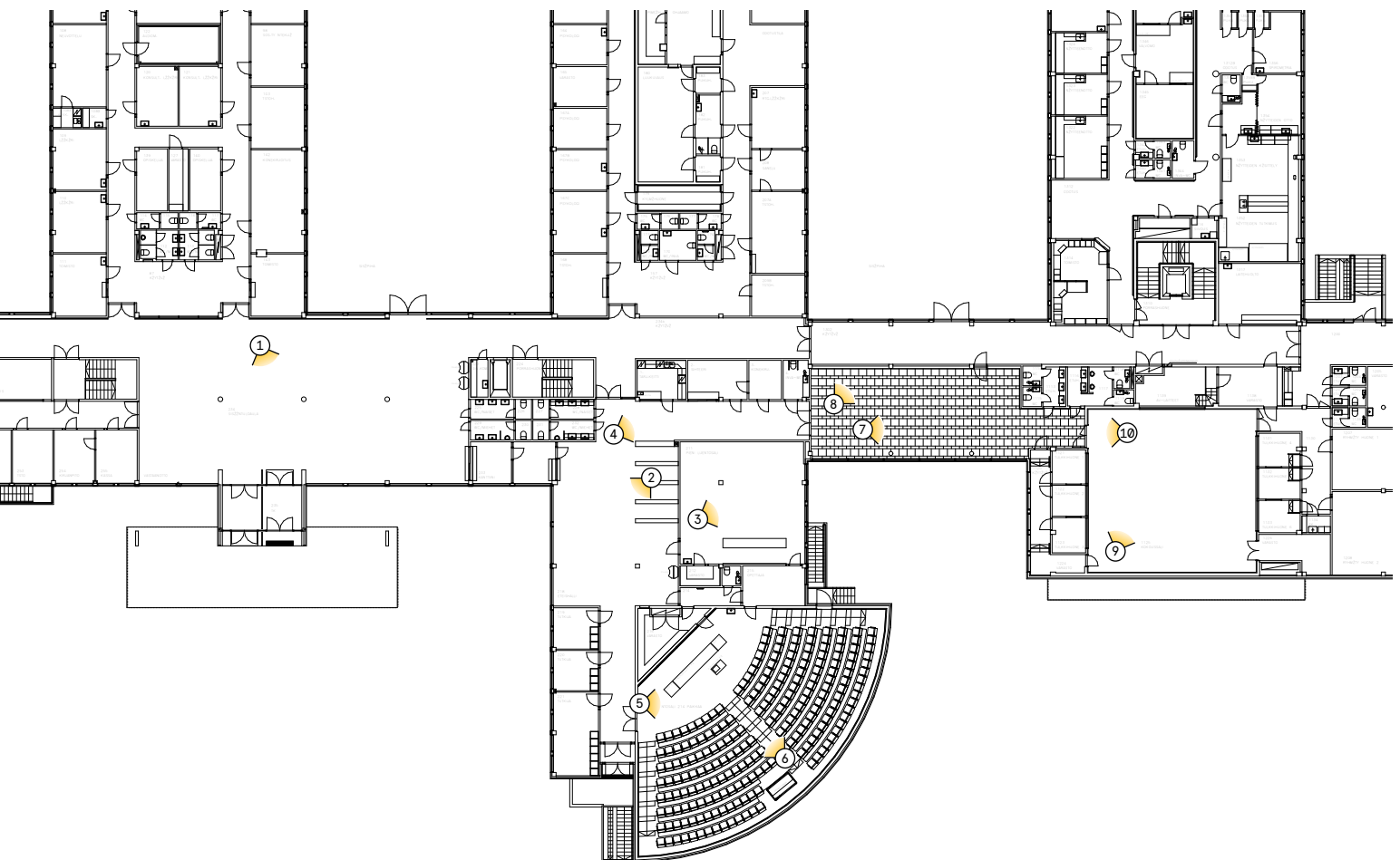
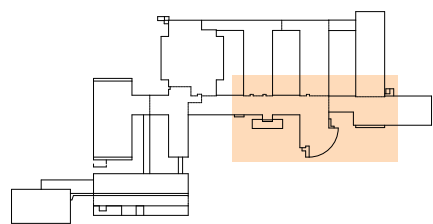
5. Nykytila

5.1 Kuntoutustutkimuskeskuksen sisätilat

Rakennusten nykytilakatselmus tehtiin 4.10.2021. Valokuvauspaikat on merkitty pohjapiirustusotteisiin. Kaavioiden pohjana on käytetty Kansaneläkelaitok-

sen hallussa olevia Aarne Ehojen toimiston laatimia 1990-luvun lopun muutospiirustuksia, jotka vastaavat nykytilaa melko tarkasti.

A-OSA, 1. KRS 1:500

PÄÄSISÄÄNKÄYNTIAULA, A-OSA

Tilahahmo: Suorakaiteen muotoinen, matala ja avara aulatila, joka yhdistyy päistään pääyhdykäytävään. Tilan pitkillä sivuilla on laajat ikkunapinnat sisäänkäynnin suuntaan ja sisäpihalle.

Lattia: Lattian pintamateriaali on vaalean kellertävä, luultavasti alkuperäinen linoleum-matto. Jalkalista on suora, harmaaksi maalattu puulista.

Seinät: Sileät, valkoiseksi maalatut. Sisäänkäynnin molemmilla sivuilla ulkoseinälaatoitus jatkuu seinissä sisätilaan.

Katto: Alkuperäinen kapea metallisälekkatto, johon on upotettu loisteputkivalaisimet ja tuloilmalaitteet.

Ovet: Ulko-ovet alkuperäisiä alumiini-lasiovia, joissa on tummanruskea eloksoitu pinta. Wc:n ovet alkuperäisiä, sinisiä huullettuja laakaovia.

Ikkunat: Ikkunat ovat ulko-ovien tapaan metallirakenteisia lasiseiniä pilariväleissä. Suuret ikkunaruu-
dut ovat kiinteitä umpiolaseja.

Talotekniikka: Ikkunoiden alla vaaleat, jaloilla seisovat ripapatterit.

- ↓ Pääsisääntäytiaula on matala ja avara. Sälekkatto ja linoleum-matto eri väreissä toistuvat rakennuksen käytävä- ja aulatiloissa. Marmorikorokkeella on pienoismalli pihapiiristä rakennuksineen.

PIENI LUENTOSALI, A-OSA

Tilahahmo: Suorakaiteen mallinen tila, jonka yhdellä sivulla on ikkunarivistö.

Käyttö: Opetus- ja kokoustila.

Lattia ja jalkalista: Lattiamateriaalina on sinapinruskea alkuperäinen linoleum-matto. Jalkalista on luultavasti alkuperäinen suora lakattu puulista.

Seinät: Valkoiseksi maalattua tiiliseiniä. Ikkunaseinä sileäksi rapattu ja valkoiseksi maalattu betoniseinä.

Katto: Katto on elementtirakenteinen betonikasettikat-
to, jonka syvennyksiin on sijoitettu akustolevyt, loiste-
putkivalaisimet ja kovaääniset. Kasettikatton alapin-
taan on asennettu kaksi levyä, joissa on mahdollisesti
myöhemmin lisätyt ilmanvaihtoviitit.

Ovet: Tilan ovi on alkuperäinen, sivuosallinen sininen huullettu laakaovi alumiisella ovenkahvalla. Tilan päätyseinältä on lisäksi kaksi ovea viereiseen varasto-tilaan.

Ikkunat: Neljä neliömäistä, suurta ikkunaruu-
tua, joiden välissä kaksi tuuletusikkunaa. Suuret ikkunaruu-
dut ovat kiinteitä umpiolaseja. Ikkunoissa on kiinteästi
asennetut pimennysverhot sekä pieni ikkunapenkki.
Talotekniikka: Ikkunoiden alle on asennettu sileitä le-
vypattereita.

1

2

↑ Luentosaliaulasta on yhteys pääyhdykäytävään ja suoraan ulos. Aulan perällä on tutkijahuoneita.

↓ Pieni luentosali on luonteeltaan luokkahuonemainen. Katon betonikasettirakenne on näkyvässä.

5

AUDITORIO, A-OSA

Tilahahmo: Viuhkamainen, noin puolitoista kerrosta korkea nouseva auditoriotila.

Käyttö: Luentosali.

Lattia ja jalkalista: Lattia on ruskeansävyistä kokolatiamattoa. Jalkalista on suora lakattu puinen lista. Lattia on mahdollisesti uusittu 1980–1990-luvulla.

Seinät: Seinät ovat valkoiseksi rapatut ja maalatut. Katsomo-osan taka- ja sivuseinät on peitetty akustoivalla, pystysuuntaisella puurimoituksella. Tilan etuosassa on mäntypaneeliseinä, jonka keskiosassa on avautuvien levyjen taakse integroitu liitutaulu.

Katto ja kattolista: Katto nousee viistosti takaseinää kohden. Kattopintoja on uusittu useassa vaiheessa.

Kattoon on integroitu loisteputkivalaisimet ja ilmanvaihtoventtiilit.

Ovet: Tilan alkuperäinen pariovi on ilmeisesti myöhemmin maalattu sisäpuolelta valkoiseksi, ulkopuolelta on alkuperäinen keskisininen väri.

Ikkunat: Tilassa ei ole ikkunoita.

Talotekniikka: Tilan talotekniikka on pääosin integroitu kattoon. Yleisöosan takaosassa on alkuperäinen puinen tekniikkakoppi. Yleisöosan takaseinällä on

mustaksi maalatut matalat ripapatterit.

Kiinteä sisustus ja kalusteet: Tilan istuimet on uusittu 1980–1990-luvulla, ja ne on verhoiltu vaaleansinisellä kankaalla. Auditorion etuosassa on kiinteä pitkä puupöytä, jonka pintalevy on ikilevyä. Se on luultavasti alkuperäinen, Ehojen toimistossa tilaan suunniteltu kaluste.

Muuta: Luentosalikokonaisuuden aulaan kuuluu tarjoilukeittiö luokkuineen sekä wc-tilat, joista miesten puolella seinät on päällystetty vaaleansinisin ja naisten puoli voimakkaan vaaleanpunaisin kaakelein.

- ↓ Luentosalikokonaisuuden ja Marmorialuan välissä on mäntyverhottu tarjoilukeittiö tiskeineen sekä naulakko. Ovi vasemmalla johtaa yhdyskäytävään.

4

5

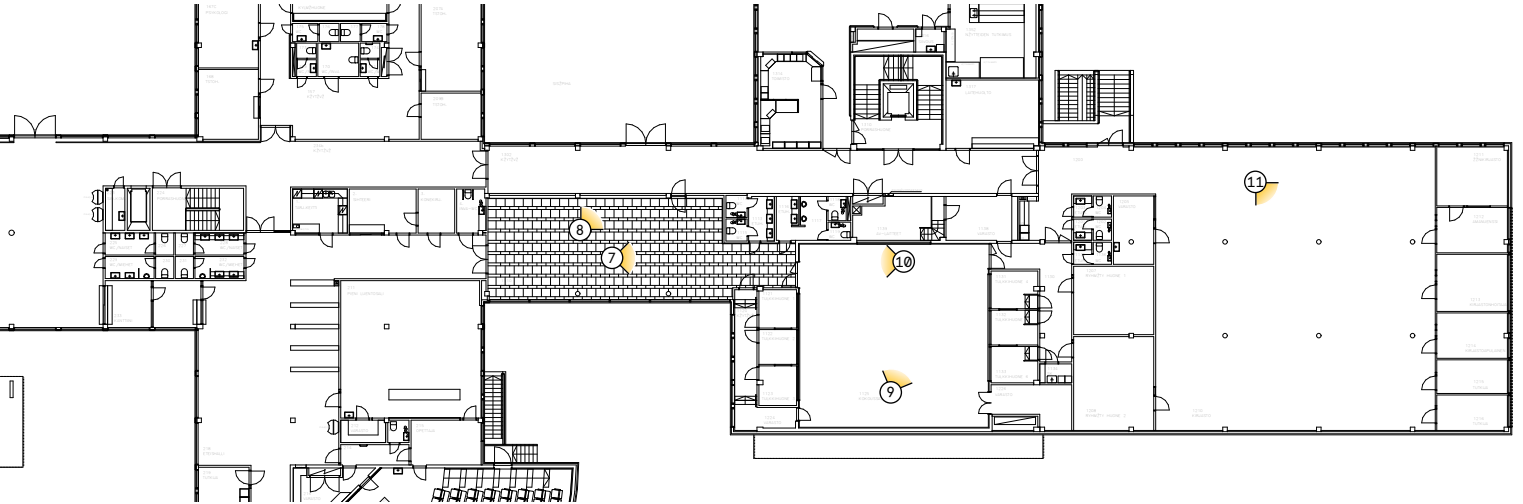
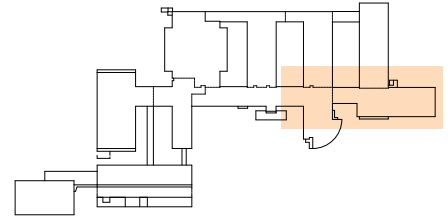

↑ Auditoriossa on nouseva, viuhkamainen muoto. Kalusteiden verhoiluja on uusittu, mutta tilahahmo puurimaseineinen on alkuperäinen.

↓ Tilan etuosan mäntypaneeliseinään on integroitu liitutaulu. Etuosan puukalusteet on todennäköisesti suunniteltu tilaa varten.

6

MARMORIAULA, K-OSA

Tilahahmo: Suorakaiteen mallinen käytävämäinen aulatila.

Käyttö: Juhla- ja lämpiötila.

Lattia ja jalkalista: Marmorilattia, jota rytmittää kapemmat laattakaistaleet. Jalkalistat ovat messinkiä.

Seinät: Seinäpinnat on päällystetty mäntypaneelilla.

Katto ja kattolista: Katto on vaalea, voimakkaasti profiloitu kasettikatto, johon on integroitu talotekniikka, valaisimet ja ilmanvaihtoventtiilit.

Ovet: Tilaan johtaa alumiini-lasiovet, joissa on eloksoitu pinta. Tilan perällä puinen umpiovi johtaa kokoussaliin.

Ikkunat: Kiinteät alumiini-ikkunat, joissa metalliosat on tummaksi eloksoidut. Ikkunoissa on alkuperäiset pystysuuntaiset säleverbhot.

Talotekniikka: Tekniikka on pääosin integroitu alakattoon. Ikkunoiden alla on jaloilla seisovat vaaleat ripapatterit.

Kiinteä sisustus ja kalusteet: Tilassa on alkuperäiset vaaleat nahkasohvat ja metallirakenteiset, lasitasoiset sohvapöydät. Sohvien väri on haalistunut alkuperäisestä, oranssihavasta sävyistä. Tilassa on huonekasveille suunnitellut puiset istutuslaatikot, joiden sisempi osa on messinkiä.

Muuta: tilaan liittyvissä wc-tiloissa on alkuperäiset, sinapinkeltaiset vesikausteet, seinälaatat ja marmoriallatiat.

SININEN SALI, K-OSA

Tilahahmo: Suorakulmainen, korkea kokoussali.

Käyttö: Kokoussali.

Lattia: Sini-turkoosi kokolattiamatto, joka on mahdollisesti alkuperäinen.

Seinät: Akustoivat mäntypuiset pystyrimaseinat, joiden alaosassa noin 30 cm korkea messinkilevy ja yläosassa kattorakennetta korostava noin 50 cm valkoinen sileä osuus. Tilan nurkat on pyöristetty.

Katto: Voimakkaasti profiloitu, vaalea kasettikatto.

Kasettien keskellä on valaisimet mäntyrimaritilän takana.

Ovet: Alkuperäinen puinen pariovi.

Ikkunat: Tilan sivuilla on sisäikkunat tulkkien tiloihin.

Ikkunat ovat tummaa lasia, niissä on leveät messinkipuitteet, jotka on kulumistaan pyöristetty.

Kiinteä sisustus ja kalusteet: Tilassa on tarkoitusta varten suunniteltu puiset pöydät, joihin kokoustekniikka on integroitu. Pöydissä on messinkiset yksityiskohdat, ja ne on järjesteltävissä tilaan eri tavoin.

Muuta: Tilan etuosassa on sisäikkuna, johon on voitu heijastaa esitys takaosan teknisestä tilasta. Tilassa on lisäksi kiinteä piirtoheitinkangas, jossa on sama detajiiikka kuin tulkkien tilan ikkunoissa.

7

↑ Marmorisalissa on käytetty edustavia materiaaleja: marmoria, messinkiä ja verhoiluis-
sa nahkaa. Kasettikatto on hallitseva.

↓ Tilassa on lähes kymmenen metrin pituinen
tekstiilitaiteilija Pirkko Hammarbergin teke-
mä kuvakudos *Suomalainen metsä*.

8

9

10

↑ Sininen sali on edustava kokoustila. Pui-
set pöydät messinkisin yksityiskohdin ovat
alkuperäiset. Tilan kaksi sinistä nojatuolia
kuuluvat myös talon alkuperäiseen kalus-
tukseen.

← Marmorisaliin jo-
tavan oven mes-
sinkiset yksityis-
kohdat pyöriste-
tyin nurkin toistu-
vat kokoussalissa
eri paikoissa ka-
lusteita myöten.

TULKKAUSPALVELUT, K-OSA

Tilahahmo: Avara, matala tila, joka on jaettu kevyillä sermeillä työpisteisiin. Tilahahmo on alkuperäinen.

Käyttö: Alun perin kirjastotila, nyt tulkkauspalveluiden käytössä oleva toimistotila.

Lattia ja jalkalista: Vaalean ruskea kokolattiamatto, messinkiset jalkalistat.

Seinät: Valkoiseksi rapattu ja maalattu. Takaseinä mäntypaneelia.

Katto ja kattolista: Alkuperäinen voimakkaasti profiloitu kasettikatto on samaa tyyppiä kuin marmoriau-

lassa. Kattoon on integroitu ilmanvaihtoventtiilit ja loisteputkivalaisimet. Katossa on valoa antavat kattoikkunat.

Ovet: Alkuperäiset mäntyovet, joista osassa on ikkuna. Ikkunat: Puualumiini-ikkunat. Puinen sisäosa maalattu valkoiseksi.

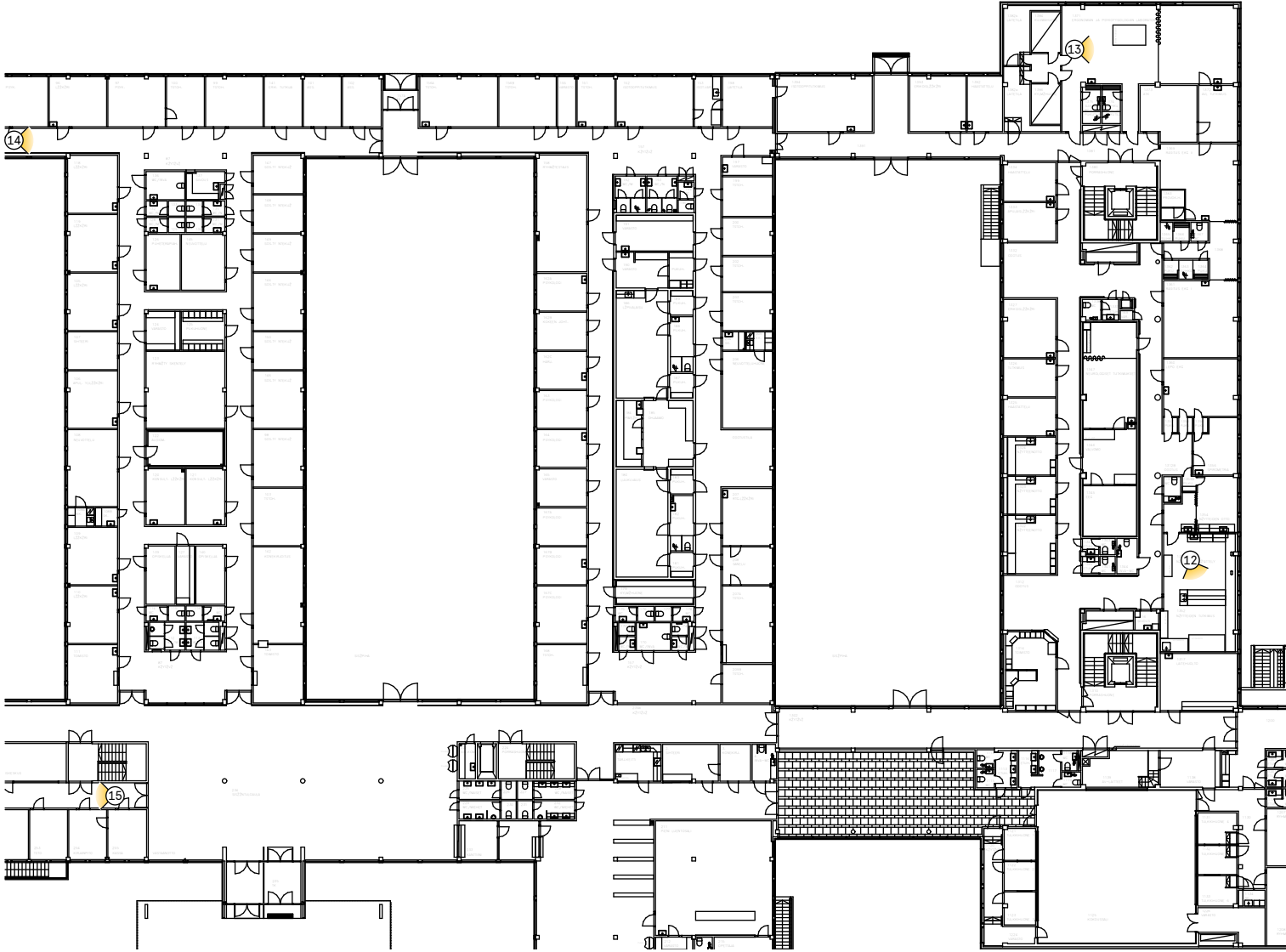
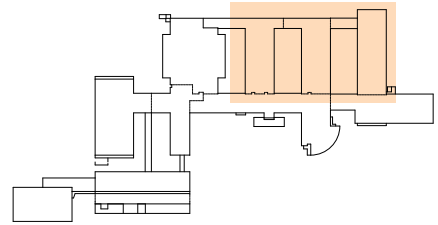
Kalusteet: Tilassa on nykyaikainen toimistokalustus.

- ↓ Entinen kirjasto on muutettu toimistotilaksi. Tilassa on alkuperäinen kasettikatto ja työhuonevyöhykkeen puupintainen etuseinä. Katossa on alkuperäiset kattoikkunat.

11

C-, B JA L-OSA, 1. KRS 1:500

12

↑ Näytteiden tutkimukseen tarkoitettu tila on tyypillinen laboratorio-tila. Ikkunarivistöt toistuvat tiloissa samankaltaisina. Sinapinkeltainen matto on alkuperäinen.

↓ Fysikaalinen laboratorio on jaettavissa taiteseinällä kahteen osaan. Seinän vihreä väri on todennäköisesti alkuperäinen.

15

NÄYTTEIDEN TUTKIMUSLABORATORIO, L-OSA

Tilahahmo: Suorakaiteen mallinen tila, jossa on yhdellä sivulla ikkunat tuuletusluukkuineen. Tilasta on yhteys näyttöidenottohuoneeseen.

Käyttö: Tila ei ollut käytössä.

Lattia ja jalkalista: Sinapinkeltainen linoleum-matto.

Seinät: Sileät, valkoiseksi maalatut seinät.

Katto: Ei alakattoa.

Ovet: Alkuperäiset, vaaleat laakaovet.

Ikkunat: Sisällä puupuite, ulkona eloksoitu alumiini.

Kaksinkertainen umpiolasi.

Kalusteet: Tilassa on laboratoriokäyttöön liittyvä kalustus.

ERGONOMIAN JA PSYKOFYSIOLOGIAN LABORATORIO, L-OSA

Tilahahmo: Suorakaiteen mallinen tila, jossa on kahdella sivulla ikkunat tuuletusluukkuineen. Tilaan liittyvät kuumahuone ja kylmähuone sekä kylpyhuonetiila ja tutkimuhuone.

Käyttö: Tila ei ollut käytössä.

Lattia ja jalkalista: Antistaattinen kelluva lattia, jonka pintamateriaali on muovi- tai linoleummattoa. Lakatut mäntylistat.

Seinät: Sinapin värisiksi maalatut tiiliseinät. Ulkoseinät sileäksi rapatut ja valkoiseksi maalatut. Päätöseinä mäntypaneelia.

Katto: Ei alakattoa.

Ovet: Tilassa on alkuperäisiä, eri tyyppisiä ovia toimintojen vaatimusten mukaan.

Ikkunat: Sisällä puupuite, ulkona eloksoitu alumiini.

Kaksinkertainen umpiolasi.

Talotekniikka: IV-kanavat ovat katossa näkyvillä. Loisteputkivalaisimet on asennettu metallikiskoihin. Ikkunoiden alle on asennettu urapatterit ja niiden yläpuolelle alumiinin värinen atk- ja sähkökouru.

KÄYTÄVÄTILAT, KOKO RAKENNUS

Tilahahmo: käytävät ovat matalia ja kapeahkoja, ja ne muodostavat pitkiä, yhtenäisiä linjoja. Tilahahmot ovat alkuperäisiä. Käytävistä on paikoin levennetty pieniä, aulamaisia tiloja.

Lattia ja jalkalista: Latioissa on pääosin alkuperäiset linoleum-matot, joiden väri vaihtelee eri tiloissa oranssinpunaisesta vaalean vihreään ja kellertävästä kermanvaaleaan.

Seinät: Seinät ovat pääosin maalattuja tiiliseiniä, joissa osin on jäljellä alkuperäisiä maalipintoja. Seinissä on käytetty ainakin kirkkaampaa ja vaaleampaa, murrettua vihreää. Osa seinistä on maalattu myöhemmin valkoiseksi.

Katto: Alkuperäinen metallisälekkatto kapein sälein, johon on upotettu loisteputkivalaisimet ja ilmanvaihtoventtiilit.

Ovet: Ovet ovat pääosin alkuperäisiä sivu- ja yläosalaisia laakaovia alkuperäisissä, kirkkaissa sinisen ja keltaisen väreissä sekä murretuissa vihertävän ja kermanvaalean sävyissä.

Ikkunat: Ikkunat ovat huoneen korkuisia kiinteitä ikkunoita, joista aukeaa näkymiä sisäpihoille.

Talotekniikka: Matalat, jaloilla seisovat ripapatterit on sijoitettu ikkunoiden eteen.

14

↑ Alkuperäistä väritystä D- ja B-osan välisellä yhdyskäytävällä. Koko B-osan alueella käytävissä on alkuperäiset pinnat. Matto on oranssinpunainen, seinät murretun vihreät ja ovet keltaiset.

15

↑ A-osan toimistokäytävä on alkuperäisessä asussaan. Seinät ovat kirkkaan vihreät, matto vaalean kellertävä ja ovet ja levyseinä siniset.

↓ Käytävästä levennetty pieni aula toistuu rakennuksen eri osissa. Kuva on L-osan kolmannelta kerroksesta, jossa pintoja ja kalustusta on uusittu hiljattain.

16

TOIMISTOTILAT, L-OSA

Käyttö: Toisessa ja kolmannessa kerroksessa sijaitsevat johdon toimistotilat. Toisen kerroksen tiloissa pintoja on uusittu 2016: seinien väriä on muutettu vaalean keltaiseksi ja kalustusta uusittu.

Lattia ja jalkalista: Harmaan sävyinen muovimatto, uusittu. Suorat puulistat.

Seinät: Vihreänharmaaksi ja valkoiseksi maalatut tiiliseinät.

Katto ja kattolista: Kapea metallisälekkatto, johon loisteputkivalaisimet ja ilmanvaihtoventtiilit on integroitu.

Ovet: Alkuperäiset, sivuosalliset harmaat laakaovet.

Ikkunat: Kaakkoispäädyn työhuoneissa suuret, lähes huoneen korkuiset ikkunat. Ulkopuolella on alumiinipuite ja sisällä puupuite. Sivussa on avattava tuuletusikkuna ja ikkunan edessä puinen matala ikkunapenkki, joka peittää pienen ripapatterin. Pitkällä

julkisivulla ikkunat ovat pienempiä ja niiden alla on korkeammat urapatterit.

Talotekniikka: Talotekniikka on integroitu alakattoon. Ikkunoiden edessä on matalat ripapatterit.

Kiinteä sisustus ja kalusteet: Käytävillä on lähinnä Artekin kalusteita ja valaisimia, jotka todennäköisesti kuuluvat rakennuksen alkuperäiseen kalustukseen.

Muuta: Kerroksen kaakkoisnurkassa on johdon neuvotteluhuone, joka on kalustettu Artekin kalusteilla ja riippuvalaisimilla nro A335B. Tilakokonaisuuteen kuuluu lisäksi kattoikkunalla varustettu, kauttaaltaan mäntypaneelipintainen tupakeittiö.

- ↓ Johdon toimistotilakokonaisuuteen kuuluu neuvotteluhuone, jonka ikkunat antavat kahteen suuntaan. Alkuperäiset messinkiset valaisimet ovat Artekin mallia, jota on käytetty myös muun muassa Kansaneläkelaitoksen päätoimitalossa Helsingissä.

17

18

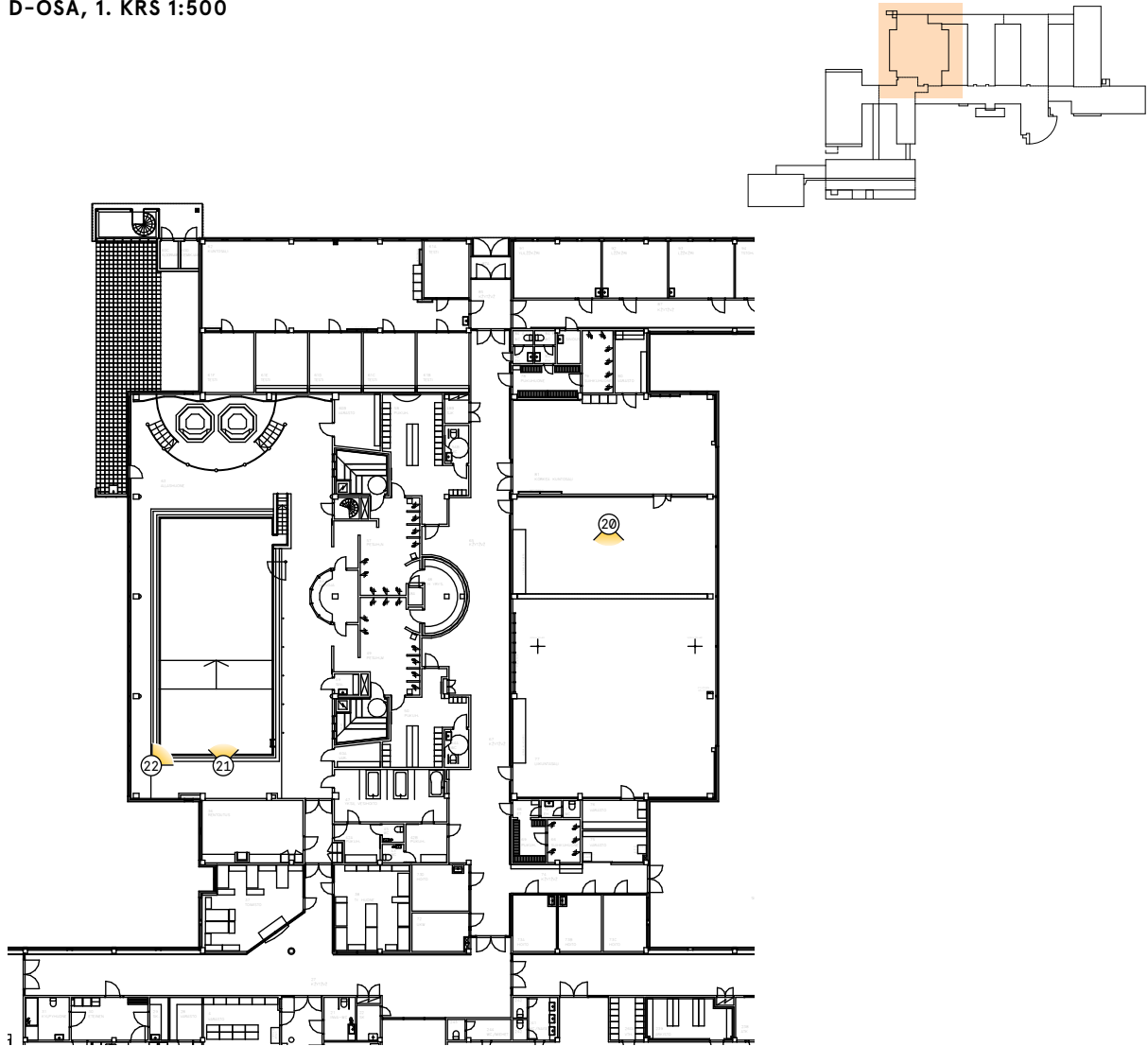

19

↑ L-osan 3. kerroksen hallintotiloihin kuuluvista toimistohuoneista kaakkoispäädyssä huoneet on varustettu korkeilla maisemäkunoilla puisin ikkunapenkein. Pitkillä julkisivuilla sijaitsevat huoneet ovat arkisempia.

← Hallintotiloissa ovet ovat alkupe räisiä laakaovia, joissa on hillitty, vihertävänharmaa sävy.

UIMAHALLI, D-OSA

Tilahahmo: Korkea suorakaiteen mallinen tila. Toinen tilan pitkistä seinäistä on kokonaisuudessaan ikkunaa. Tilan päässä oleva puolipyörän muotoinen poreallas on kohotettu uima-allasta ylemmäs. Tila on uusittu kokonaan 1990-luvulla postmoderniin tyyliin.

Käyttö: Uimahalli, käyttämättä vuodesta 2016 asti.

Lattia ja jalkalista: Lattiassa on kohokuvioitu beige lattialaatoitus 10x10 cm. Jalkalista on pyöristetty listalaatta.

Seinät: Seinät on päällystetty eri värisillä, pääosin valkoisilla, sinisillä ja vaaleanpunaisilla 10x10 cm kokoisilla laatoilla. Tilassa on erilaisia vinoja porttiaiheita ja näkösuojia. Profiliiltaan aaltoileva takaseinä on päällystetty valkoisella rimoituksella.

Katto ja kattolista: Katto on alas laskettu ja koostuu

pääasiassa valkoisesta metallisäleistä. Uima-altaan ylä on kromattuja, perforoituja neliskulmaisia laattoja. Porealtaan yläpuolella on muusta kattopinnasta alas laskettu, altaan puolipyöreää muotoa toistava alakattopinta. Allashuoneen sivulla on myös reunastaan aaltomaisesti muotoiltu alakaton osa. Alakattoon on integroitu valaisimia ja ilmanvaihtoventtiilejä.

Ovet: Ovet ovat pääosin valkoisia laakaovia.

Ikkunat: Kiinteiden alumiinipuitteisten ikkunoiden eteen on asennettu matalat ripapatterit.

Muuta: Uimahallin edustalla yhdyskäytävällä on samaan tyyliin järjestelty lippuluukku kiiltävine pilareineen, lasitiili-ikkunoineen ja kaarevine alakattoineen. Uimahallin tilakokonaisuuteen kuuluu vesihoito- ja rentoutustilat sekä puku- ja pesutilat saunoineen.

21

↑ Uimahalli sai kokonaan uuden ilmeen 1990-luvulla. Tilan perällä on korotettu poreallasalue. Alkuperäisistä ikkunoista avautuu metsäinen näkymä.

↓ Rakennuksessa on vanhastaan käytetty värikkäitä kaakeleita, ja teema jatkuu uimahallissa. Sermiseinät ohjaavat naisten ja miesten pukutiloihin valvontahuoneen molemmin puolin.

22

LIIKUNTASALI, D-OSA

Tilahahmo: Korkea suorakaiteen mallinen tila, jonka pitkällä sivulla on kookkaat, ruutuihin jaetut ikkunat.

Lattia: Lattia on päällystetty muovimatolla.

Seinät: Seinät ovat pääosin sileitä ja valkoiseksi maalattuja. Tilan päädyissä seinien alaosa on päällystetty pystysuuntaisella mäntyrimalla.

Katto: Korkeiden kattopalkkien yhteyteen on myöhemmin rakennettu kookkaita kotelointeja harmaasta puupaneelista ilmeisesti talotekniikkaa varten.

Ovet: Ovet ovat valkoisia laakaovia.

Ikkunat: Ikkunat ovat kiinteitä, alumiinipuitteisia ikkunoita.

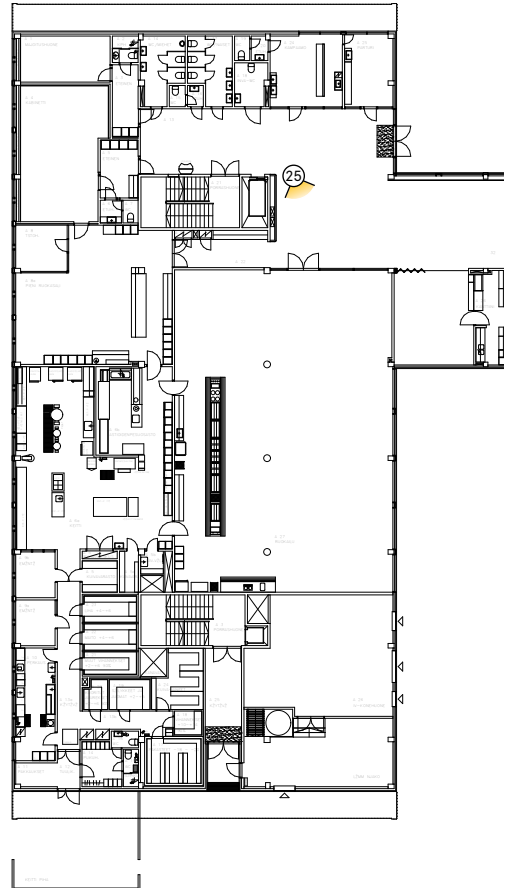
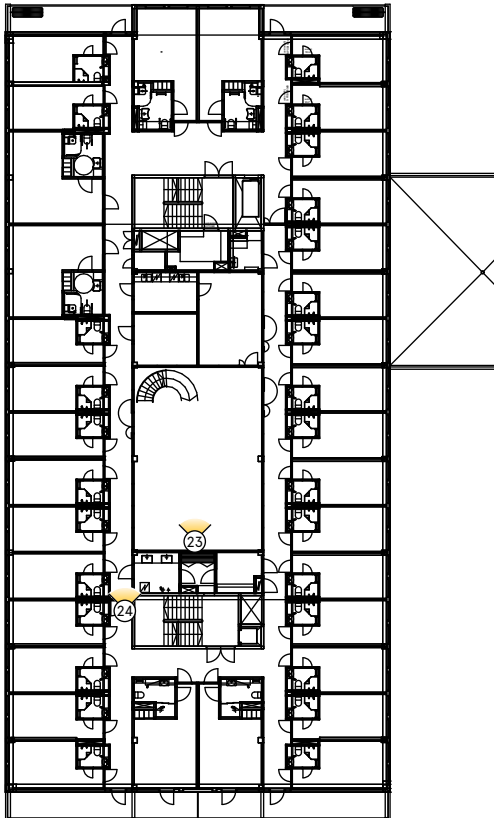
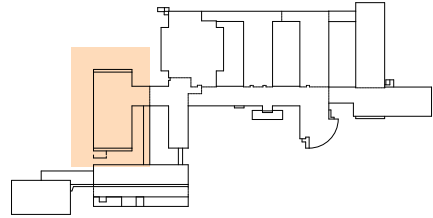
Talotekniikka: Ikkunoiden alle on asennettu pinnaltaan tasaiset levypatterit. Katossa talotekniikka on koteloitu kattopalkkien yhteyteen.

Muuta: Samaan tilakokonaisuuteen uimahallin ja liikuntasalin kanssa kuuluu kaksi kuntosalia oheistiloineen.

- ↓ Liikuntasalissa on alkuperäiset puurimaseinät ja kookkaisiin ruutuihin jaetut ikkunat. Kattoon on asennettu runsaasti uudempaa tekniikkaa.

20

F-SIIPI 2.-3. KRS, ASUNTOLATILAT

Tilahahmo: Asuntolatilat perustuvat kaksoiskäytävä-ratkaisuun, jossa asuinhuoneet kiertävät ulkolaidoilla ja keskelle jää yhteis- ja aputilojen vyöhyke. Päädyissä yhteiskäyttöiset parvekkeet. Keskeinen yhteistila on kahden kerroksen korkuinen, ja siinä on kierreportaan kautta käytettävä parvi. Tilassa on kattoikkunat. Huoneisiin on lisätty kylpyhuoneet 1990-luvulla. Luoteispäädyn asuntoja on laajennettu alkuperäiseen parvekelinjaan saakka. Pinnat ovat pääosin 1990-luvulta. Käyttö: Tilat ovat tyhjillään.

Lattia ja jalkalista: Huoneissa on vaalea muovimatto, kylpyhuoneissa vaalea laatoitus. Käytävillä on vaalea, ruudutettu linoleum-lattia. Yhteistilan lattiassa on kirkkaan vihreä linoleum-matto, jossa on valkoisia ruutukuvioita. Jalkalistat ovat lakattuja puulistoja. Seinät: Seinissä on pääosin valkoiseksi maalattu kuitutapetti. Kylpyhuoneessa on vaalea laatoitus persikan värisin vaakasuuntaisin korosteraidoin.

Katto: Käytävillä on rakennuksissa toistuva sälekatto, huoneissa sileä, valkoiseksi maalattu kattopinta.

Ovet: Puupintaiset ovet ovat 1990-luvulta. Alkuperäiset ovet käytävillä ovat keltaisia laakaovia.

Ikkunat: Ikkunat ovat rakennuksessa toistuvaa tyyppiä, jossa puinen sisäpuoli on maalattu valkoiseksi.

F-SIIPI 1. KRS, RUOKALA

Tilahahmo: Tila on matala ja avara ja tilahahmoltaan pääpiirteissään alkuperäinen. Tilaa jakaa poikkileikkaukseltaan pyöreiden pilareiden rivi.

Käyttö: Lounasravintola.

Lattia ja jalkalista: Lattiassa on harmaa muovimatto, joka ei ole alkuperäinen.

Seinät: Seinät ovat pääosin sileät ja valkoiseksi maalattut. Takaseinä on päällystetty tummanruskeaksi käsitellyin, levein puupaneelein. Tilaa rajaa aulasta kookkaat lasipinnat, joista rakenteeltaan sirommat osuudet lienevät myöhempi päivitys.

Katto ja kattolista: Katto on rakennuksessa toistuvaa, kapeasäleistä akustoivaa metallialakattoa.

Ovet: Tilaan johtava ovi on osa metalli-lasiseinää, jonka rungossa on tummaksi eloksoitu metallipinta.

Ikkunat: Tilassa on kookkaat yhtenäiset ikkunaruuudut pilariväleissä, rakennuksessa toistuvaa kiinteää alumiini-ikkunatyyppiä.

Kalusteet: Tilassa on ravintolakalustus.

25

↑ Asuntolan yhteistilan parvi portaineen on rakennettu 1990-luvulla. Tila on ylävalaistu kattoikkunoin, ja se on erotettu kerroskäytävistä lasiseinin. Vihreä lattia on uusittu remontin yhteydessä.

24

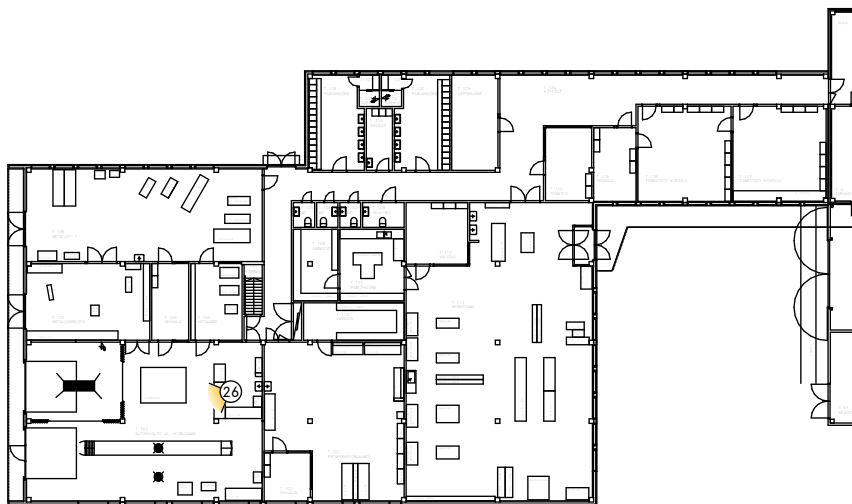
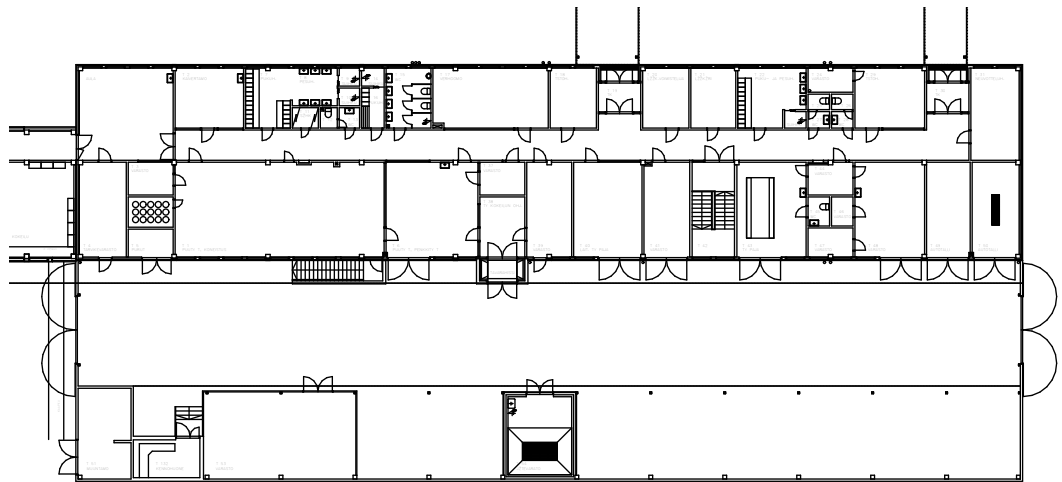
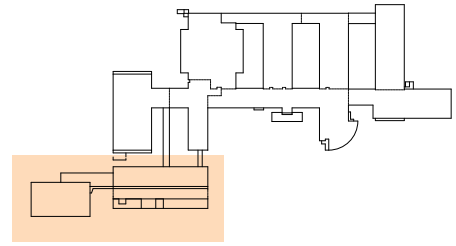

25

↑↑ Asuntolan majoitushuoneet uusittiin 1990-luvulla. Käytävien tilahahmo ja katto ovat alkuperäiset. Yhteistilojen ovina on pidetty alkuperäiset, keltaiset laakaovet.

↑ Ruokalaitila on edelleen ravintolakäytössä. Aulassa on alkuperäinen, rusehtava linoleum-matto, salin puolella on uudempi, harmaa muovimatto. Sälekatto käytävillä ja aulatiloiissa toistuu läpi rakennuksen.

G-OSA: TYÖKOKEILU

Tilahahmo: Keskeiskäytävä, jonka molemmiin puolin tilat sijoittuvat. Tilat ovat matalahkoja ja tilahahmo alkuperäinen. Työkokeiluun liittyy portein rajattu ulkotila huoltotiloineen rakennusosan pitkällä sivulla.

Käyttö: Puutyöpaja, muita työtiloja sekä toimistoja. Tilat ovat tyhjillään.

Lattia ja jalkalista: Tiloissa on pääosin alkuperäinen, harmaa linoleum-matto. Jalkalistat ovat käytävillä ja toimistoissa lakattua mäntyä ja työskentelytiloissa harmaata muovilistaa.

Seinät: Seinät ovat pääosin valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Pajatiiloissa seinät on pääosin maalattu murrettulla kellanvihreällä sävyllä, joka luultavasti on ollut alkuperäinen sävy.

Katto ja kattolista: Käytävällä katossa on kapeasäleinen, valkoinen metallialakatto, johon on integroitu loisteputkivalaisinten linja. Huoneissa ei ole alakattoa, ja betoninen palkkilaattaelementti on näkyvässä, maalattuna pääosin valkoiseksi.

Ovet: Ovet ovat alkuperäisiä, kellanvihreitä laakaovia, joissa on kiinteät sivu- ja yläosat. Ovi on rakennuksessa toistuvaa tyyppiä.

Ikkunat: Ikkunat ovat rakennuksessa toistuvaa tyyppiä, jossa puinen sisäpuoli on maalattu valkoiseksi ja ikkunoiden välissä on tuuletusluukku.

Talotekniikka: Ikkunoiden alla on sileät levytatterit, jotka on maalattu seinän sävyyn. Talotekniikka katossa on jätetty näkyviin pääosin sellaisenaan.

H-OSA: TYÖKOKEILUN LAAJENNUS

Tilahahmo: Tila on selvästi ensimmäisen rakennusvaiheen työkokeilutiloja korkeampi.

Käyttö: Autohuolto ja -korjaamotila, metallityöpaja, pienkonekorjaamo ja monistamotila. Tilat ovat tyhjillään.

Lattia ja jalkalista: Lattioissa on osin alkuperäistä linoleum-mattoa, osin myöhempiä muovimattoja ja korjaamotiloissa betonia.

Seinät: Seinät ovat pääosin valkoiseksi maalattuja tiiliseiniä. Autokorjaamossa seinät on pääosin maalattu murrettulla kellanvihreällä sävyllä. Muissa tiloissa maalipintoja on uusittu eri vaiheissa ja erilaisin värein.

Katto ja kattolista: Katto on pinnaltaan sileä ja maalattu.

Ovet: Tiloissa on kookkaita nosto-ovia ja väliseinissä laakaovia eri aikakausilta.

Ikkunat: Tilassa on kookkaita, sisään avautuvia ikkunoita, joissa on kapeampi tuuletusosa sekä vastaavanlaisia ikkunoita, joissa kapea, umpinainen tuuletusosa on ikkunoiden valeissä. Ikkunoiden sisäpuoli on puurakenteinen ja valkoiseksi maalattu. Kadun suuntaan ikkunarivistöä peittää tummanruskeat pystysuuntaiset säleet. Tiloissa on lisäksi nauhamaisia, metallirakenteisia yläikkunoita.

Talotekniikka: Seinillä on urapintaisia levytattereita, jotka on maalattu seinän sävyyn. Talotekniikka katossa on jätetty näkyviin pääosin sellaisenaan.

26

← Työkokeilun laajennusosassa on autohuolto- ja korjaamotila korjausmonttuineen. Kokonaisuuteen kuuluu lisäksi metallityöpaja ja pienkonekorjaamo.

5.2 Kuntoutustutkimuskeskuksen ulkotilat

ULKOTILAT

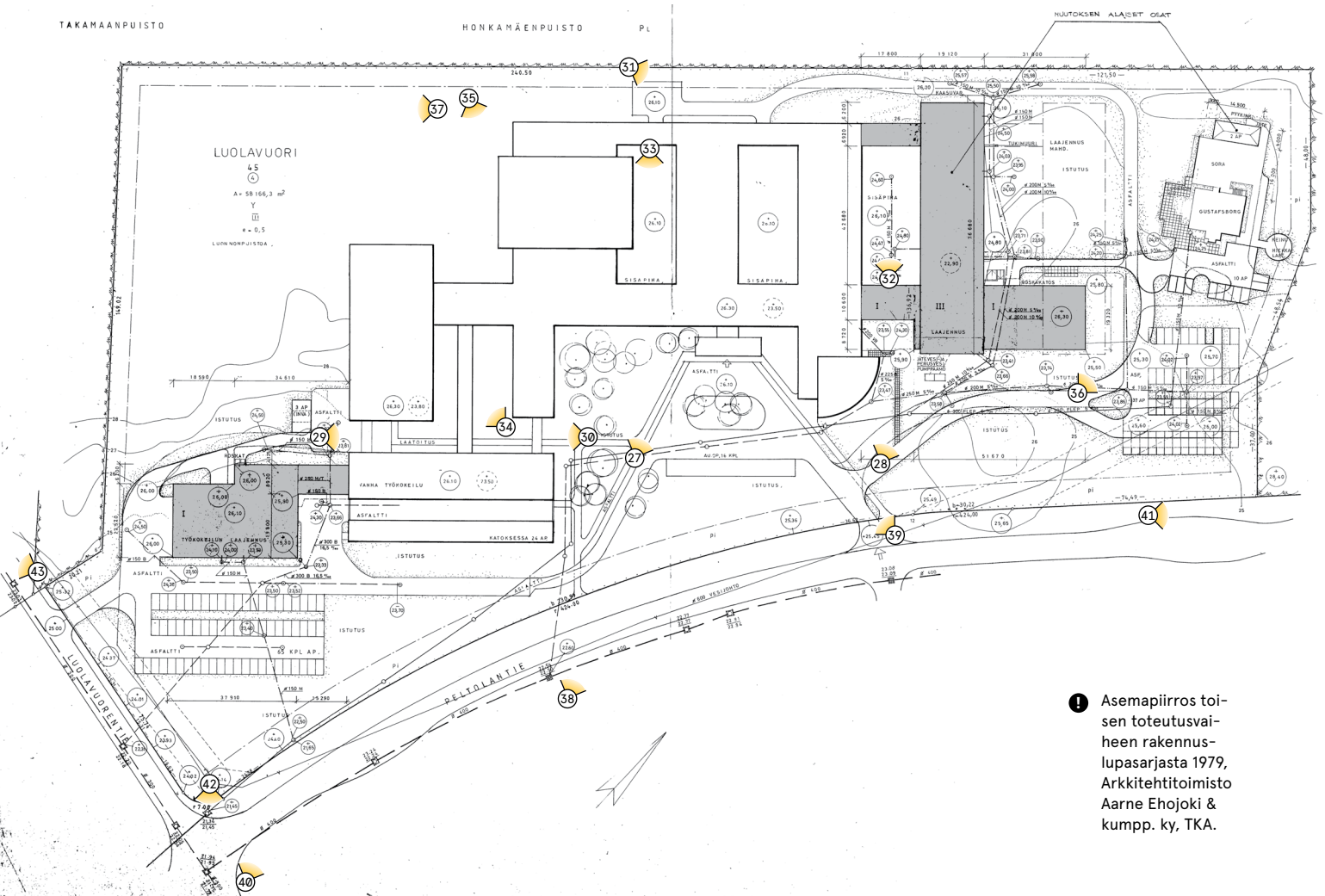
Yleishahmo: Rakennus on laajalle alalle levittyvä, pääosin yksikerroksista, toisiinsa kohtisuoraan asettuvista rakennussiivistä koostuva kokonaisuus. Kaksi kolmikerroksista siipeä, asuntolasiipi ja laajennusosan hallintosiipi, erottuvat rakennusmassasta muita korkeampina kiintopisteinä. Rakennus on tasakattoinen. Rakennuksen ympäristö on vihreää puistoa ja puistomaista metsää. Rakennussiipien väliin jää istutettuja sisäpihoja. Vaalea rakennushahmo ja vihreä ympäristö limittyvät maisemassa toisiinsa. Pihapiirissä on lasikuvullisia pylväsvalaisimia ja puistonpenkkejä sekä erilaisia istutusalueita.

Sokkeli: Rakennuksella ei ole erillistä sokkeliä, laatta-

julkisivu jatkuu maahan asti.

Julkisivumateriaalit: Julkisivu on päällystetty vaaleilla keraamisilla laatoilla. Julkisivua on paikoin paikattu saman tyyppisillä, mutta hieman eri sävyisillä laatoilla.

Sisäänkäynnit ja ovet: Sisäänkäynnit ja ovet ovat julkisivussa metallirakenteisia, usein lasiseinään liittyviä lasiovia joissa runko on tummaa eloksoitua alumiinia. **Ikkunat:** Ikkunat ovat metallirakenteisia ikkunoita, joiden runko on tummaa eloksoitua alumiinia. Ikkunat muodostavat yhtenäisiä laajoja kenttiä ja nauhaikkunarivistöjä, joiden karmijaot vaihtelevat rakennuksen eri osissa.

- ① Asemapiirros toisen toteutusvaiheen rakennuslupasarjasta 1979, Arkkitehtitoimisto Aarne Ehajoki & kumpp. ky, TKA.

27

← Pääsisäänkäynti on katettu matalalla, ilmeeltään leijuvalla katoksella. Julkisivupinnat ovat kauttaaltaan vaaleaa keraamista laattaa ilman erottuvia sokkeleita.

28

← Kolmekerroksinen, hallintotiloja sisältävä laajennusosa jatkaa samaa ilmettä kuin ensimmäisessä vaiheessa rakennetut osat. Auditorio jää kuvassa vasemmalle, taustalla oikealla näkyy entisen kirjastosiiven kattoikkunoita.

29

← Vasemmalla on asuntolaosan päätyparvekkeet ja oikealla matala työkeilurakennus. Huoltopihat on asfaltoitu.

30

← Rakennussiipien ulko-ovia yhdistää ulkotiloissa eleettömät, tummanruskeaksi maalatut katokset. Vasemmalla työkeilu, oikealla E-siiven pääty. Ruusut ja angervot ovat peräisin alkuperäisestä puutarhasuunnitelmasta.

31

← Julkisivussa toistuvat yhtenäiset ikkunarivistöt. Tasustalla on korkeampi hallinto-osa, joka rakennettiin toisessa vaiheessa. Rakennuskokonaisuuden metsäpuoleisella sivulla kulkee kevyen liikenteen väylä, joka on osa tontilla kiertelevää reittiä. Rakennusvaiheessa pyrittiin säästämään alueen olevaa puustoa.

32

← Sisäpihat tarjoavat rajattuja ulkonäkymiä käytäville ja työskentelytiloihin. Pohjoisin sisäpiha on istutettu pihlajin ja angervoin.

33

← Uimahalli- ja kuntotilutilat oikealla sisältävä rakennusosa on muita yksikerroksisia rakennussiipiä korkeampi. Istutuksessa on yhdistetty luonnonpuita ja istutettuja kasveja, kuten marjakuusia.

34

← Asuntolaosan alakerrassa on ravintola kookkain ikkunoin. Piha-alueilla toistuvat matalat, lasikuvulliset pylväshalaisimet ovat alkuperäisiä.

35

← Uimahallin korkea lasiseinä on muiden ikkunoiden tapaan hyvin tumma muuten vaaleassa julkisivussa. Kasvillisuus rakennusten luoteispuolella metsän puolella on ilmeeltään villiintynyt.

36

← Tontti on paikoin metsittyä. Gustafsborgin keltainen rakennus pilkottaa puiden välistä auditorion nurkasta katsottuna. Se on toiminut muun muassa majoitustiloina kuntoutustutkimuskeskuksen asiakkaille.

37

← Puutarhasuunnitelman tärkeä osa oli kuntoutustoimintaan käytettävät pelikentät ja niitä sivuava metsäinen kuntoilupolku. Luonto on paikoin vallannut kentän ja polun lähes huomaamattomiin.

KAUPUNKIKUVA

Kuntoutustutkimuskeskuksen rakennus on matala, ja se vetäytyy kauaksi viereisen Peltolantien katutilasta. Kadunvarren runsas puusto peittää rakennuksen kadulta katsoen lähes täysin. Katutila on avara ja vehreä, ja sen molemmin puolin on istutettu lehtipuurivistöt. Ympäristö on väljästi rakennettua lähiötä, jossa korkeampia asuinkerrostaloja ja matalampia rivitaloja on ryhmitelty maastoon malko kauas katulinjasta.

38

← Peltolantien molemmin puolin on istutettu lehtipuita. Katutila on vehreä ja avara.

39

← Auditorio ja pääsisäänkäynti taempana näyttäytyvät viistosti sisäänajon kohdalta Peltolantien varressa. Rakennuksen laajuus ei hahmotu katutilassa.

40

← Kuntoutustutkimuskeskus nähtynä Peltolantien yli Ruiskadun suunnasta. Työkokeilun rakennussiiپی erottuu puiden takana.

41

← Nykyinen teräpiakeskusrakennus Peltolantien toisella puolella on Gustafsborgin lisäksi toinen Petreliuksen vanhasta lastenkodista säilynyt rakennus. Gustafsborgin vasemmalla puolella peitty kasvillisuuden taakse niin, ettei se käytännössä näy katutilassa.

42

← Ruiskadun ja Pelto-
lantien kul-
mauksessa on
Aarne Ehojen
toimiston suun-
nittelemia, arkisia
asuinrakennuksia.

43

← Kuvassa näkyy
Ruiskatua Pelto-
lantiestä länteen.
Eri korkeiset asuin-
rakennukset ovat
1960–1980-luvuil-
ta. Myös sivuka-
duilla katutila on
vehreä ja väljä.

5.3 Gustafsborgin nykytila

JULKISIVUT

Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen, symmetrisen hahmonsäilytyksen hyvin. Julkisivut ovineen ja ikkunoineen sekä betonitiilikatto ovat pääosin peräisin peruskorjausvaiheesta 1980.

Julkisivuissa on keltaiseksi maalattu rappauspinna. Keltainen on todennäköisesti ollut rakennuksen alkuperäinen väri. Julkisivun väritystä ei muutettu vuoden 1980 peruskorjauksessa. Rakennuksessa on betoninen räystäs ja aumakatto, joka on katettu punaisiin kattotiiliin. Katolla on kookas piippu, joka on pellitetty. Rakennuksen julkisivuun on asennettu valkoiseksi maalatut syöksytortvet.

Pääsisäänkäynnin avoverantaan liittyvät kaitteet ja pilarit ovat valkoiseksi maalattua betonia. Pihasisäänkäynnin betoniporras on myöhempi toteutus. Kummankin sisäänkäynnin portaiden yhteyteen on myöhemmin lisätty pelkistetyt kaitteet ruostumattomasta teräksestä.

Rakennuksessa on kaksi parveketta, yksi pääsisäänkäynnin päällä ja toinen pihan puolella. Molemmissa on samanlainen, todennäköisesti alkuperäinen ruskeaksi maalattu pinnakaide ja myöhempänä lisäyksenä putkimainen käsijohde. Sokkeli on roiskerapattu ja maalattu ruskeanharmaaksi.

Rakennuksen puuikkunat ovat vanhan mallin mukaan tehtyjä 1980-luvun ikkunoita, jotka on käsitelty tumman ruskeaksi ja varustettu alumiinilistoin. Ikkunan perusmalli on symmetrinen kuusiruutuinen

ikkuna. Sisäänkäyntien ja parvekkeiden molemmin puolin on lisäksi kapeammat kolmiruutuiset ikkunat. Katolla on pienet puolipyöreät lunetti-ikkunat, jotka tuovat valoa ullakolle. Valokuva-aineiston perusteella rakennuksen ikkunat ovat alun perin olleet vaaleat.

Pääsisäänkäynti ja pihasisäänkäynnin ovet ovat 1980-luvulla vanhan mallin mukaan tehtyjä puupeiliovia, joissa on ikkunaruuudut.

PIHAPIIRI

Gustafsborg sijaitsee tutkimuslaitoksen itäpuolella ja sille on muodostettu selkeä oma pihapiiri. Rakennuksen takana on matala autotallirakennus 1980-luvun muutosvaiheesta.

Rakennuksen pääsisäänkäynnin vierustalla on syreenipensaita ja juhannusrusuja. Pihapiirissä kasvaa vaahteroita, koivuja ja useita muita lehtipuita. Rakennuksen pihapiirissä kasvaa myös vanha omenapuu. Rakennuksen pihapiiriä ei ole rajattu aidalla. Rakennuksen itäpuolella on vanha tukein rajattu hiekkalaitikko, joka on nurmeltu. Piharakenteet ovat rakennuksen peruskorjausvaiheesta 1980-luvun alusta.

Autotallirakennus on yksikerroksinen, siinä on betonisokkeli ja lomalaudoitettu tumma julkisivulaudoitus. Rakennuksen aumakatto on tiilikatteinen.

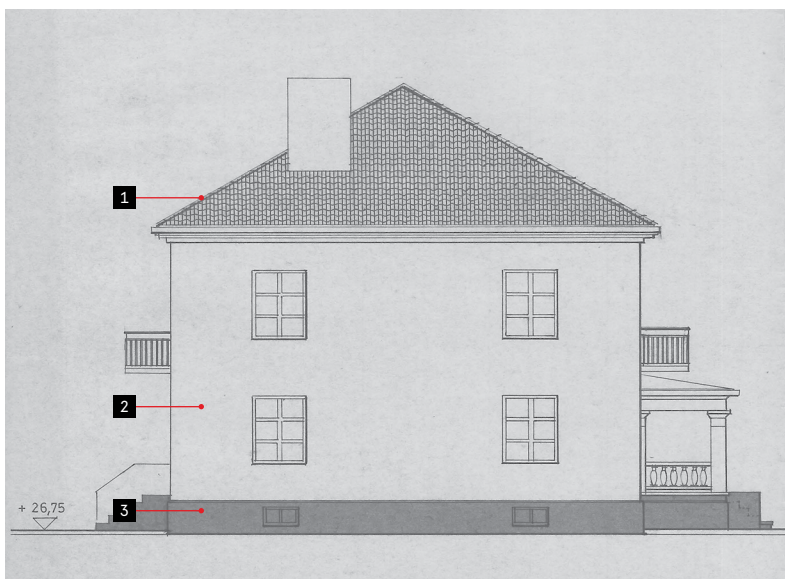

JULKISIVU KAAKKOON 1:200

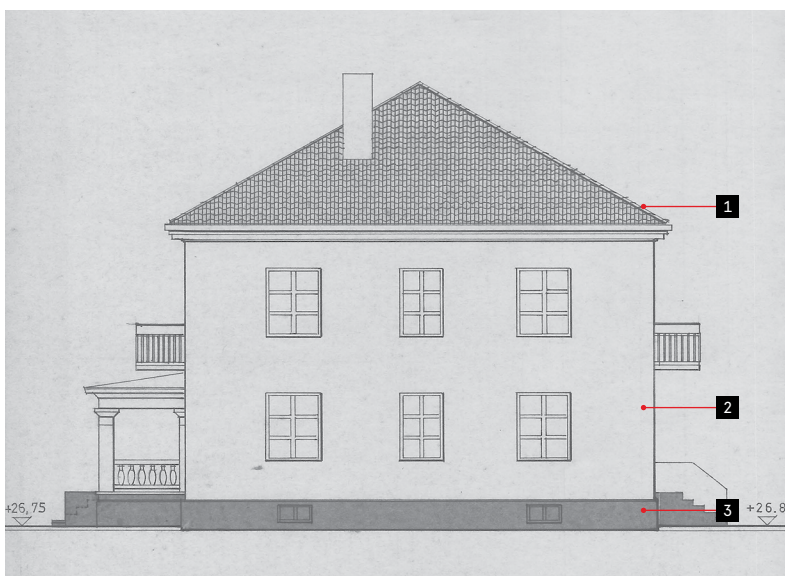
- 1 Tiilikate, punainen
- 2 Rappaus, keltainen
- 3 Roiskerappaus, tummanharmaa

JULKISIVU LUOTEeseen 1:200

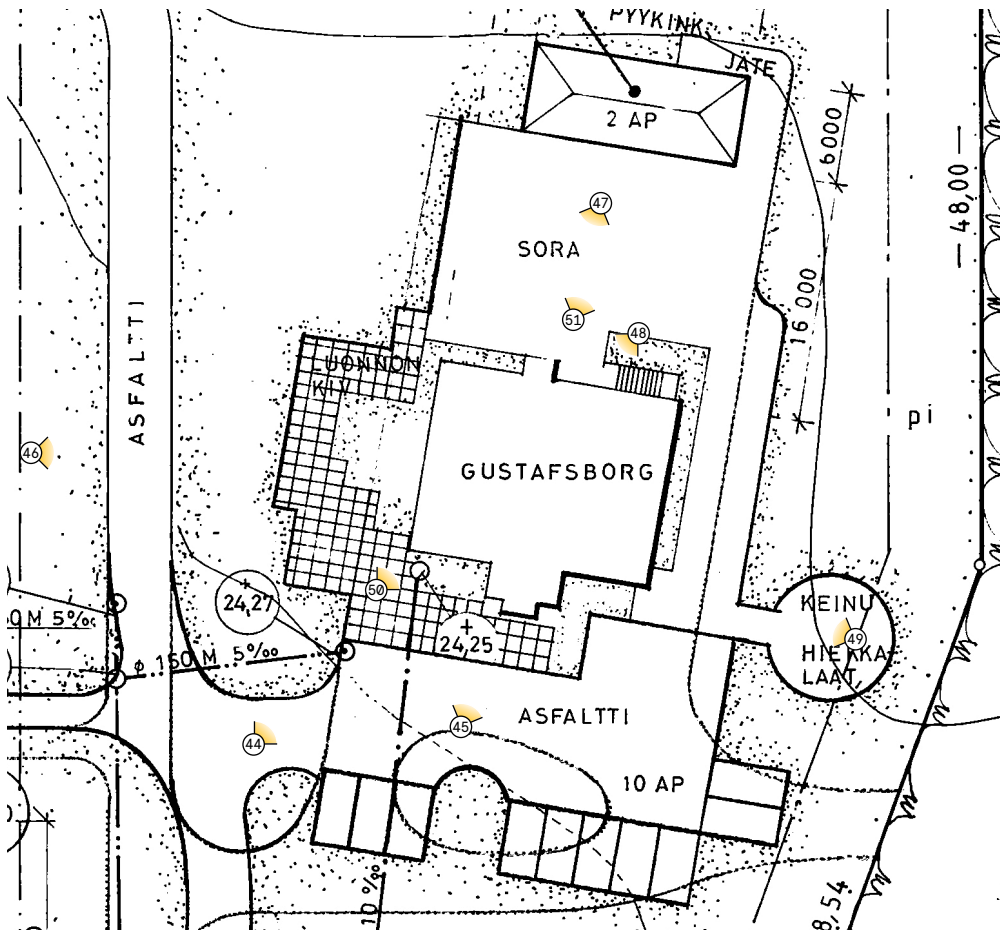
JULKISIVU LOUNAASEEN 1:200

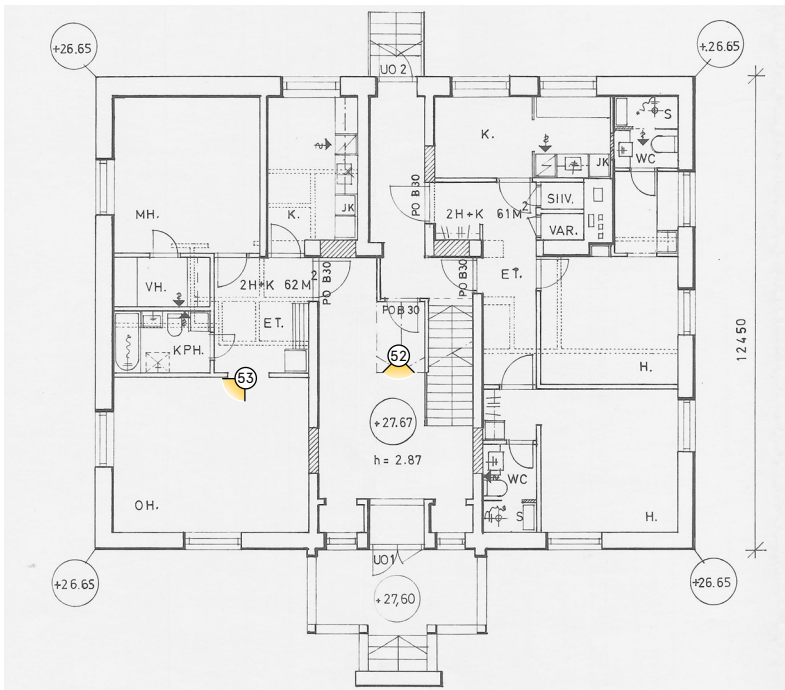
JULKISIVU KOILLISEEN 1:200

❗ Piirustukset peruskorjausvaiheen rakennuslupasarjasta 1978, Arkkitehti-toimisto Aarne Ehojoki & kumpp. ky, TKA.

VALOKUVAUSPAIKAT ULKOTILOISSA

VALOKUVAUSPAIKAT SISÄTILOISSA

! Asemapiirros ja pohjapiirustus peruskorjausvaiheen rakennuslupasarjasta 1978-1979, Arkkitehtitoimisto Aarne Ehojoki & kumpp. ky, TKA.

44

↑ Pääjulkisivu on ilmeeltään alkuperäinen. Talon ympärillä on runsaasti kookkaaksi kasvaneita puita ja pensaita, jotka ovat suurelta osin peräisin peruskorjausvaiheen pihasuunnitelmasta.

↓ Lounaisjulkisivu katsoo kohti kuntoutustutkimuskeskuksen päärakennusta. Rakennusten välistä kulkee kevyen liikenteen väylä.

45

46

← Katettu pääsisäänkäynti leveine porraskelmineen ja pylväskaitteen korostuu muuten pelkistetyssä julkisivussa. Parvekekaidetta on korotettu käsijohteella alkuperäisestä, mutta malli muistuttaa alkuperäistä. Teräksiset porraskaitteet ovat myöhempi lisäys.

47

- ↑ Luoteisjulkisivun toinen sisäänkäynti johti alkujaan keittiön pors-
tuaan. Kulkua on myöhemmin avattu koko rakennuksen läpi takaovel-
ta pääovelle saakka. Kellarin ulkoportaan betonikatosta ei ole vuo-
den 1978 lupapaperustuksissa, ja sen rakennusaika jäi epäselväksi.
- ↓ Koillispuolella 1. kerroksen keskimmäinen ikkuna on lisätty 1960-lu-
vun muutostyössä, ja se on merkittävin julkisivuja koskeva muu-
tos. Uusiin ikkunoihin määriteltiin 1980-luvun muutostyössä pelkkä
puunsuojasively, joten nykyinen tumma sävy on myöhempi muutos.

48

49

- ← Ovi on uusittu 1980 oletettavasti vanhaa mallia mukaillen. Alkuperäi-
nen betoniporras on myöhemmin saanut yksinkertaiset, ilmeeltään
modernit teräskaitteet. Katoksena toimiva parveke on alkuperäinen.

50

← Julkisivumateriaalit ovat pelkistetyt. Seinäpinnat on rapattu ja maalattu keltaiseksi, ja sokkeli on roiskerapattu ja maalattu tumman harmaaksi. Syökstortvet ovat kermanvalkoiset.

51

↑ Takapihan autosuoja on rakennettu perukorjauksen yhteydessä 1980-luvun alussa, ja myös sen on suunnitellut Aarne Ehojoen arkkitehtitoimisto.

SISÄTILAT

Sisätilat pintoineen ovat pääosin peräisin peruskorjausvaiheesta 1980, jolloin tilat muutettiin erillisiksi asunnoiksi ja majoitustiloiksi. Rakennuksen keskustila toimii porrashuoneena ja huoneistot sijoittuvat sen ympärille. Rakennuksen kellarikerroksessa on 1980-luvulla toteutetut saunatilat. Valokuvien ottopaikat on merkitty pohjapiirustuksiin.

Asuntojen eteisissä ja keittiöissä lattioissa on lakattu puulattia. Muissa huoneissa, myös porrashuoneessa, lattiat on peitetty muovimatolla.

Seinät ovat asunotjen eteisissä mäntypaneelia, ja muissa huoneissa on ruskea kangastapetti. Porrashuoneessa on rapattu ja vaaleaksi maalattu sileä seinäpinta.

Asuntojen eteisissä ja käytävissä puupaneelialakatto. Huoneissa on vaalea paneeliasennuskatto, joka on

mahdollisesti muoviva.

Kellarin saunatiloissa on mäntypaneeliseinät ja -kattot.

Asuntojen ovet sekä rakennuksen ulko-ovet ovat peräisin 1980-luvun muutostöistä. Ulko-ovet on tehty vanhaa mallia mukailleen.

Ikkunat ovat 1980-luvulla uusitut, sisään-sisään aukeavat puuikkunat. Ulommassa ikkunassa on yksi lasi ja sisemmässä lämpölasi.

Ikkunoiden alle on asennettu urapatterit oletettavasti 1980-luvun muutosvaiheessa.

Muuta: Rakennuksen pääporras on alkuperäisellä paikallaan, mutta sen hahmo on muuttunut eri vaiheissa. Porraskaide ja askelmien päällystys ovat 1980-luvun vaiheesta.

52

← Rakennuksen sisustus ja pintarakenteet porraskaidetta ja valaisimia myöten ovat peräisin vuoden 1980 muutostyöstä. Kuvassa sisäänkäyntiaula.

53

← Nykyinen tilajako on 1980-luvulta. Alkuperäisestä tilajaoista pystyy edelleen tunnistamaan keskeisen porrassaulan sekä isoimpien huoneiden sijainnin pääsisäänkäynnin molemmin puolin. Kuvassa majoitushuone ensimmäisessä kerroksessa.

6. Yhteenveto ja johtopäätökset

Kuntoutustutkimus otti 1960-luvulla varhaisia askeleita maassamme. Kuntoutus tuli vuoden 1963 sairausvakuutuslain voimaantumisen myötä keskeiseksi osaksi Kansaneläkelaitoksen toimenkuvaa. Päätöstä perustaa Turkuun kuntoutustutkimuskeskus edelsi huolellinen valmistelutyö, joka sisälsi alan toimijoiden yhteistyötä uudenlaisen konseptin synnyttämiseksi. Alun perin Kansaneläkelaitoksen tarkoituksena oli vastaavien alueellisten keskusten perustaminen myös muualle Suomeen, mutta Turun keskus jäi lopulta ainoaksi laatuun. Kuntoutustutkimuskeskus yhdisti ainutlaatuisen kokoelman toimintoja, joita olivat työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, kuntoutustutkimukset, kokeellinen kuntoutus sen eri muodoissa sekä kuntoutuksen ammattihenkilökunnan koulutus. Kuntoutusta lähestyttiin kokonaisvaltaisesti lääkinnällisestä, fysikaalisesta ja sosiaalisesta näkökulmasta.

Arkkitehti Aarne Ehojoki (1913–1998) tunnetaan erityisesti rakennuksistaan Turun kaupparakennuskoululle ja Turun yliopistolle, minkä lisäksi hänen toimistonsa on toiminut useiden lähiöiden suunnittelijana. Enimmäkseen työt edustavat aikakaudelleen tyypillistä, käytännönläheistä arkkitehtuuria. Ehojoki suunnitteli Kansaneläkelaitokselle toimitaloja Turun lisäksi Seinäjoelle, Kuopioon ja Ouluun. Ehojoki tunnetaan myös Finnairin entisen päätoimitalon suunnittelijana Helsingissä. Maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer (1926–2003) on suunnitellut kuntoutustutkimuskeskuksen laajan piha-alueen lisäksi monia sairaaloiden ja kuntoutuslaitosten ympäristöjä. Hän teki yhteistyötä Ehojoen kanssa useissa kohteissa. Kuntoutustutkimuskeskuksen pihasuunnitelma on suurelta osin edelleen tunnistettavissa rakennuksen tontilla.

Kuntoutustutkimuskeskuksen kahdessa vaiheessa toteutettu rakennus edustaa ajalleen tyypillistä laitosrakentamista, jota käytettiin erilaisissa toimitiloissa kouluista ja pistoista terveyskeskuksiin ja sairaaloi-

hin. Eri yksiköt jaettiin suorakulmaisessa koordinaatistossa omiin rakennussiipiinsä, jotka kytkeytyivät toisiinsa usein lasiseinäisin yhdyskäytävin. Ehojokea on oletettavasti inspiroinut Alvar Aallon toimiston kampuusuunnitelma Espoon Otaniemessä, mikä näkyy kuntoutustutkimuskeskuksessa muun muassa auditorion nousevassa kattomuodossa. Kirjastosiiven ja asuntolan kattoikkunoissa on yhtymäkohtia esimerkiksi Aallon suunnittelemiin Kansaneläkelaitoksen päätoimitaloon ja Sähkötaloon Helsingissä.

Sisätiloista huomionarvoisimmat ovat toisessa toteutusvaiheessa rakennetut hallintosiiven edustustilat: aula marmorilattioineen ja puusäleseinineen sekä kokoussali, jossa niin ikään on käytetty runsaasti puupintaa ja messinkisiä yksityiskohtia. Aulaan hankittiin tekstiilitaiteilija Pirkko Hammarbergin kookas kuvakudostyö. Näiden tilojen lisäksi rakennuksessa on säilynyt jonkin verran käytävä- ja aulatiloja sekä wc-tiloja alkuperäisessä värikkäässä asussaan. Alkuperäiset väliovet ovat joissakin tiloissa voimakkaan keltaisia ja sinisiä, toisissa murretun sävyisiä vihreitä ja harmaita.

Rakennuksen ulkomuoto on säilyttänyt hyvin alkuperäisen ilmeensä. Vaalein keraamisista laatoista päällystetty matala ja pitkä rakennuskokonaisuus sulautuu tontillaan runsaan kasvillisuuden keskelle jääden lähes huomaamattomaksi Peltolantien väljässä ja puistomaisessa, istutettujen lehtipuuvivistöjen reunustamassa katukuvassa. Lähialueen asuinrakennukset edustavat 1960–1980-luvuille tyypillistä lähiörakentamista, jossa eri korkuiset lamelli- ja pistetalot on aseteltu maastoon väljiksi ryhmiiksi.

Kuntoutustutkimuskeskuksen tontilla sijaitseva 1930-luvulla rakennettu lastenkotirakennus Gustafsborg on säilyttänyt ulkoiset klassistiset piirteensä hyvin. Rakennuksen sisätilat edustavat kauttaaltaan 1980-luvun alun peruskorjausvaihetta, jolloin entinen lastenkoti liitettiin tutkimuskeskukseen asumis- ja majoitusyksiköksi.

Lähteet

Arkistolähteet

Kansallisarkisto (KA)
Turun kaupunginarkisto (TKa)
Kansaneläkelaitoksen arkisto (KELA)
Arkkitehtuurimuseon arkisto (MFA)
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (Kavi)

Kirjalliset lähteet

Andersson, Otto. 1935. G. A. Petrelius: Minneskrift till hundraårsdagen av hans födelse. Turku: Edgren.

Aromaa Arpo et al. 2006. Autoklinikka. Kansaneläkelaitos; Kansanterveyslaitos. Vantaa.

Helsingin Sanomat. 1998. Muistot: Aarne Ehojoki. 4.5.2011. Sijainti verkossa: <<https://www.hs.fi/muistot/art-2000002625956.html>> [haettu 1.11.2021.]

Häggman, Kai. 1997. Suurten muutosten Suomessa: Kansaneläkelaitos 1937–1997. Helsinki: Kansaneläkelaitos.

Kalpa, Harri. 1989. Muuttuva kaupunki: Turku eilen ja tänään: osa I, viides painos. Turku: Turun Sanomat Oy.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustutkimuskeskus: rakennus suunnitelman esittely. 1970. Esite. Kansaneläkelaitos.

Leskelä, Heino et al. (toim.). 1956. Suomen korkeakouluinsinöörit ja arkkitehdit 1956. STS:n ja TIF:n julkaisema matrikkeli. Helsinki.

Pöyry, Sirkka et al. (toim.). 1982. Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1982. STS:n ja TIF:n julkaisema matrikkeli. Helsinki.

Pöyry, Sirkka et al. (toim.). 1991. Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1991. STS:n ja TIF:n julkaisema matrikkeli. Helsinki.

Ranta, Karl H. et al. (toim.). 1965. Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1965. STS:n ja TIF:n julkaisema matrikkeli. Helsinki.

Saarinen, Samuli. 2019. Luolavuoren vanhainkoti: rakennushistoriaselvitys. Turun kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, kaavoitus.

Saarinen, Samuli. 2018. Turun kaupunginpuutarhan ja seurakun-

tien puutarhan alueen rakennushistoriaselvitys. Turun kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, kaavoitus.

Salmela, Alpo. 1967. Kansaneläkelaitos 1937–1967. Helsinki: Kansaneläkelaitos.

Sorsa, Hanna. 2010. Maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer : Piirustuskokoelman luettelointi ja arkistointi. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo, Puutarhataiteen seura ry.

Turun Sanomat. 9.12.2020. Jatke Länsi-Suomi rakentaa taloja jopa 2000 asukkaalle. Jari Heino/Turun Sanomat.

Turun Sanomat. 29.9.2021. Jatke Länsi-Suomi rakentaa taloja jopa 2000 asukkaalle. Jari Heino/Turun Sanomat.

Turun museokeskus. 2016. Rakennusinventointi, kohde 853-03200045-0004 Gustafsborg.

Uusitalo, Sinikka. 1982. Turun kaupungin historia 1918-1970. Turun Sanomat.

Muut lähteet

Laihanen, Veikko. 1978. Kansaneläkelaitos. Suomalainen sosiaalivakuutuslaitos. Lyhytelokuva. Veikko Laihanen Oy.

Laki Kansaneläkelaitoksen sisäinen kuntoutusyhtiö Petrean muuttamisesta säätöksi. Annettu Helsingissä 1.1.2007. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060898>>.

Sairausvakuutuslaki 1963/364. Annettu Helsingissä 4.7.1963. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1963/19630364>>.

Liite: Rakennusluvut

KUNTOUTUSTUTKIMUSKESKUKSEN RAKENNUSLUVAT

Turun kaupunginarkistossa on Kuntoutustutkimuksen rakennuslupa-asiakirjoja ja piirustuksia vuoteen 1972 saakka ja Turun rakennusvalvontaviraston arkistossa vuoteen 1993 saakka. Niitä ei ole saatavilla rakennusvalvontapalvelujen sähköisessä palvelussa Lupapisteessä. Luvat on alla esitetty kronologisessa järjestyksessä.

1970

Rakennuslupatunnus: 853-1970-472

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arne Ehojoki

Piirustukset: -

Turun kaupunginarkistossa ei ole rakennuslupaani liittyviä piirustuksia

1972

Rakennuslupatunnus: 853-1972-172

Toimenpide: Rakennusaikaisia muutoksia edelliseen lupaan osissa A, D, F ja G. A-osan auditoriossiivessä sisäänkäynnin leventäminen. Lisätty ilmanvaihtokonehuone F-osaan, G-osan ilmanvaihtokonehuonetta siirretty ja muutettu. F-osassa tilajaon muutoksia ja ovimuutoksia. D- ja F-osassa julkisivumuutoksia. D-osassa yläpohjassa jotain... Muutoksia edellisen luvan piha-alueen järjestelyihin, parkkipaikkoja siirretty kauemmas pääsisäänkäynniltä, katuliittymän paikka muutettu, parkkipaikan ajoväylä siirretty. Jalankulkijoiden saapumisjärjestelyt muutettu.

Lupa myönnettiin: 10.4.1972

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirros, pohjapiirustukset kerrokset 1-3 ja kellari, vesikattopiirustukset 2 kpl, leikkauspiirustukset 3 kpl, julkisivupiirustukset 8 kpl (20 kpl)

1972

Rakennuslupatunnus: 853-1972-538

Toimenpide: A-osan kellarikerroksen muutos auditorio-osan kohdalla. Väliseinä- ja ovimuutoksia työ- ja tutkimushuoneissa.

Lupa myönnettiin: 16.10.1972

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirustus, D-osan kellarin ja 1. krs pohjapiirustus, A, B- ja C-osien kellarin ja 1. krs pohjapiirustus, leikkaus (6 kpl)

1974

Rakennuslupatunnus: 853-1974-296

Toimenpide: Muutos A-osan hallintosiiven kellarikerroksessa: Laboratorion ja ilmanvaihtokonehuoneen rakentaminen.

Lupa myönnettiin: 8.7.1974

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirros ja kellarin pohjapiirustus (2 kpl)

1975

Rakennuslupatunnus: 853-1975-78

Toimenpide: Pieni muutos A-osan hallintosiiven kellarin laboratoriossa: kemistin huone purettu ja sentrifugihuone korvattu ”provokatiokopilla”

Lupa myönnettiin: 24.2.1975

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirros ja kellarin pohjapiirustus (2 kpl)

1978

Rakennuslupatunnus: 853-1978-646

Toimenpide: Kuntoutustutkimuskeskuksen laajennusosat L ja K.

Lupa myönnettiin: 30.11.1978

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arne Ehojoki

Piirustukset: (12 kpl)

1978

Rakennuslupatunnus: 853-1978-647

Toimenpide: Työkokeiluosan H rakentaminen. A- ja B-siivet laajennuksen L- ja K-siipiin yhdistävien käytävien rakentaminen.

Lupa myönnettiin: 30.11.1978

Hakija: Kansaneläkelaitos
Suunnittelija: Aarne Ehojoki
Piirustukset: Asemapiirros ja polttouunin piirustus (16 kpl)

1979

Rakennuslupatunnus: 853-1979-421
Toimenpide: Muutoksia alkuperäiseen lupaan K-osan kirjaston kellarissa. Kellarin jatkaminen koko K-osan alapuolelle talotekniikan asennuksia varten.

Lupa myönnettiin: 18.6.1979

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirustus ja leikkauspiirustus (2 kpl)

1979

Rakennuslupatunnus: 853-1979-480
Toimenpide: Uudisrakennus. Kuntoutustutkimuskeskuksen laajennus. Poikkeamia laajennuksen aiemista luvista: Kirjasto-osan IV-konehuoneen poisto ja kattoikkunoiden muutos. Palomuurin poisto entisten tonttien 2 ja 3 rajalta. Sisäisiä muutoksia ja räystäiden korkeusasemien muutoksia. Autokatoksen muuttaminen autotalliksi. Yhdyskäytävien yläpohjien rakenne- ja pihamuutoksia.

Lupa myönnettiin: 2.8.1979

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: (13 kpl)

1981

Rakennuslupatunnus: 853-1981-23
Toimenpide: Korjaustyö. Pieniä sisäisiä muutoksia osien A, B ja C kellari- ja 1. kerroksessa.

Lupa myönnettiin: 20.2.1981

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirros ja kellarin ja 1. kerroksen pohjapiirustukset (3 kpl)

1983

Rakennuslupatunnus: 853-1983-156
Toimenpide: Korjaustyö. Pieniä sisäisiä muutoksia osissa A, C, D, E, F ja G.

Lupa myönnettiin: 21.4.1983

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: (5 kpl)

1993

Rakennuslupatunnus: 853-1993-461
Toimenpide: Sisäisiä muutoksia F-osan 2. ja 3. kerroksessa. Lisätilan rakentaminen 3. kerroksen korkean seurustelutilan yläosaan (47m²), iv-konehuoneen laajennus ja vesikaton muutostyöt, 2. ja 3. kerrosten majoitushuoneiden huonekohtaisten kylpyhuoneiden rakentaminen. Pohjoispäädyn toimistohuoneiden muuttaminen liikuntaesteisten majoitushuoneiksi, minkä yhteydessä parvekkeiden muuttaminen huone-tilaksi 2. ja 3. kerroksessa (30m²). Eteläpäädyn kolmen majoitushuoneen ryhmän muuttaminen kahdeksi majoitushuoneeksi 2. ja 3. kerroksessa. Julkisivumuutokset tilajaon muutosten mukaisesti.

Lupa myönnettiin: 28.5.1993

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: (10 kpl)

1994

Rakennuslupatunnus: 853-1994-580
Toimenpide: Sisäisiä muutoksia D-osassa. Muutokset uimahallissa, uusi kemikaali/kloorivarasto. Kellarin laajennus. Pylväsvalaisimen siirtäminen. Kellarilaajennus ja ulkoaraston rakentaminen, sisäisiä muutoksia.

Lupa myönnettiin: 1.7.1994

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Kim Eklund, Arkkitehtitoimisto Sigge Ky

Piirustukset: Asemapiirros ja polttouunin piirustus (6 kpl)

1994

Rakennuslupatunnus: 853-1994-1053
Toimenpide: Muutoslupa poikkeामीin ullakon palo-osastoinnissa edellisestä luvasta
Lupa myönnettiin: 29.12.1994

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Kim Eklund, Arkkitehtitoimisto Sigge Ky

Piirustukset:

1995

Rakennuslupatunnus: 853-1995-641
Toimenpide: Opasteen rakentaminen.

Lupa myönnettiin: 25.8.1995

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: Asemapiirros ja opasteen julkisivupiirros (2 kpl)

1996

Rakennuslupatunnus: 853-1996-213

Toimenpide: Sisäisiä muutoksia rakennuksen D- ja E-osissa. D-osassa kuntosalin rakentaminen, E-siiven tilajaon ja käyttötarkoitusten muutoksia. Julkisivumuutos ja kantavan rakenteen muutos. Koillissivun ikkuna ja IV-konehuoneen aukko ja tuenta Ilmanvaihtokonehuoneen aukko tehty lupapäätöksestä poiketen, aukko on suurempi ja eri paikassa. Rakenteellinen tuenta poikkeaa rakennepiirustuksesta.

Lupa myönnettiin: 12.4.1996

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Sigge Ky

Piirustukset: (4 kpl)

1996

Rakennuslupatunnus: 853-1996-892

Toimenpide: Muutoslupa poikkeamiin IV-konehuoneen aukossa ja tuennassa edellisestä luvasta.

Lupa myönnettiin: 25.10.1996

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Sigge Ky

Piirustukset: (2 kpl)

1999

Rakennuslupatunnus: 853-1999-115

Toimenpide: Huonetilojen käyttötarkoitusten muutoksia F-osassa kerroksissa 2. ja 3. yhteensä 80m². 2. krs: Harjoituskodin muuttaminen kahdeksi majoitushuoneeksi. 3krs: Ryhmätyöhuoneen muuttaminen majoitushuoneeksi. Pesuhuoneen muuttaminen varastoksi.

Lupa myönnettiin: 5.3.1999

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Martti Koivuniemi, Kela palveluosasto/kiinteistöt

Piirustukset: (3 kpl)

2005

Rakennuslupatunnus: 853-2005-908

Toimenpide: Autopaikkojen rakentaminen G-osan edustalle.

Lupa myönnettiin: 19.8.2005

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Kieksi Petri, Jaakko Poyry Infra

Piirustukset: Asemapiirros (1 kpl)

2007

Rakennuslupatunnus: 853-2007-546

Toimenpide: Ravintokeskuksen peruskorjaus F-osassa. Uusittiin valmistuskeittiön laitteistot, LVIS- ja kylmätekniikka, korjattiin vedeneristykset. Rullakoille rakennettiin suoja-aitaus parvekkeiden alle. Salaojituksen uusiminen korjattavalla alueella. Muutosala noin 1100m²

Lupa myönnettiin: 11.5.2007

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Seppo Järvenpää, Vahtera Arkkitehdit

Piirustukset: (2 kpl)

2009

Rakennuslupatunnus: 853-2009-14

Toimenpide: D-osan uimahallin katon korjaus ja korotus. Pääsisäänkäynnin ovimuutos.

Lupa myönnettiin: 12.1.2009

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Jari Tschernij, Vahtera arkkitehdit

Piirustukset: (2 kpl)

2010

Rakennuslupatunnus: 853-2010-578

Toimenpide: B-osan 1. kerroksen röntgentutkimustilat muutetaan neuvottelu-, tauko-, ja apuvälinetilaksi (VATU tulkkaukspalvelut). Rakennetaan kevyt väliseinä jakamaan siiven toinen pää ja uusi poistumisreitti. Muutosala 115m²

Lupa myönnettiin: 21.5.2010

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Jari Tschernij, Vahtera arkkitehdit

Piirustukset: Asemapiirros ja polttouunin piirustus (2 kpl)

2013

Rakennuslupatunnus: 853-2013-1361

Toimenpide: Lauhduttimen rakentaminen L-osan vesikatolle.

Lupa myönnettiin: 1.11.2013

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Mikko Hormia, Arkkitehtitoimisto Hormia Oy

Piirustukset: Asemapiirros ja polttouunin piirustus (2 kpl)

GUSTAFSBORGIN RAKENNUSLUVAT

Turun kaupunginarkistossa on Gustafsborgin rakennuslupa-asiakirjoja ja piirustuksia vuoteen 1960 saakka. Niitä ei ole saatavilla rakennusvalvontapalvelujen sähköisessä palvelussa Lupapisteessä. Luvat on alla esitetty kronologisessa järjestyksessä.

1960

Rakennuslupatunnus: 853-1960-28

Toimenpide: Muutos

Lupa myönnettiin: 29.1.1960

Hakija: Petreliuksen lastenkotisäätiö

Suunnittelija: Kaupunginarkkitehti

Piirustukset: Asemapiirros, kellari-, 1. ja 2. kerroksien pohjapiirustukset (2 kpl)

1978

Rakennuslupatunnus: 853-1978-517

Toimenpide: Autokatoksen rakentaminen vanhan talousrakennuksen paikalle.

Lupa myönnettiin: 30.11.1978

Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

1980

Rakennuslupatunnus: 853-1980-619

Toimenpide: Gustafsborgin peruskorjaus majoitus- ja asumiskäyttöön

Lupa myönnettiin: 15.9.1980

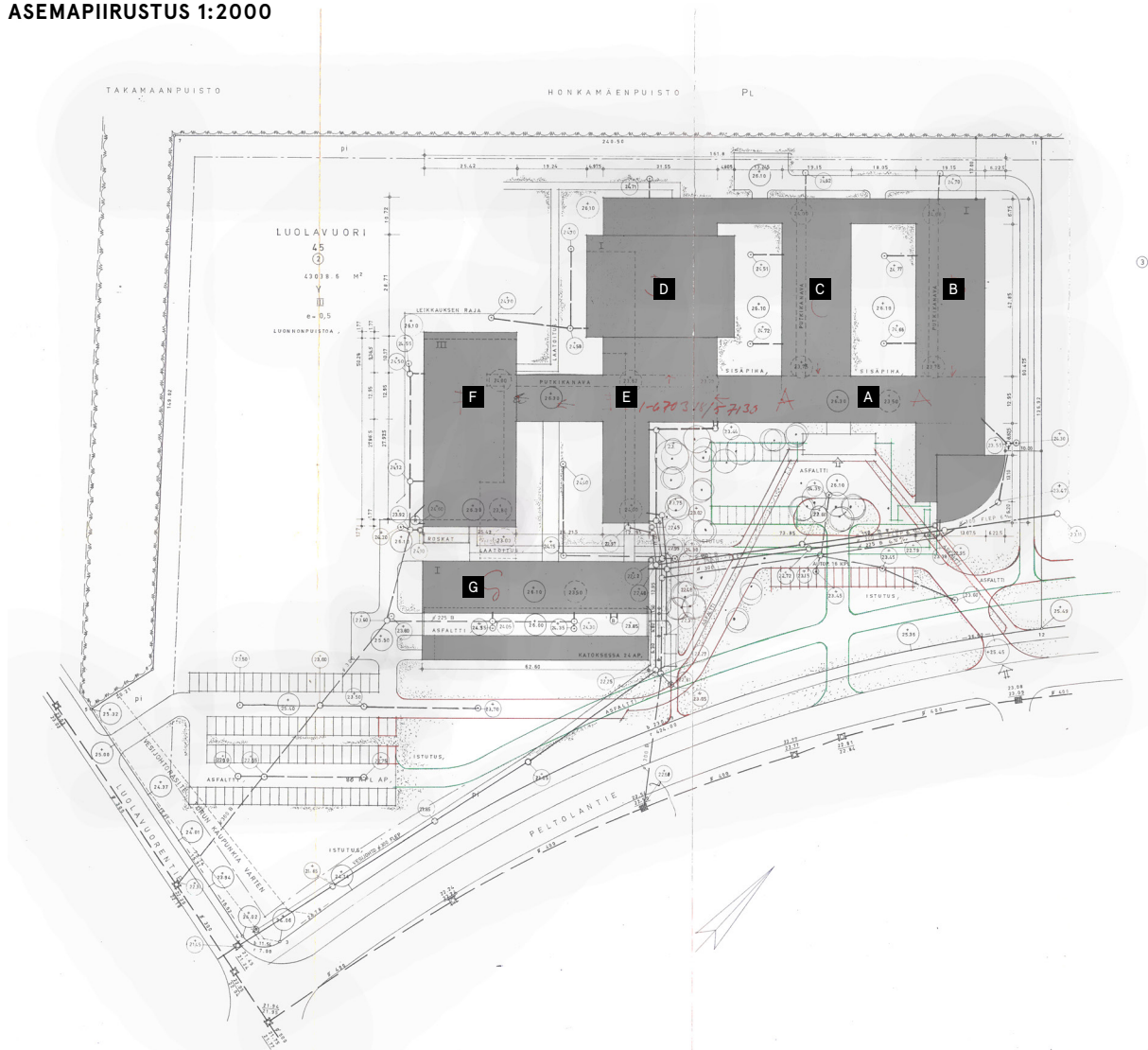
Hakija: Kansaneläkelaitos

Suunnittelija: Aarne Ehojoki

Piirustukset: (2kpl)

Liite: Rakennuslupapiirustukset

ASEMAPIIRUSTUS 1:2000

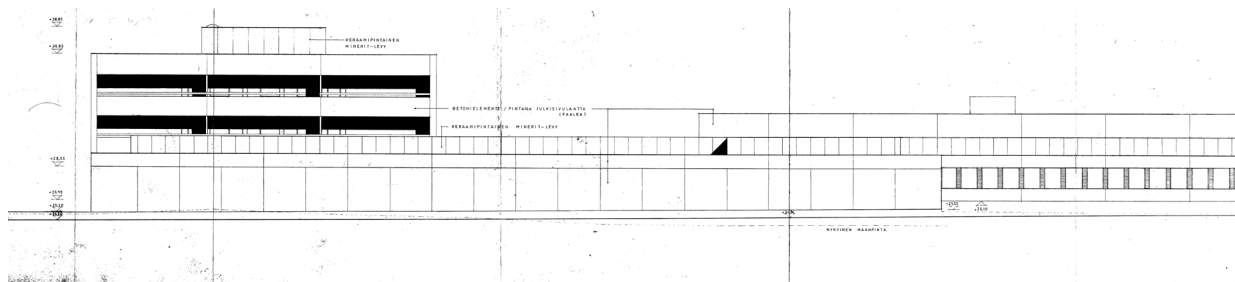

A	Pääaula ja hallinto, luentosalit	E	Toimintaterapia
B	Laboratorio ja röntgen	F	Asuntola ja ruokala
C	Lääkärit ja sosiaaliohjeantajat	G	Työkokeilu
D	Uimahalli ja kuntolutilat, fyysinen kuntoutus		

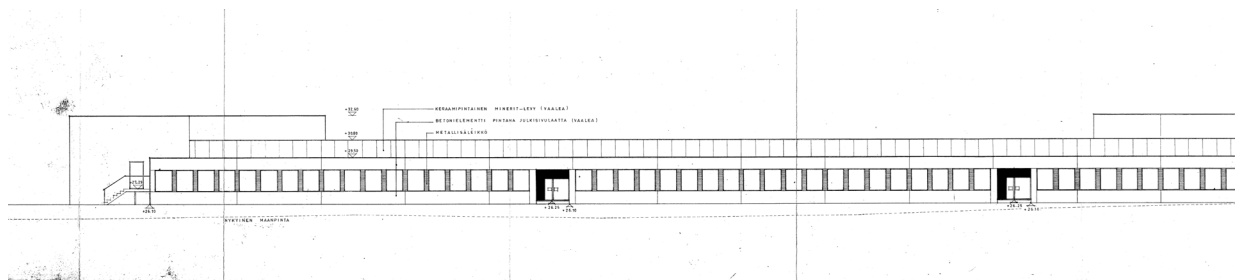
! Piirustus TKA.

JULKISIVU KAAKKOON 1:500

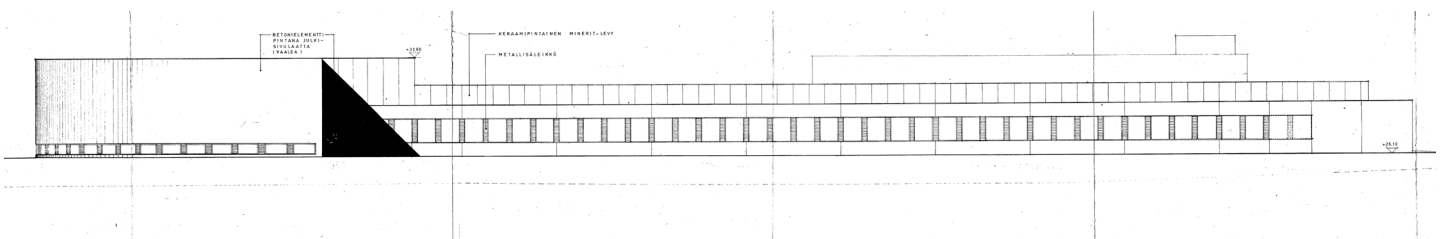
1 Kaikki sivun piirustukset TKA.

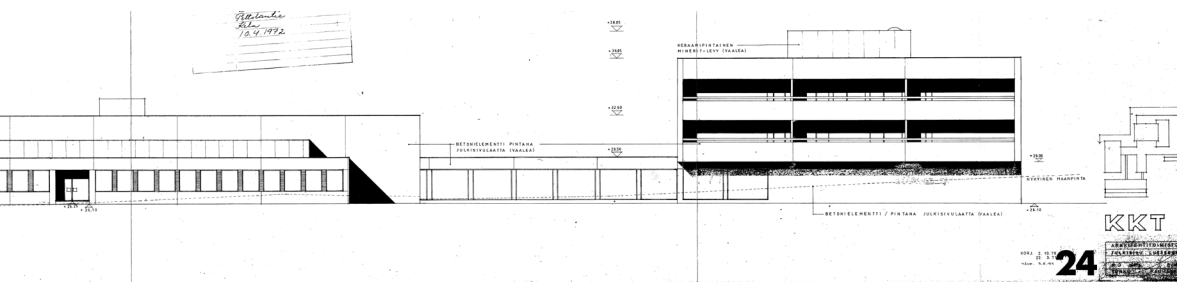
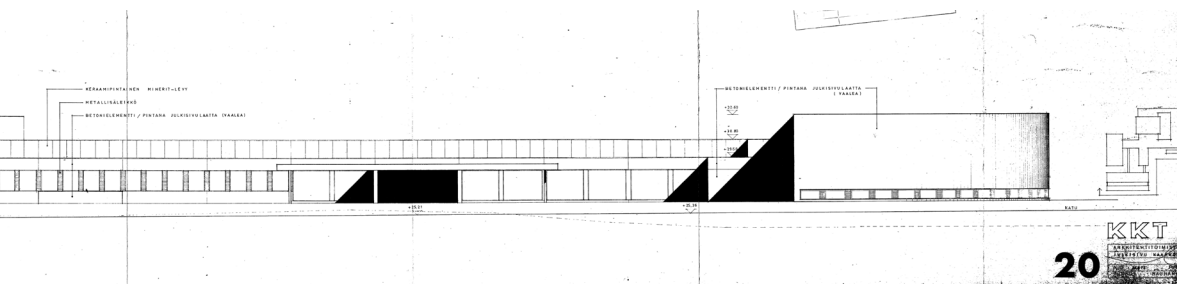

JULKISIVU LUOTEeseen 1:500

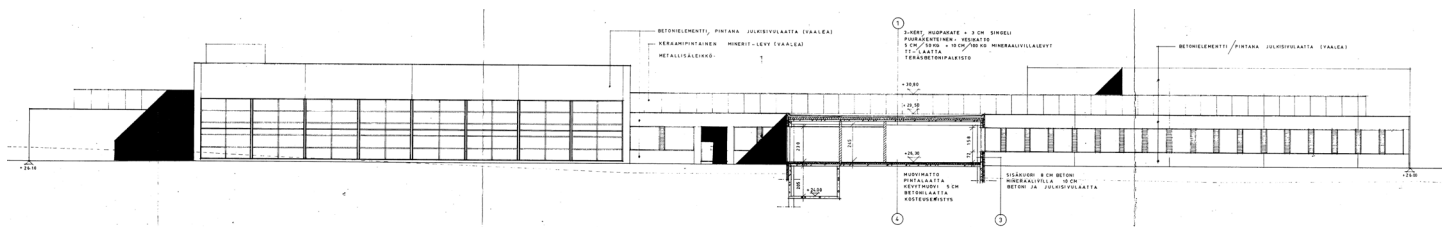

JULKISIVU KOILLISEEN, A- JA B-OSA 1:500

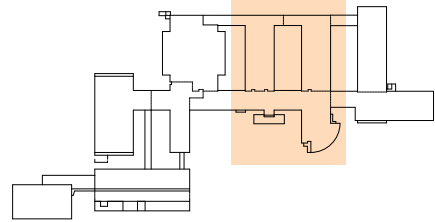

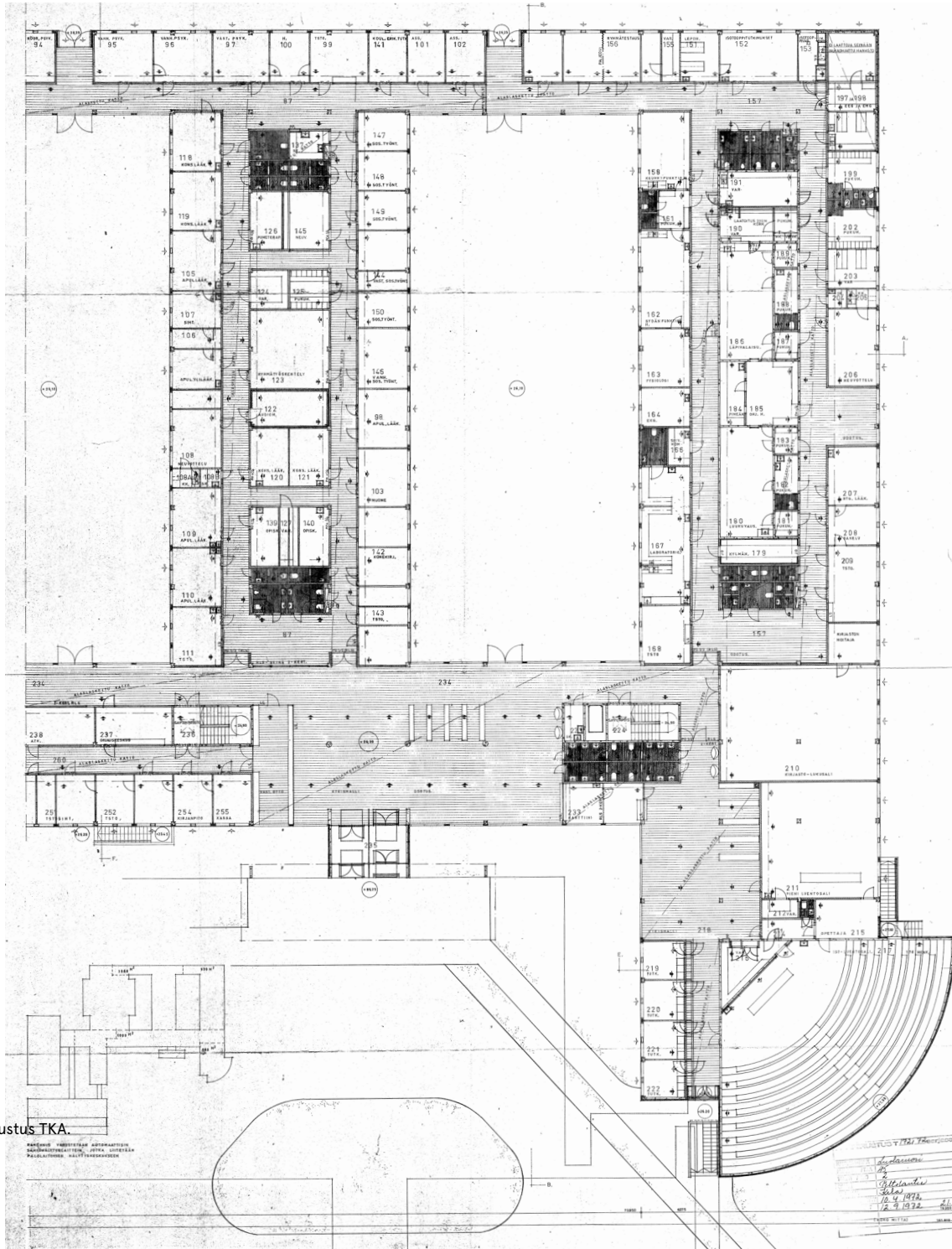
JULKISIVU LOUNAASEEN, D- JA E-OSAT JA LEIKKAUS H-H 1:500

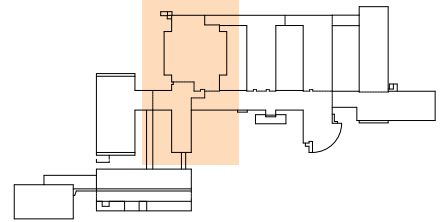

! Kaikki sivun piirustukset TKA.

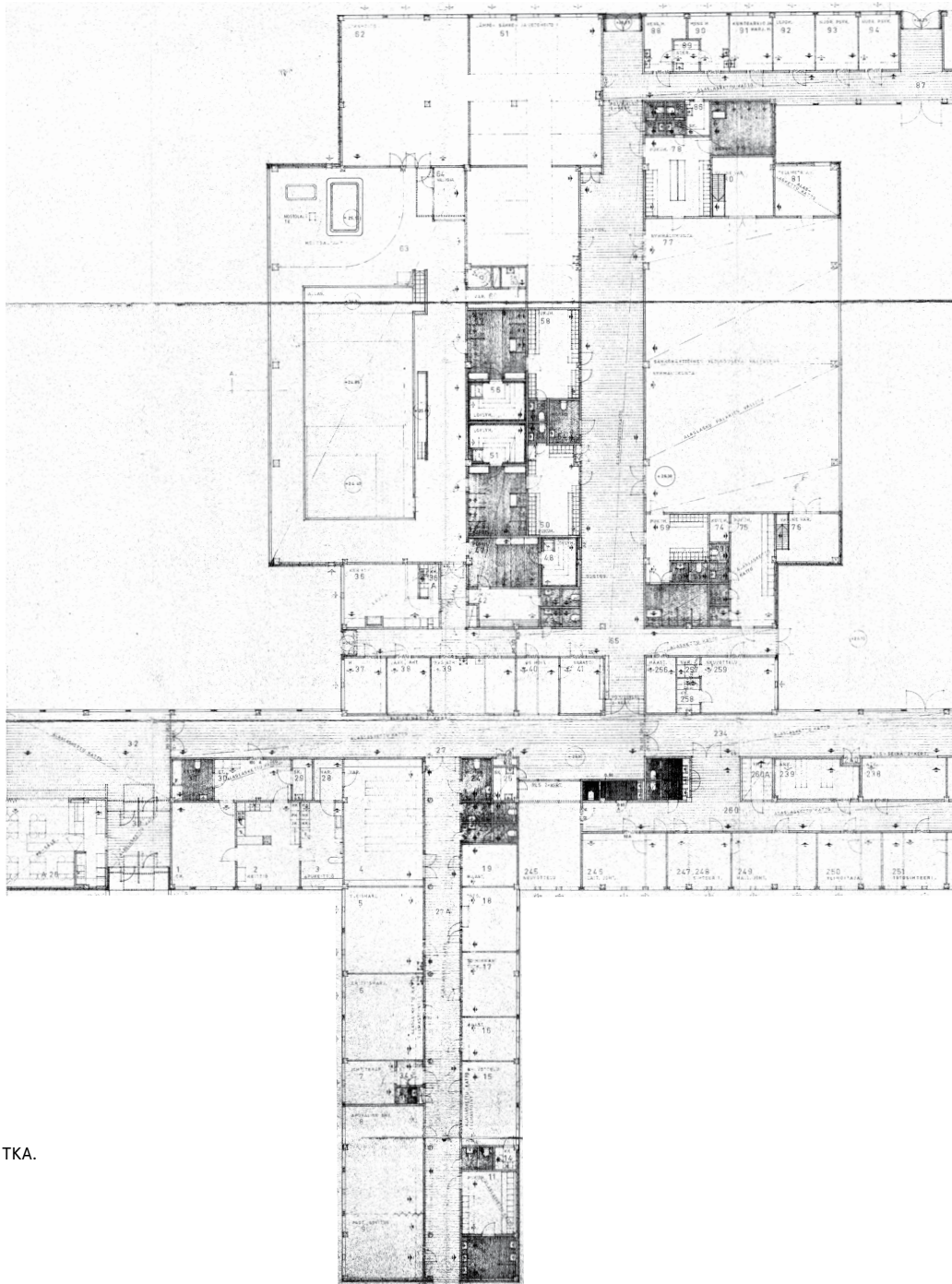

1. KRS POHJAPIIRUSTUS, A-, B- JA C-OSAT 1:500

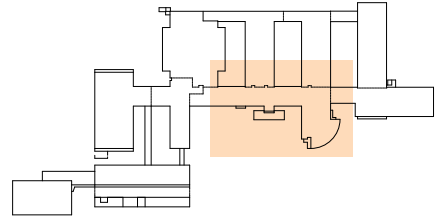

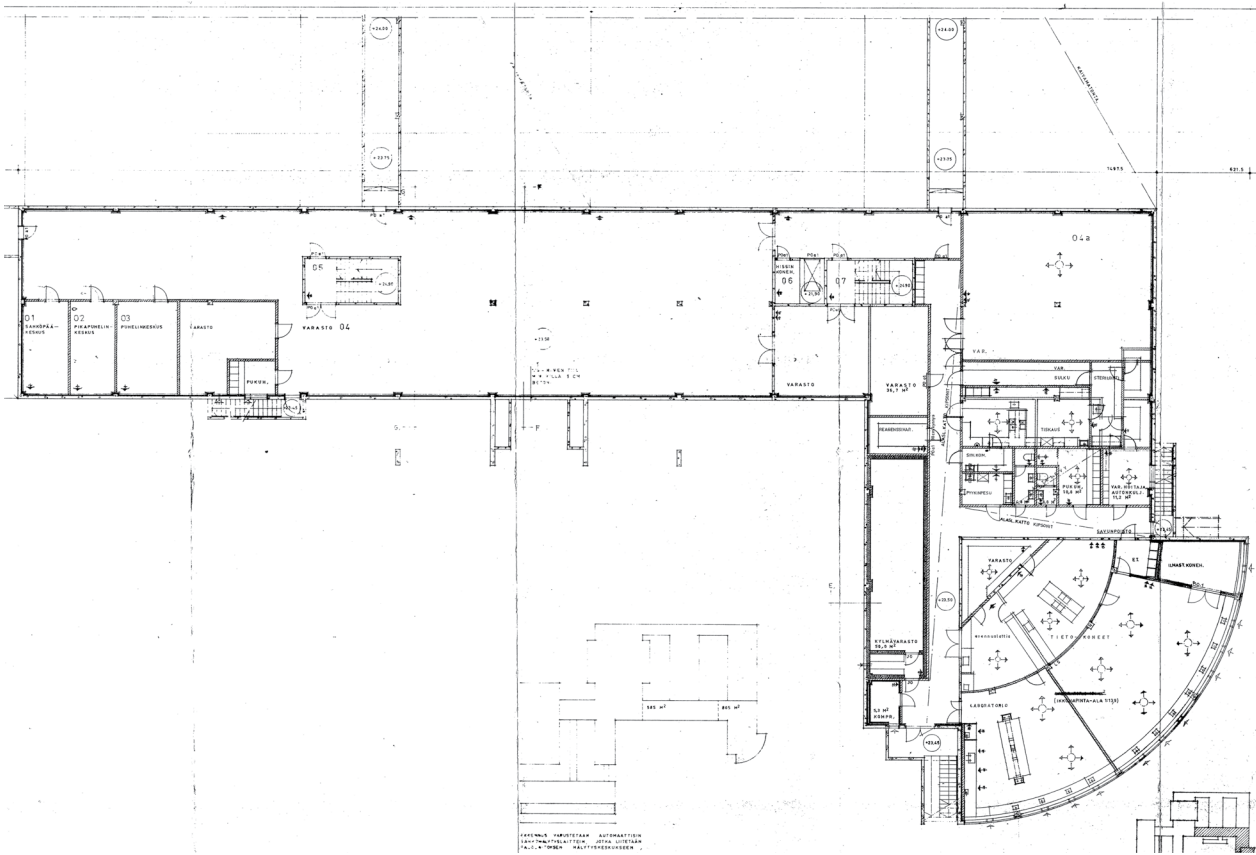
1. KRS POHJAPIIRUSTUS, D- JA E-OSAT 1:500

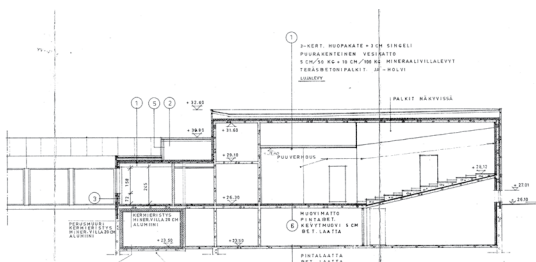
❗ Piirustus TKA.

-1. KRS POHJAPIIRROS, A-OSA 1:500

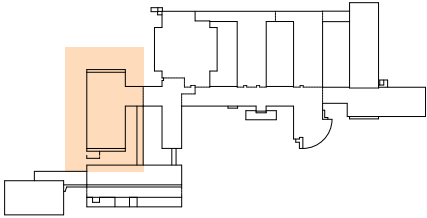
LEIKKAUS E-E 1:500

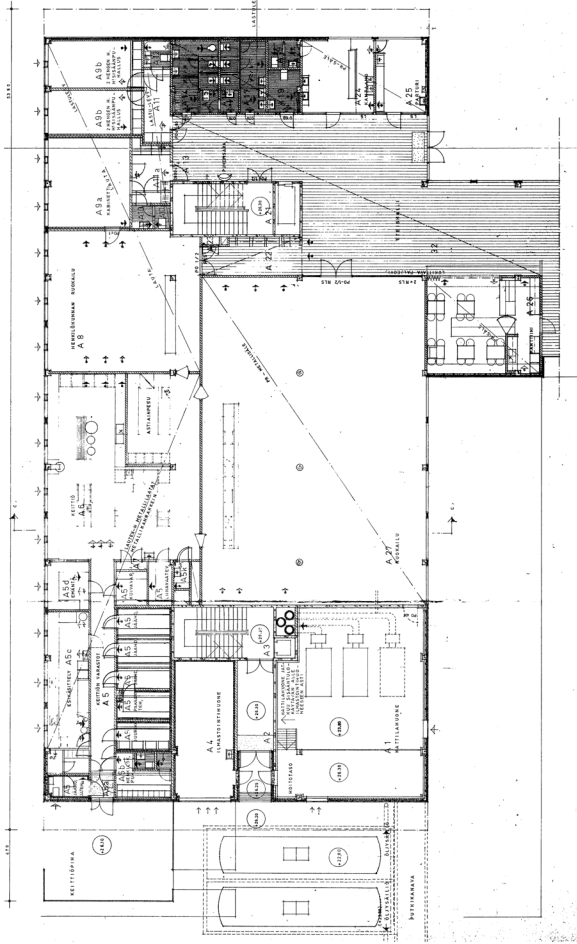
! Kaikki sivun piirustukset TKA.

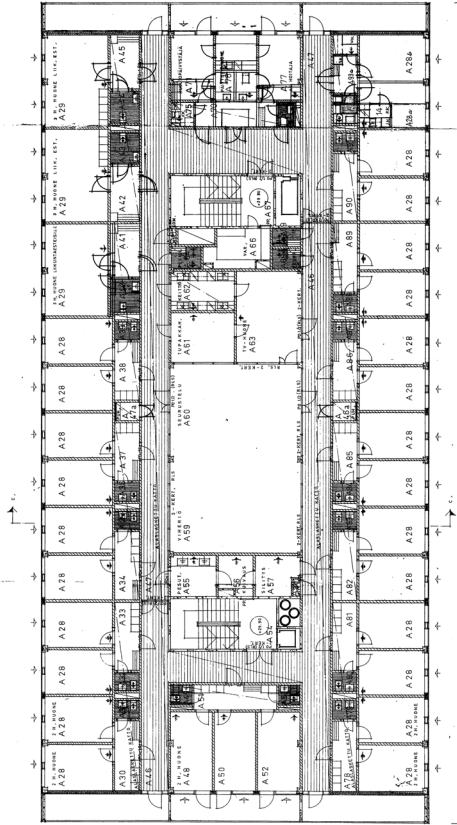

1. KRS POHJAPIIRROS, F-OSA 1:500

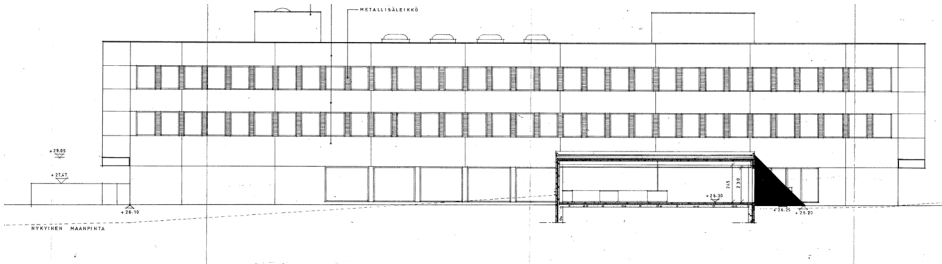

2. KRS POHJAPIIRROS, F-OSA 1:500

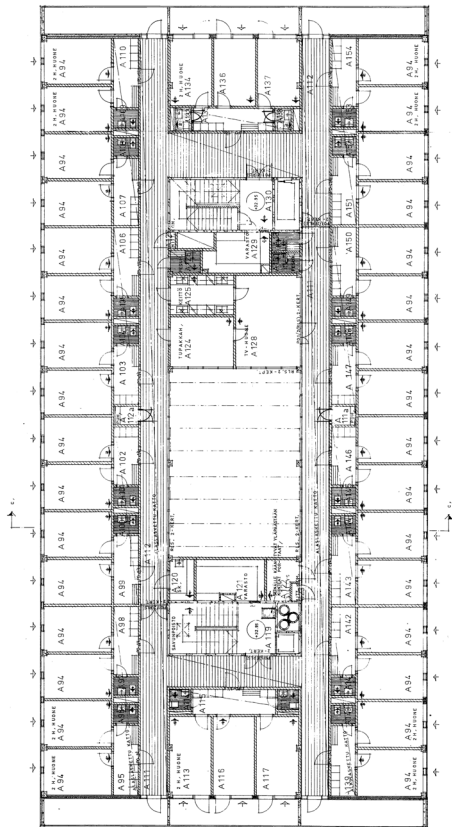

! Kaikki sivun piirustukset TKA.

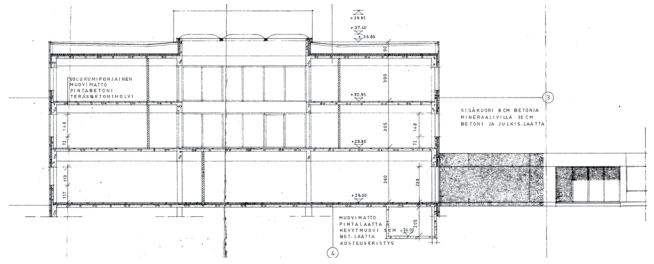
JULKISIVU KAAKKOON JA LEIKKAUS, F-OSA 1:500

3. KRS POHJAPIirros, F-OSA 1:500

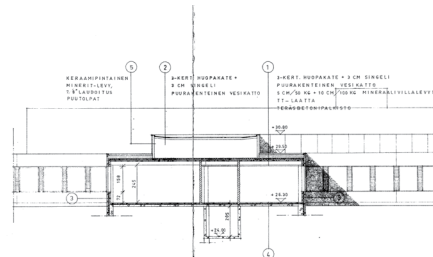

LEIKKAUS C-C 1:500

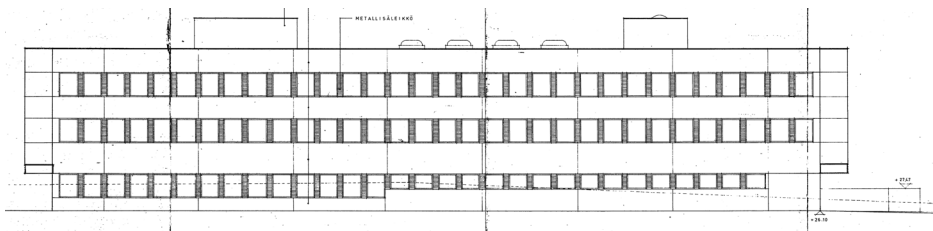

1 Kaikki sivun piirustukset TKA.

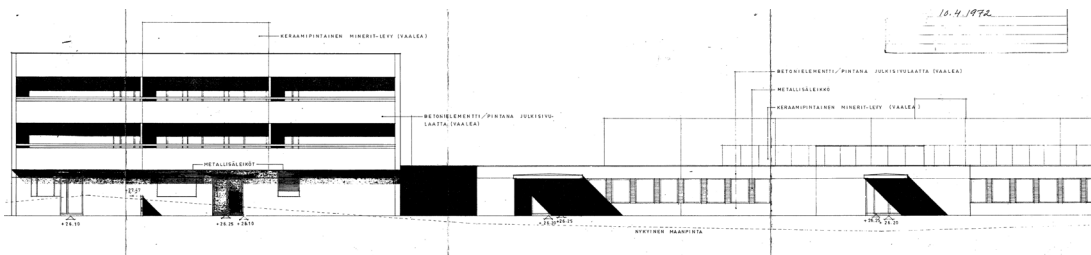
LEIKKAUS D-D 1:500

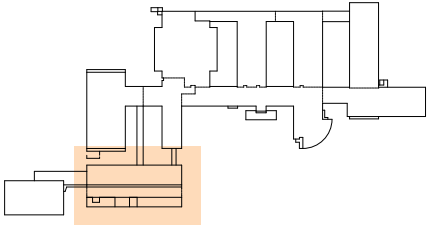

JULKISIVU LUOTEeseen, F-OSA 1:500

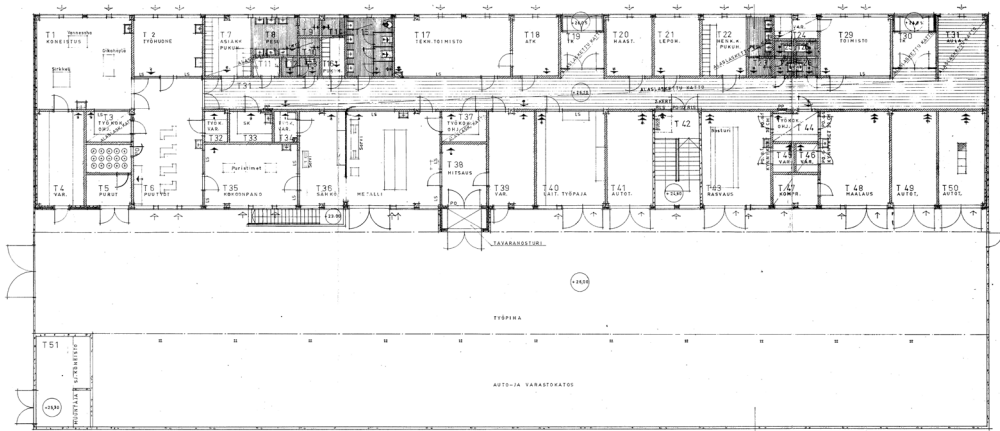

JULKISIVU LOUNAASEEN, F-OSA 1:500

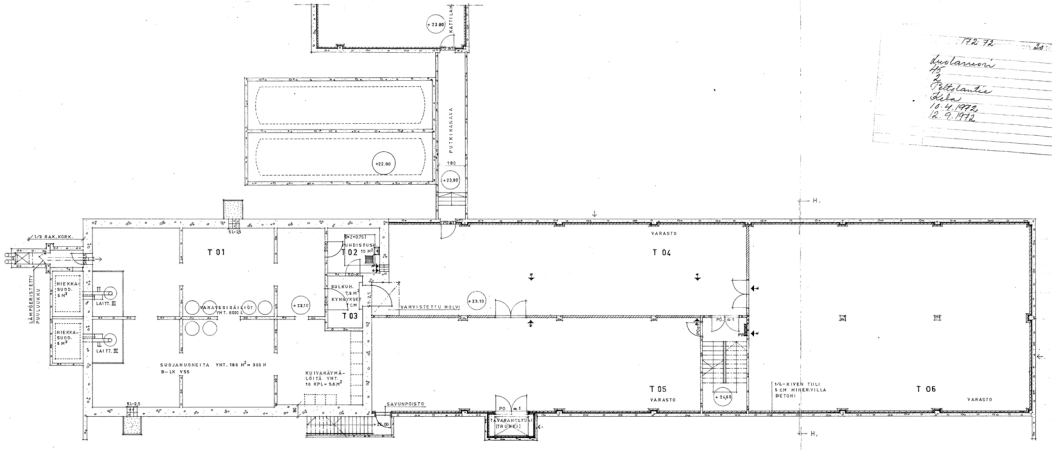

1. KRS POHJAPIIRROS, G-OSA 1:500

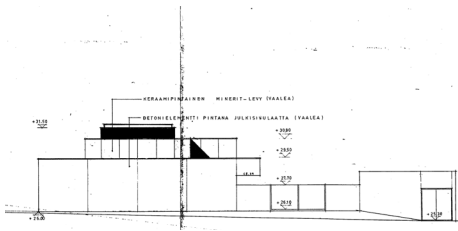

-1. KRS POHJAPIIRROS, G-OSA 1:500

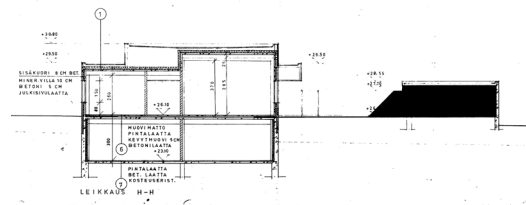
! Kaikki sivun piirustukset TKA.

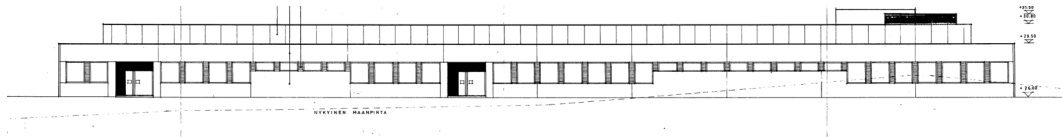
JULKISIVU LOUNAASEEN, G-OSA 1:500

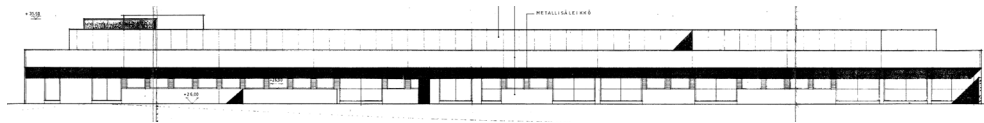
LEIKKAUS H-H 1:500

JULKISIVU LUOTEeseen, G-OSA 1:500

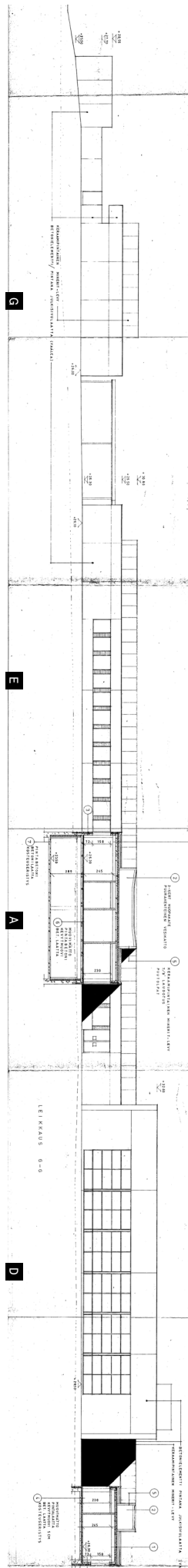
JULKISIVU KAAKKOON, G-OSA 1:500

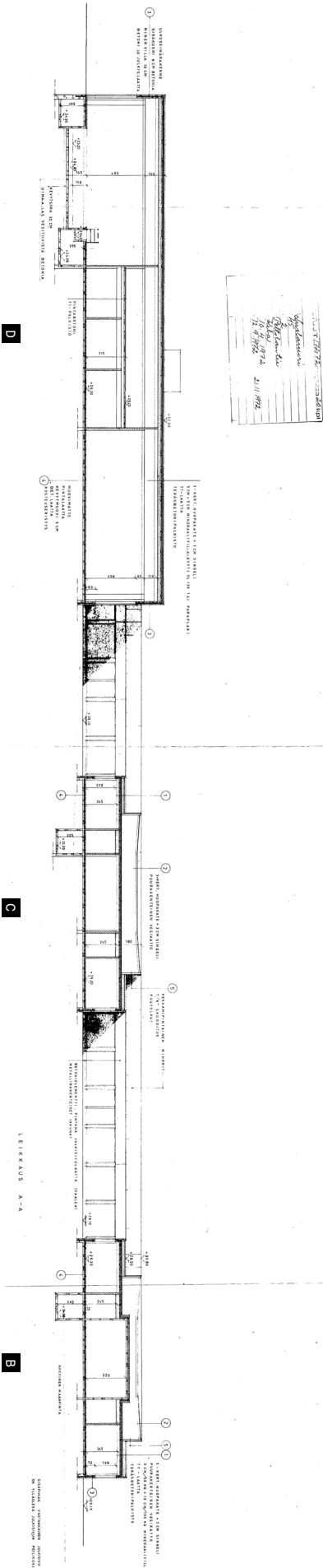
! Kaikki sivun piirustukset TKA.

JULKISIIVY KAAKKOON, D-, E- JA G-OSAT JA LEIKKAUS G-G 1:500

1 Kaikki sivun piirustukset TKA.

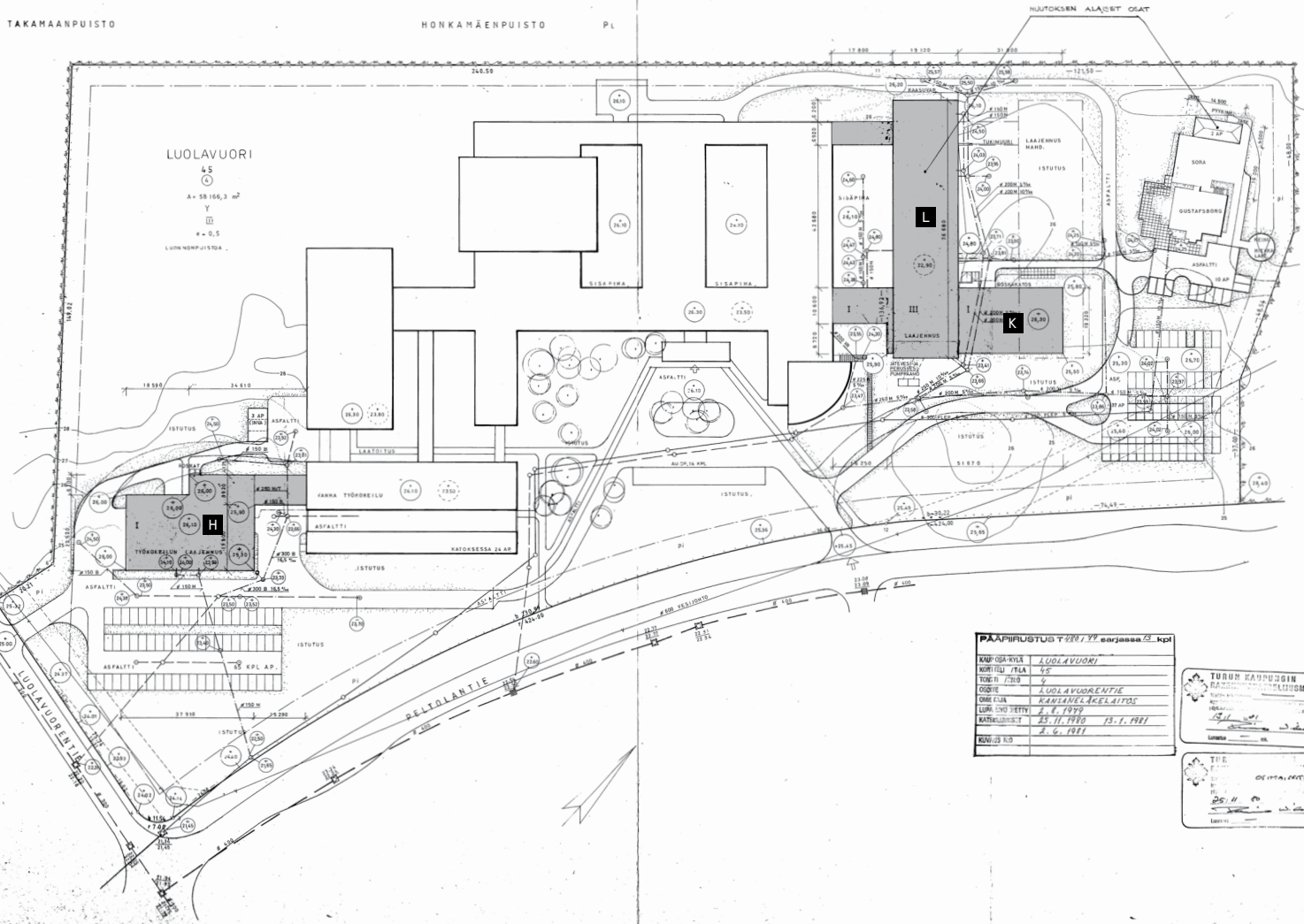

LEIKKAUS A-A 1:500

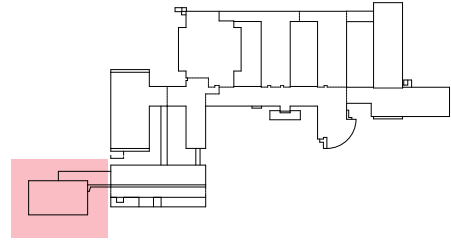
2. TOTEUTUSVAIHEEN PÄÄPIIRUSTUKSET

ASEMAPIIRUSTUS 1:2000

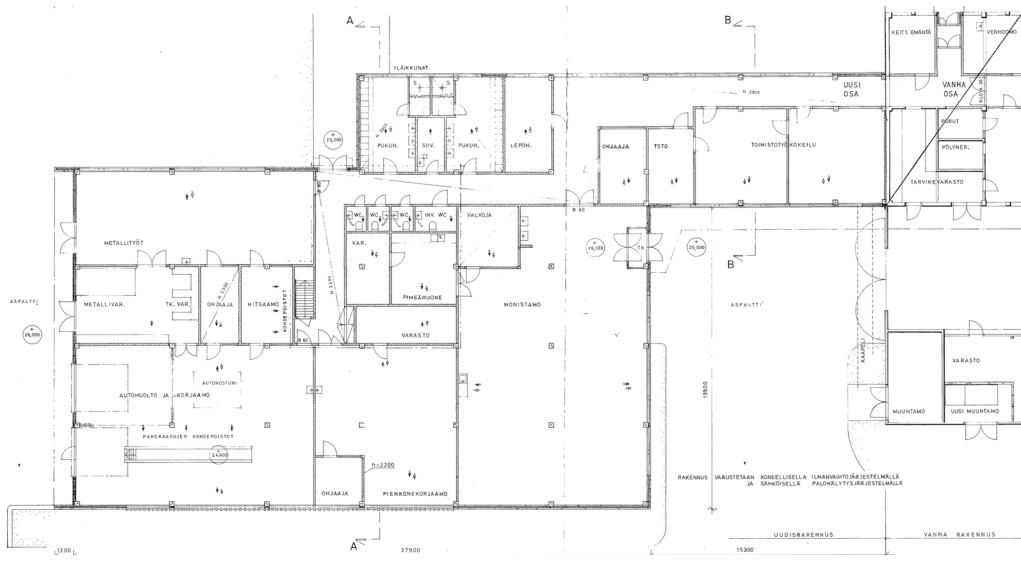
- H** Työkokeilun laajennus
- K** Kirjasto
- L** Hallinto- ja kokoustilat

❶ Piirustus TKA.

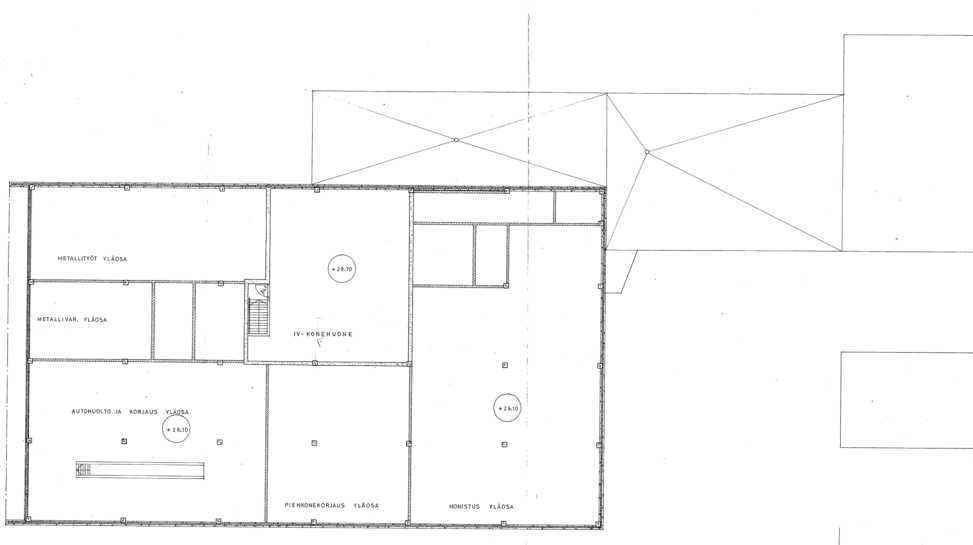

POHJAPIIRUSTUS 1. KRS, H-OSA 1:500

! Kaikki sivun piirustukset TKA.

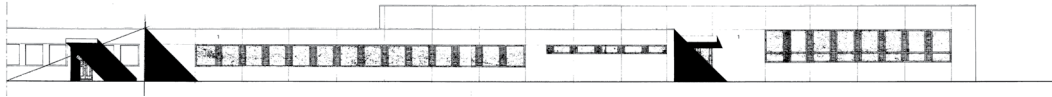

POHJAPIIRUSTUS 2. KRS, H-OSA 1:500

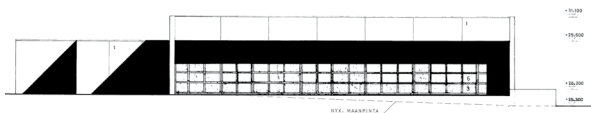
JULKISIVU LUOTEeseen, H-OSA 1:500

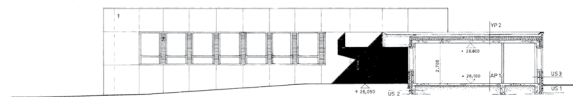
JULKISIVU KAAKKOON, H-OSA 1:500

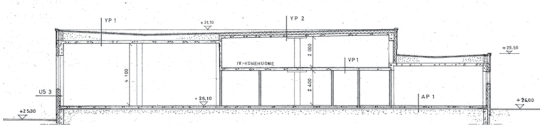
JULKISIVU LOUNAASEEN, H-OSA 1:500

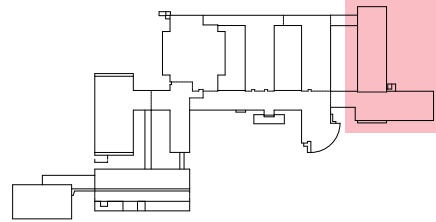
JULKISIVU KOILLISEEN, H-OSA 1:500

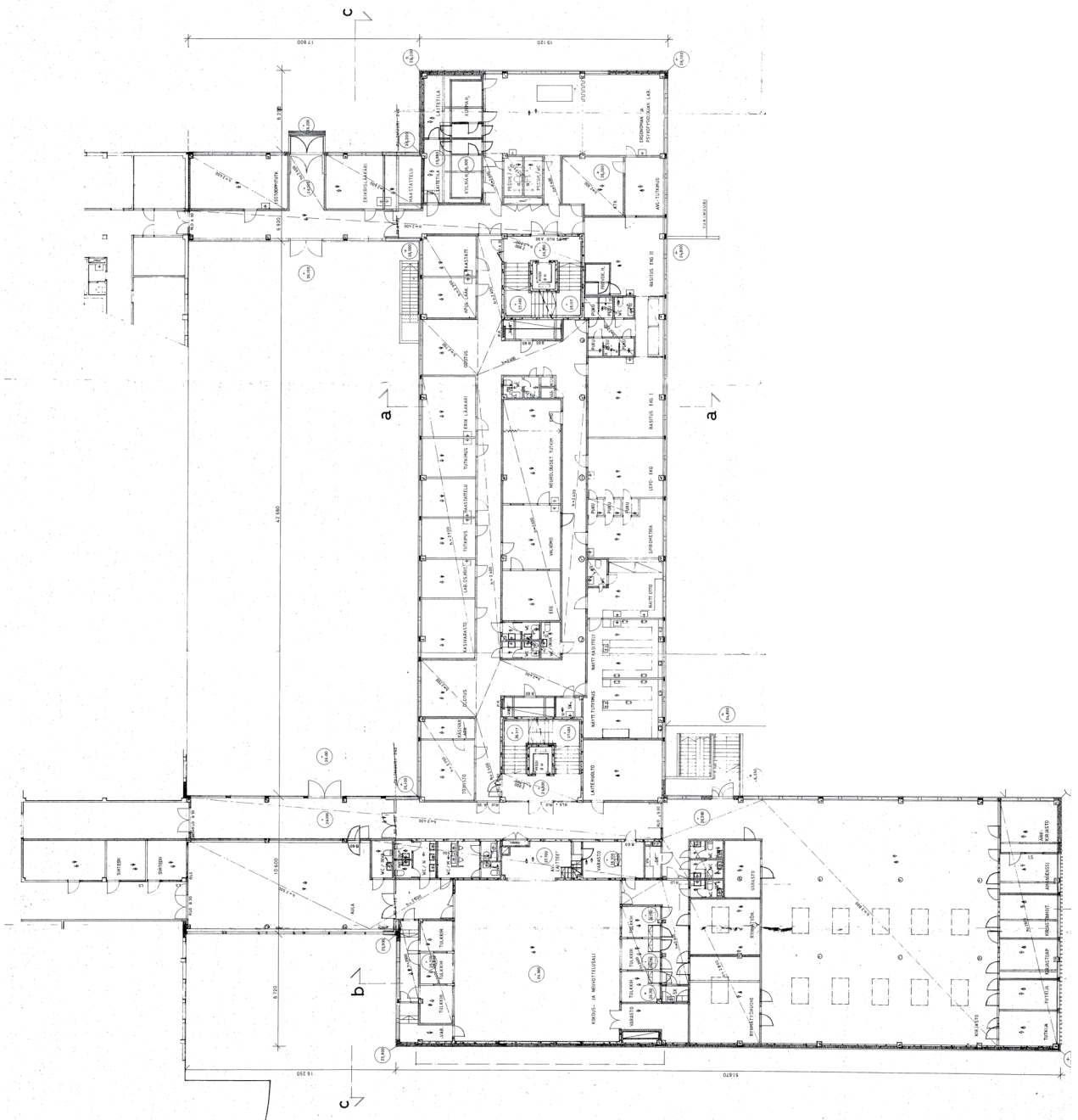
LEIKKAUS A-A 1:500

! Kaikki sivun piirustukset TKA.

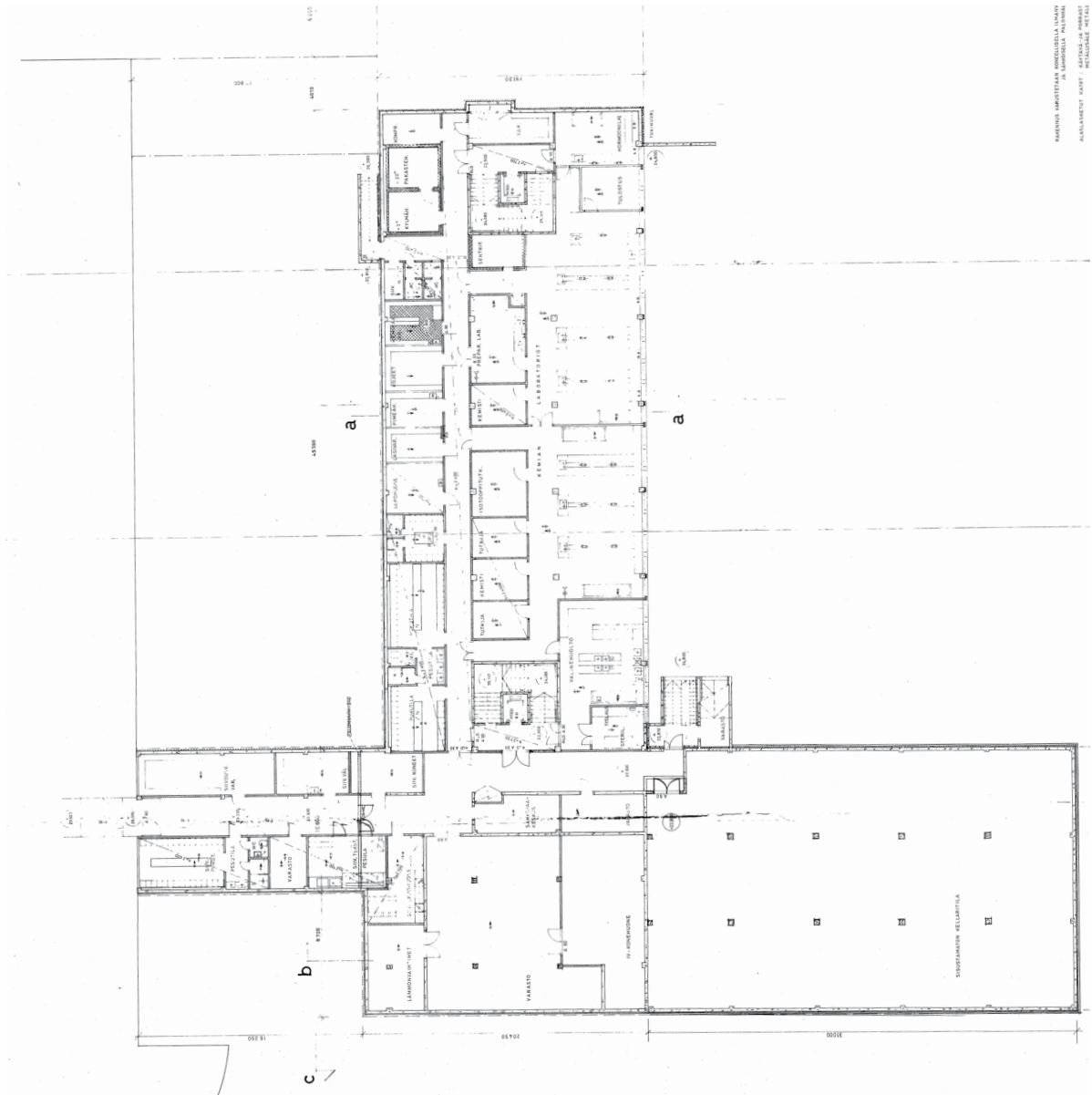
POHJAPIIRUSTUS 1. KRS, K- JA L-OSAT 1:500

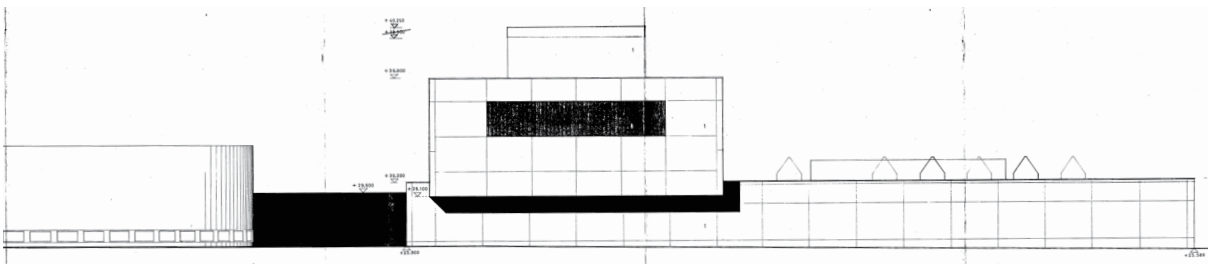

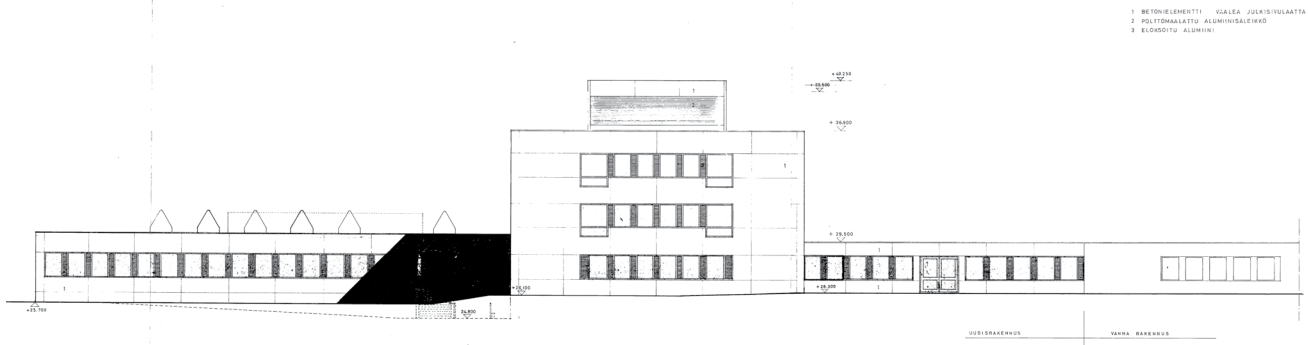
POHJAPIIRUSTUS -1. KRS, K- JA L-OSAT 1:500

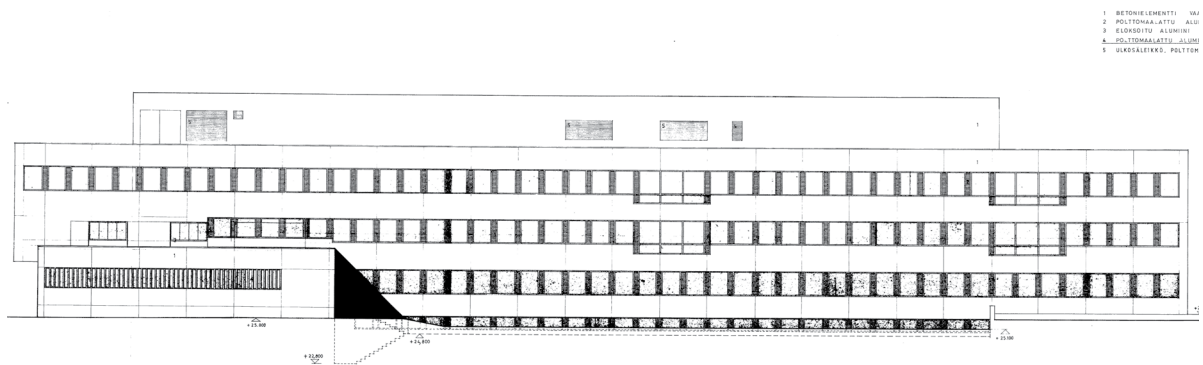
JULKISIVU LOUNAASEEN, K- JA L-OSAT 1:500

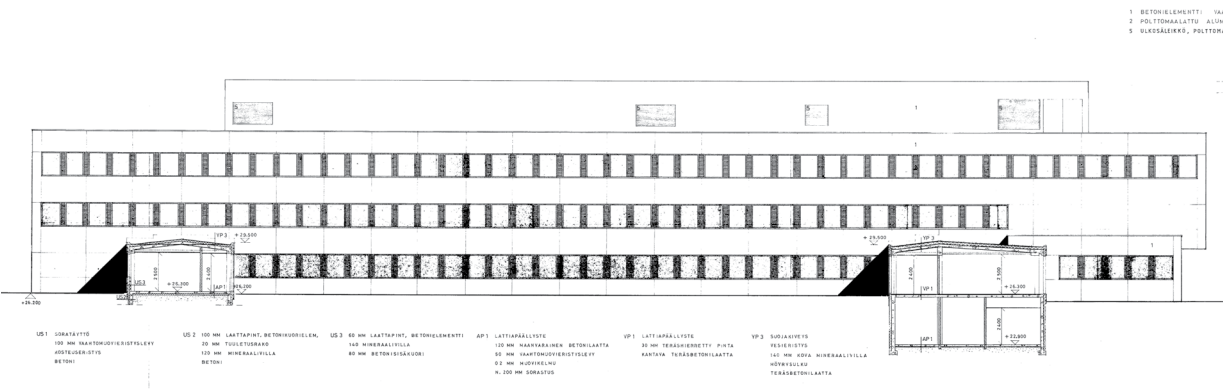
JULKISIVU KOILLISEEN K- JA L-OSAT 1:500

JULKISIVU KAAKKOON. KRS, K- JA L-OSAT 1:500

JULKISIVU LOUNAASEEN, L-OSA 1:500

AUTOTALLI- JA MUUNTAMORAKENNUKSEN POHJAPIIRUSTUS, LEIKKAUS JA JULKISIVUT 1:500

